

STOPNICKI REJESTR KONWERTYTÓW XVII—XIX W.

Wstęp

Prezentowane źródło jest drugim w kolejności publikowanym spisem konwersji na katolicyzm dokonanych za sprawą lub przy udziale małopolskich franciszkanów-reformatorów¹. Spis ten powstał w klasztorze w Stopnicy i obejmuje osoby, które przystąpiły do Kościoła rzymskiego w latach 1655—1863.

Stopnica leżąca w powiecie wiślickim województwa sandomierskiego była miastem królewskim lokowanym w 1362 r.² Z rejestrów ogólnego wynika, iż w siedemdziesiątych latach XVII w. była to osada co najwyżej średniej wielkości. W 1673 r. odnotowano tam bowiem 296 podatników chrześcijan, trzy lata później 77 Żydów, zaś 31 osób zadeklarowało swój związek z tamtejszym dworem³. Ranga miejscowości nie uległa istotnym zmianom w ciągu kolejnego stulecia. Stopnicę omijały ważne szlaki komunikacyjne⁴. Z końcem XVIII w. liczyła ona szacunkowo mniej niż tysiąc mieszkańców, włączając ludność żydowską, a w pierwszych dziesięcioleciach XIX w. liczbą ludności zbliżyła się do głównych miast tej części Małopolski (1827 r. — 2180). W okresie zaborów Stopnica pełniła rolę ośrodka administracji państowej i kościelnej. W latach 1816—1837 stanowiła siedzibę obwodu w województwie krakowskim, a następnie — powiatu w guberni krakowskiej, którą w 1841 r. przemianowano na kielecką. Rzemieślniczo-rolnicza osa-

¹ Zob. Pińczowski *spis konwertytów XVII—XIX wieku*, opr. W. Kowalski, „Nasza Przeszłość” (dal. cyt. NP) t. 73: 1990 s. 5—33.

² A. Berdecka, *Lokacje i zagospodarowanie miast królewskich w Małopolsce za Kazimierza Wielkiego (1333—1370)*, Wrocław 1982 s. 32.

³ Z. Guldron, *Ludność żydowska w miastach województwa sandomierskiego w II połowie XVII w.*, „Biuletyn Zydowskiego Instytutu Historycznego” 1982 nr 3—4 s. 26; Z. Guldron, K. Krzystanek, *Ludność żydowska w miastach lewobrzeżnej części województwa sandomierskiego w XVI—XVIII wieku*, Kielce 1990 s. 202.

⁴ L. Stępkowski, *Z badań nad siecią dróg województwa sandomierskiego w II połowie XVIII w.*, „*Studia Kieleckie*” nr 1/53, 1987 s. 53—54.

da utrzymała rangę powiatowej także w utworzonej w 1845 r. guberni radomskiej⁵. Według podziałów administracyjnych Stopnica leżała pierwotnie na terenie dekanatu pacanowskiego diecezji krakowskiej⁶. Po zniesieniu istniejącej w latach 1807–1818 diecezji kieleckiej Stopnica awansowała w 1819 r. na centrum dekanatu biskupstwa krakowskiego (od 1842 r. — kielecko-kraśnickiego)⁷.

Nawracanie na katolicyzm miało być głównym zadaniem sprowadzonego do Polski zakonu Braci Mniejszych Ścisłej Obserwancji. Nie przypadkiem więc w 1633 r., czyli w jedenaście lat po założeniu pierwszego domu tego zakonu w Zakliczynie, reformaci sprowadzeni zostali do Stopnicy. Z inicjatywą tą wystąpił starosta stopnicki, wojewoda sandomierski, Krzysztof Ossoliński, a intencją jego było, by ojcowie oddziałyvali na tak potężne gniazdo herezji, jakim był ówczesny Raków⁸. Klasztor wraz z kościołem p.w. św. Marii Magdaleny należał początkowo do małopolskiej kustodii, a od 1639 r. prowincji, pod tytułem Matki Boskiej Anielskiej. W 1864 r. utworzono tam klasztor etatowy, który zlikwidowano w 1899 r. Reformaci odzyskali placówkę w 1916 r.⁹

Stopnicki rejestr, dokumentując znaczący fragment duszpasterstkiej działalności tamtejszych franciszkanów, stanowi także przyzczynek do poznania losów małopolskiej reformacji w jej schyłkowym okresie. Na terenie powiatu wiślickiego w pierwszej połowie XVII stulecia miała ona oparcie jeszcze w jedenastu zborach. Liczba ta gwałtownie malała w ciągu kolejnych dziesięcioleci, a podobnie było i na sąsiednich terenach¹⁰. W XVIII w. w całej

⁵ Z. Guldona, K. Krzystanek, dz. cyt., s. 89–92; 202; St. Marcinkowski, *Miasta Kielecczyzny. Przemiany społeczno-gospodarcze 1815–1869*, Warszawa–Kraków 1980, passim.

⁶ E. Wiśniowski, *Prepozytura wiślicka do schyłku XVIII wieku. Materiały do struktury organizacyjnej*, Lublin 1976 s. 113–115.

⁷ D. Olszewski, *Przemiany społeczno-religijne w Królestwie Polskim w pierwszej połowie XIX wieku. Analiza środowiska diecezjalnego*, Lublin 1984 s. 17–25.

⁸ A. Błażkiewicz, *Powstanie małopolskiej prowincji reformatów (1587–1639)*, NP t. 14: 1961 s. 114–116; J. Kracik, *Raków katolicki, „Odrodzenie i Reformacja w Polsce”* (dalej OiRwP) t. 30, 1985 s. 100.

⁹ A. Koralewicz, *Additament do Kronik Braci Mniejszych s. Franciszka*, Warszawa 1722 s. 27; A. Błażkiewicz, dz. cyt., s. 132–133; G. Wiśniowski, *Franciszkanie-reformaci między pierwszym a trzecim rozbiorom Polski (1772–1795)*, w: *Zakony św. Franciszka w Polsce w latach 1772–1970*, cz. 3. *Zakon Braci Mniejszych-Franciszkanów*, Warszawa, 1982 s. 135; Tenże, W Królestwie Polskim, tamże, s. 172, 179, 181, 218.

¹⁰ W. Urbaniak, *Zródła do dziejów reformacji w województwie sandomierskim*, w: *Dzieje Kielecczyzny w historiografii Polski Ludowej. Baza źródłowa*, cz. 1, pod red. Z. Guldona i M. B. Markowskiego, Kielce 1987 s. 51; W. Müller, *Dzieje Kościoła na terenie*

diecezji krakowskiej zostało jedynie kilka zborów. Świątynie ewangelickie w Wielkanocie, Wiatowicach, Sieczkowie-Grzymale, Wielkim Tursku, Szczepanowicach i Piaskach przetrwały rozbiorysty, a kres wegetacji większości z nich przyniosła w 1849 r. decyzja Synodu. Do wieku XX dotrwał jedynie zbor w Sielcu¹¹.

Publikowana kronika nie łączy ojców stopnickiego konwentu z Rakowem. Opowiada bowiem o wydarzeniach późniejszych niż znana skądinąd obecność zakonników w tym mieście. W 1641 r. Bonawentura Dzierżanowski przebywać miał „w konwencie rakowskim, przedko opuszczonym”¹². W następnych latach jego konfratrzy wyręczali miejscowych księży w pracy parafialnej¹³. Jako wysoce prawdopodobne przyjać należy, iż z miastem Sienińskim związana była Zuzanna Abramowiczowa, która wyrzekła się arianizmu wobec stopnickich księży w 1671 r.¹⁴ Również zasadne wydaje się przypuszczenie, że reformaci przestali interesować się Rakowem od 1644 r., kiedy to decyzja bpa Gembickiego odebrała im nadzieję na założenie tam kolejnego konwentu. Operatywność duszpasterzy rakowskiej parafii nie wymagała też chyba stałego wsparcia z zewnątrz¹⁵; nadto na pierwszy plan wysunęła się konieczność walki z herezją na innych frontach.

W pobliskim sąsiedztwie, w Sieczkowie-Grzymale, w parafii Tuczępy zbor kalwiński powstał przed 1613 r. Istniał on — a przy nim szkoła — dzięki opiece Komorowskich, Karwickich, Strzeszkowskich, które to nazwiska z czasem zaczęły pojawiać się na stopnickiej liście nawróconych. Po zlikwidowaniu zboru Gołuchowskich w Chmielniku w 1690–1691 r. jego audytorzy przeszli do Sieczkowa. Tam też podczas wizytacji w 1699 r. odnotowano świętynię luterańską z dzwonnicą¹⁶. Wizytacje z lat 1748 i 1783 wymieniają zbor murowany w Grzymale. Ponadto pierwsza z nich

¹¹ *dzisiejszej diecezji kieleckiej w XVI–XVIII wieku*, w: *Księga jubileuszu stulecia diecezji kieleckiej (1883–1983)*, Kielce 1986 s. 225.

¹² *Katalog rękopisów Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie* t. 3 cz. 1, opr. H. Kożerska i W. Stummer, Warszawa 1987 (dalej KR BUW) nr 651; J. Kracik, *Duszpasterstwo parafialne w dekanacie Nowa Góra w pierwszej połowie XVIII wieku*, „*Studia Kościelnohistoryczne*” t. 2, 1977 s. 153; H. Mierczyński, *Zbory i senatorowie protestanccy w dawnej Rzeczypospolitej*, Warszawa 1904 s. 73, 74, 76–77, 79.

¹³ A. Koralewicz, dz. cyt., s. 42.

¹⁴ J. Kracik, *Raków katolicki*, s. 100. Istniała tam więc zapewne niewielka placówka misyjna, która poprzedzić miała powstanie nowego klasztoru, do czego jednak nie doszło.

¹⁵ Zob. zapis pod tym rokiem.

¹⁶ J. Kracik, *Raków katolicki*, s. 100–103; W. Urban, *Zmierzch ariańskiego Rakowa, „Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka”* R. 30: 1975 nr 2 s. 265.

¹⁷ Określenie „świątynia luterańska” może być wynikiem dość powszechnego mylenia obu wyznań ewangelickich przez ówczesny kler katolicki, dla którego stanowiły one jeden i ten sam żywioł.

wspomina kalwinistów tamże, zaś przy okazji następnej liczby dy-
sydentów w parafii oszacowano na 16 osób. Od końca XVII stu-
lecia był Sieczków miejscem licznych konwokacji, synodów pro-
wincjalnych, kongregacji. W tamtejszej parafii ewangelicko-re-
formowanej w 1822 r. przebywali przedstawiciele wyznania augs-
burskiego. W 1834 r. właścicielem dóbr Grzymała był Krzysztof
Łossów¹⁷.

Innym, leżącym nieopodal Stopnicy, ważnym ośrodkiem reformacji był Sielec w parafii Koniemłoty. Zbór ewangelicko-reformowany istniał tam już w 1625 r., a jego patronami byli Dębiccy. Czynna była także przyborowa szkoła. W 1758 r. Sielec zakupił od Dębickich August Czartoryski, który zobowiązał się do utrzymywania miejscowego zboru i ministra. W 1748 r. istniała tam drewniana świątynia. W roku 1780 rozpoczęto budowę nowej, murowanej, którą objąć mieli kalwiniści, zaś drewniany zbor zamierzano przekazać „lutrom”. W 1787 r. w parafii Koniemłoty było jedenastu dysydentów¹⁸.

Z publikowanego tu źródła wynika, że w co najmniej równym stopniu jak krusząca się sieć zborów, kierunki i efekty działań stopnickich reformatów określały stosunki własnościowe. Te pozostały jednak w zasadzie zupełnie nieznane.

Statystykę rekatolizacyjnych dokonań prezentuje tabela 1. Dane, jakie zbiera, nie wyczerpują z pewnością sukcesów zakonników na tym polu. Dane te orientują jednak w istotnych, postępujących przemianach, gdy idzie o pochodzenie geograficzne i wyznaniowe konwertytów. Jednocześnie nie sposób obecnie jednoznacznie stwierdzić czy i w jakim stopniu spadek ilości nawróceń wynikał z osłabnienia działań społeczności klasztornej, na ile zaś był konsekwencją prawie zupełnego zduszenia małopolskiej reformacji do schyłku XVII w. Do tego czasu bowiem, czyli na pierwsze trzy dziesięciolecia rejestrowania osiągnięć w tym względzie, przypada nieco ponad 40 proc. nawróceń. Ponadto, o ile we wspomnianym

O. Bartel, *Marcin Luter w Polsce*, OiRwP t. 7: 1962, s. 41 wspomina o czterech takich wspólnych kościołach na terenie Małopolski w połowie XVII w.

¹⁷ Akta synodów różnowierczych w Polsce, t. 3 (Małopolska 1571—1632), opr. M. Sipajello, Warszawa 1983, wg indeksu; E. Wiśniewski, dz. cyt., s. 121; H. M(ercy)g, dz. cyt., s. 73; J. Łukaszewicz, Dzieje kościołów wyznania helweckiego w dawnej Małej Polsce, Poznań 1853 s. 303—308, 408—409; St. Tworek, Działalność oświatowo-kulturalna kalwinizmu małopolskiego (połowa XVI—połowa XVIII w.), Lublin 1970 s. 313, 357, 368; KR BUW, nr nr 592, 593, 596, 607, 646, 674.

Lublin 1900 s. 315, 351, 366; *Acta Societatis* 1900 s. 15; H. M(ercyng), dz. cyt., s. 74; A. Szefer, *Zarys historii zboru ewangelicko-reformowanego sieleckiego, „Zwiastun Ewangeliczny”* R. 4: 1901; St. Tworek, dz. cyt., s. 297; E. Wiśniowski, dz. cyt., s. 98; W. Kriegseisen, *Zbór kalwiński w Sielcu koło Staszowa*, OiRwP t. 35: 1990 s. 157–178.

początkowym okresie nawracano przede wszystkim okoliczną szlachtę i jej służbę, to w następnych dziesięcioleciach przeważa plebs różnych zawodów, żołnierze pochodzący z odległych terenów. Równolegle na przełomie XVII—XVIII w. znacznie maleje liczba byłych kalwinistów, a istotnie rośnie grupa eks-luteran. Sumując, od końca XVII w. potencjalni kandydaci do konwersji pośród okolicznej ludności osiadłej na stałe stanowili zastęp nieliczny, a przez to, by móc, bardziej zwarty i odporny na perswazję. Stąd też następujące później nawrócenia zawsze miały charakter przekonania nie tylko duszpasterskim zabiegom, ale i sprzyjającym okolicznościom. Emigranci, którzy zerwali z odległym miejscem pochodzenia, żołnierze z Saksonii czy Prus przebywający w polskim i katolickim otoczeniu, stanowili lepszy materiał na konwertytów. Kolejnym znakiem czasu jest dominacja od końca XVIII w. na wróćce z judaizmu.¹⁹

Powyzsza szkicowa charakterystyka jakościowych i ilościowych przemian zbieżna jest z wynikami wycinkowych obserwacji poczynionych dla innych małopolskich miejscowości. Godne podkreślenia jest, iż reformaci w Stopnicy nie ustępowali w tym względzie swym współpracirom z tak niewspółmiernie znaczniejszych ośrodków miejskich jak Pińczów czy Kraków²⁰.

Zgodnie z duchem epoki największą wagę przywiązywano do skrupulatnego odnotowywania zgodności przebiegu ceremonii z literą prawa²¹. Do Kościoła więc przylączali nowo nawróconych ojcowie posiadający sankcję absolucji z herezji²². Odosobniony przypadek wezwania w naglej potrzebie w 1713 r. jezuity z Sandomierza legitymującego się takimi uprawnieniami dobrze świadczy o duszpasterskiej trosce reformatów. Odpuszczenie grzechów, złożenie wyznania wiary uzupełniało przyjęcie komunii świętej jako konsekwencja wyraźnego akceptowania nauki o prawdziwej, rze-

¹⁹ Por. J. Flaga, *Działalność duszpasterska zakonów w drugiej połowie XVIII wieku*, Lublin 1986 s. 241. Autor stwierdza, iż ponad 50 proc. nawróconych przez jezuitów małopolskiej prowincji tego zakonu w latach 1767–1770 stanowili Żydzi. Stan ten tłumaczy wysokim odsetkiem ludności żydowskiej na tych terenach. Jest to jeden z czynników — z pewnością jednak nie najważniejszy.

²⁰ J. Flaga, dz. cyt., s. 231–252; Pińczowski spis, passim; J. Pasiecznik, *Działalność klasztoru franciszkanów-reformatorów w Krakowie 1625–1978*, Kraków 1980 s. 103–107; zob. też H. Błażkiewicz, *Dzieje parafii Pilica w okresie przedrozbiorowym*, NP t. 57: 1982 s. 196, gdzie na podstawie analogicznego spisu o 31 osobach nawróconych w latach 1747–1796 przez tamtejszych franciszkanów ścisłej zasad obserwacji.

²¹ Zob. szerzej J. Kracik, *Chrzest w staropolskiej kulturze duchowej*, NP t. 74: 1990 s. 181—196; Tenzé, *Duszpasterstwo parafialne*, s. 171 oraz *passim*.

²² Treść takich zezwoleń przekazuje Formularz aktów kościelnych przeważnie diecezji krakowskiej z lat 1643—1713, Biblioteka Czartoryskich w Krakowie, rkps 2065 k. 50v.

Tabela 1
Konwersje dokonane w latach 1655—1863 za sprawą lub przy udziale stopnickich reformatorów

Lata	Aria-nie	Kalwińscy			Luteranie			Schizmatycy			Żydzi			Wyznanie	Ra-zem
		M	S	Bd.	M	S	Bd.	M	S	Bd.	M	S	Bd.		
1655—1664	3	10	4	1	2	5	1	3	2	1	1	3	1	1	34
1665—1686	1	8	4	4	1	3	4	5	1	1	3	1	2	3 ^b	37 ^a
1688—1725			5	4	1	11	6	1	1	1	3 ^c	2	1	3	39
1726—1780		2	2	4		1 ^d	2	1	1	11	2	3	2	3	38
1782—1863			1											2	21
Razem	4	20	16	13	4	37	13	3	10	5	20	2	9	4	9
Ogółem	4	49			54			18			31		4	9	169

Objaśnienia do tabeli:

M — miejscowości tj. z terenu pow. wiślickiego, pilzeńskiego i sandomierskiego tegoż województwa

S — spoza powyższego terenu

Bd. — brak danych o pochodzeniu terytorialnym

^a oraz jeden ateista

^b w tym dwie osoby zapisane jednocześnie jako kalwini i luteranie

^c ponadto ochrzczone dwuletnie dziecko Żydówka-konwertytki

^d ponadto ochrzczone trzyletnie dziecko luteran z Pięcka

Podstawa tabeli — publikowany spis konwentystów

czywistej i substancialnej obecności Chrystusa pod postaciami eucharystycznymi²³. W omawianym źródle znaleźć można przykłady, w jaki sposób stosowna nauka teologów katolickich wykorzystywana była w praktycznym działaniu. Cudowne objawienie jako polemiczny argument zasługiwało nie tylko na szczegółowy opis, ale także, z pewnością, na rozgłoszenie z kazalnicy. Stopnicka kronika konwersji potwierdza przestrzeganie ugruntowanej od końca XVI w. zasad niepowtarzania chrztu bez względów na obrządek w jakim go udzielono²⁴. Stąd też sakrament ten przyjmują w każdym przypadku nawrócieni z religii mojżeszowej. Arianie nie mieli ściśle ustalonych zasad w tym względzie. Ogólnie akceptowana praktyka stanowiła, iż chrzczono wstępujących do zboru niechrześcijan, zaś innych — tylko na ich własne życzenie. Dzieci urodzonych z rodziców socyniańskich nie chrzczono w ogóle — ani w niemowlęctwie, ani w wieku dojrzałym²⁵. Także stanowisko Socyna nie było w tej kwestii do końca jasne²⁶. Z tych powodów bracia polscy zmieniający wyznanie, jeśli nie byli uprzednio chrzczeni, musieli dopełnić tego obowiązku. Z tym wiązała się zmiana imienia. Nie było to jednak regułą i zależało, zdaje się, od inicjatywy szafarza²⁷. Akt przyjęcia nowej religii miał na ogół uroczystą oprawę, co wynikało z wagi konwersji dla Kościoła²⁸, przywiązania do celebry i ufności w jej propagandowe walory.

²³ Por. Z. Zalewski, *Komunia święta wiernych w Polsce w okresie reformy trydenckiej*, „*Studia Liturgiczne*” t. 5: 1988 s. 77, 120; J. Flaga, dz. cyt., s. 251.

²⁴ Zob. U. Borkowska, *Bracia mniejsi i prawosławie*, w: *Zakony franciszkańskie w Polsce*, red.: J. Kłoczowski, t. 1. *Franciszkanie w Polsce średniowiecznej, cz. 1 Franciszkanie na ziemiach polskich*, [Kraków—Lublin 1983] s. 397—404; por. R. Letham, *Baptism in the writings of the reformers*, „*Scottish Bulletin of Evangelical Theology*” vol. 7, no. 1, 1989.

²⁵ Chrzest obowiązywać miał — jak twierdzili — jedynie pierwszych chrześcijan; J. Tazbir, *Socynianizm w Prusach Książęcych XVII wieku*, OiRwP t. 17: 1972 s. 170—171; Tenże, *Bracia Polscy w Siedmiogrodzie 1660—1784*, Warszawa 1964 s. 112 i n.

²⁶ „Socinus war hie ein rechter Proteus und nahm alle Farben an. Er billigte es, dass sich die Leute noch einmal tauffen liessen, er selbst aber, war mit seiner kinder Taufe, zufrieden, und da im gleich offt zugesessen worden, warum er das, was er andere thun heisse, auch nicht selber am sich thun liesse, wuste er sich doch immer mit Ausreden zu behelffen, und blieb wie er war.”; S. F. Lauterbach, *Ariano-Socinismus olim in Polonia. Der ehmähige Polnische Ariani Sche Socinismus*, Frankfurt u. Leipzig 1725 s. 449—455. Zob. też J. Krasinski, *Zarys dziejów polskiego arianizmu przedsocyniańskiego*, „*Studia Sandomierskie*” t. 1, 1980 s. 131—134.

²⁷ Por. J. Tazbir, *Polski kryptoarianizm*, OiRwP t. 10: 1965, s. 196—197; W. Urban, *Zmierzch*, s. 261.

²⁸ Zob. P. Szaniecki, *Nawrócenie Kwadrantyna*, w: Tegoż, *Służba Boża w dawnej Polsce. Studia o Mszy św.*, Seria druga, Poznań—Warszawa—Lublin 1966 s. 187.

Nawrócenia przybierały niekiedy charakter falowy w tym znaczeniu, iż porzucenie dotychczasowego wyznania przez jedną osobę bywało wzorem, za którym szło najbliższe otoczenie. Zofia z Komorowa Grabkowska, otwierająca stopnicki rejestr, jest tego dobrym przykładem, acz — nie jedynym. Inaczej rzecz się miała z Żydami. Dotychczasowa literatura przedmiotu podkreśla wyjątek, jaki łączył się z pozyskiwaniem neofitów. W Stopnicy tylko nieliczni z nich przekroczyli dwudziesty rok życia. Skape na ogół zapisy niewiele mówią o okolicznościach, jeszcze mniej o motywach przestąpienia klasztornych progów²⁹. W kilku przypadkach jednak zakładać można inicjatywę szlachty, która następnie asystowała podczas aktu chrztu i od której oczekiwano można było dalszej opieki. Wkład zakonników, według ich własnego świadectwa, ograniczał się tu do rutynowej katechezy, która dopiero w XIX w. trwała więcej niż dwa, trzy tygodnie.

Komentowane źródło sugeruje, że konwersje — nie tylko z mozaizmu — bywały częściej udziałem ludzi młodych niż zaawansowanych wiekiem. Można to było założyć nawet mając na uwadze fakt, iż określenie *iuvénis* przydawane było na ówczas tak kilkunastoletnim chłopcom, jak i ponad trzydziestoletnim mężczyznom, zaś *virgo* oznaczać mogło kobietę niezamężną bez względu na wiek. Także sporadycznie występujące, a znane skądinąd, określenia w rodzaju *ex Lutheranismo sive Calvinismo* nie razły ówczesnych brakiem precyzji, gdyż nie pociągało to żadnych praktycznych skutków³⁰. Przypadki takie przestrzegają jednak przed bezkrytyczną analizą statystyczną opartą o taki materiał źródłowy.

W porównaniu z analogicznymi rejestrami, które powstały w klasztorach franciszkańskich, a przetrwały do dziś, stopnicki za-

²⁹ Por. J. Flaga, dz. cyt., s. 241—242; J. Goldberg, *Zydowscy konwertyci w społeczeństwie staropolskim*, „Społeczeństwo staropolskie” t. 4, pod red. A. Izydoreczyk i A. Wyżałskiego 1986 s. 195—247; J. Tazbir, *Świat panów Pasków*, Łódź 1986 s. 195—241. G. Hundert, *The implications of Jewish economic activities for Christian-Jewish relations in the Polish Commonwealth*, w: *The Jews in Poland*, ed. by Ch. Abramsky, M. Jachimczyk, A. Polonsky, Oxford—New York 1986 s. 60 przytaczac ostrzeżenia, jakie rabini kierowali do Żydów, którzy ubiorem i zwyczajami upodabniali się do chrześcijan.

³⁰ Odwrotnie niż znane z akt lubelskiego grodu określenia „...sectae vero Arianiae sive Calvinistiae”; A. Kossowski, *Dokumenty z życia różnorwierców polskich w latach 1658—1663*, OiRwP t. 2: 1957 s. 192, 196, 206; zob. też H. Wisner, *Dysydency litewscy wobec wybuchu wojny polsko-szwedzkiej (1655—1660)*, OiRwP t. 15: 1970 s. 106. Być może pozostało to w związku ze wspólnym traktowaniem różnych konfesji przez część barokowej katolickiej literatury polemicznej, czego przykład dał F. E. Preiss, *Jasne dowody między niezliczonemi w chrześcijaństwie sektami* [—], Sandomierz 1766.

pis ma konstrukcję nietypową. Faktom, mającym miejsce do roku 1677 włącznie, towarzyszą bowiem niekiedy stosunkowo znacznie rozbudowane opisy. Narracja nie tylko informuje o przebiegu wydarzeń, ale także wspomina o ich motywach. To zaś podnosi wartość poznawczą tej partii źródła, które posiada cechy ówczesnych przekazów kronikarskich, diariuszy³¹. Część ta powstała jako indukta przed 19 października 1677 r. Od tego okresu źródło — zgodnie z powszechnym zwyczajem zakonu — kontynuowane było na zasadzie metryki i zawiera wpisy różnych rąk. Wpisów tych dokonywano na ogół bezpośrednio po wydarzeniach, które upamiętniają. Bywało jednak, iż akt „rewokacji” czy chrztu od udokumentowania w księdze dzielił dłuższy okres, który dochodził nawet do trzech lat. Ingrossowano wtedy zapewne stosowne, czynione doraźnie, notatki. Pociągało to za sobą zakłócenia w chronologii wpisów, wypełnianie marginesów stron całymi wpisami lub głosami do nich. Praktykę taką tłumaczy po części wykonywanie przez zakonników swych czynności poza Stopnicą, a nie były to przypadki sporadyczne. Wszystko to stawia pod znakiem zapytania kompletność wykazu.

Autorem wzmiankowanej wyżej indukty, lub też wiernej w szczegółach redakcji, na podstawie której indukta powstała, był według wszelkiego prawdopodobieństwa prowincjał małopolski Wallerian Rzewuski. On bowiem poświadczona nawrócenia z lat 1676—1677. Niektóre z wcześniejszych wypadków mogły być mu znane z autopsji. Zapewne wykorzystywał też bieżące zapiski, a może i istniejące wcześniej redakcje tekstu, z których trzy udało się odszukać. Oznaczone w niniejszym wydawnictwie jako R 1 i R 2 przechowywane są aktualnie pośród luźnych akt konwentu z XVII—XIX w. w tej samej teczce opatrzonej napisem „Stopnica”. Na trzech kartach (R 1) zatytułowanych *Cathalogus Conversorum ad Fidem nostram Orthodoxam in Conventu Stopnicesi* zapisano nawrócenia z lat 1655—1661 w kolejności takiej jak w indukcie. Pominięty został jedynie Daniel Struś — tak jak i cała opowieść o próbach nawrócenia jego ojca. Stąd też poświadczenie

³¹ Por. J. Wiesiółowski, *Polskie dziejopisarstwo mieszkańców w późnym średniowieczu*, w: *Mente et litteris. O kulturze i społeczeństwie wieków średnich*, Poznań 1984 s. 281—298; W. Baczkowska, *Z rozważań nad historiografią mieszkańców XVI — początków XVIII w.*, „Zeszyty Naukowe UJ”, DCCXIV Prace historyczne, z. 77, 1985 s. 53—67; K. Górska, A. M. Borkowska, *Historiografia zakonna a wzorce świętości w XVII w.*, „Textus et Studia Historiam Theologiae in Polonia Excultae Spectantia” vol. 15, 1984; K. Górska, *Zarys dziejów duchowości w Polsce*, Kraków 1986; Cz. Hernas, *Barok*, Warszawa 1976 s. 151—152; J. Szymański, *Nauki pomocnicze historii*, Warszawa 1983 s. 48.

łączącej się z tym konwersji Jerzego Komorowskiego (nazwanego Janem) sprowadzono do skrótowej noty. Drugą i ostatnią godną odnotowania różnicą jest zmienione wyznanie Andrzeja Świechowskiego, który w redakcji tej występuje jako luteranin. Wyłącznie do drobnych retuszy stylistycznych sprowadzają się natomiast zmiany, jakie w stosunku do podstawy wydania zauważono w redakcji 2. Jej objętość — w porównaniu z R 1 — jest znacznie skromniejsza. Obejmuje bowiem tylko nawrócenie Zofii z Komorowa Grabkowskiej i jej rodzinny oraz opisy dwu cudownych wydarzeń, o których w indukcje. Wielce hipotetyczna dataacja, oparta na formie graficznej pisma, pozwala przypuszczać, że źródło to mogło powstać w siedemdziesiątych latach XVII w. Wspomnianą treść poprzedza informacja o rebelii kozackiej 1648 r. i o zarazie z tego okresu. Wreszcie redakcja 3 to trzy zszyte karty zatytułowane *Occurrentiae aliquae in hoc conventu*, na których zamieszczono wierny podstawnie wydania opis tego, co spotkało w 1676—1677 r. Krystynę Dębicką. Karty te włączono w wiązkę, zawierającą *varia konwentu stopnickiego z XVII—XIX w.* Ta, jak i wyżej wymieniona jednostka archiwalna, przechowywana jest bez sygnatur w zespole akt konwentu stopnickiego, w Archiwum Prowincji Franciszkanów-Reformatorów w Krakowie. Do tego samego zespołu należy też publikowany tu spis konwertytów (również bez sygnatury).

Wydarzenia ukazane w jego pierwszej części zyskały zainteresowanie dziejopisów zakonu. Aleksy Koralewicz nadmienił o losach stopnickiego konwentu w latach „potopu”, więcej miejsca poświęcając konwersjom Komorowskich, Strusiów i Krystyny Dębickiej³². Fakty te, jako cenne dla biografistyki, wykorzystał Stanisław Kleczewski. Eksponował je jako dowody wzorowej, duszpasterskiej aktywności kreśląc sylwetki Franciszka Wolskiego, Franciszka Rychłowskiego, Ludwika Różyckiego³³. Autor ten wydarzenia sprzed stu lat podporządkował wymogom piśmiennictwa swych czasów³⁴. Streściwszy opowieść o Danielu Strusiu, który na łóżu śmierci odwlekał, mimo ponagleń zakonników, konwersję i zmarł jako ewangelik, Kleczewski dodaje następujący komentarz: „Bóg też sprawiedliwy, aby pokazał wolność swoją w używaniu łaski, że ją daje komu chce i kiedy chce oraz, aby nikt nie rozumiał, że nawrócenie człowieka od woli Jego tylko zawisło, rozumiejąc, że każdego czasu obowiązany Bóg przy łasce do-

³² A. Koralewicz, *dz. cyt.*, s. 55, 95—96, 116—117, 140.

³³ S. Kleczewski, *Kalendarz seraficzny*, Lwów 1760 s. 58—61, 196—205, 216—218, 342—344.

³⁴ Por. A. J. Zakrzewski, *Idee Oświecenia w kazaniach polskich*, Częstochowa 1986 s. 19—25.

statecznej dać oraz łaski wspomagające. Odwrócił twarz swoją od zbytnie dufającego i umknął sposobności do nawrócenia tak dalece, że ów już nawrócony, w przytomności stojących, nieszczęśliwą duszę po desperacku pieklu oddał”³⁵. Jak więc widać, utrwalone niegdyś fakty żyły własnym życiem w nowej interpretacji. Według niej ingerencja boska musiała mieć miejsce, gdyż praca ojców nie mogła iść na marne. Florian Jaroszewicz, któremu również nie były obce dokonania stopnickich reformatorów, poprzestał natomiast jedynie na stosunkowo suchej relacji³⁶. Na podstawie m.in. nieopublikowanego zarysu dziejów prowincji pióra Jaroszewicza, A. H. Błażkiewicz wspomniał o dysputach religijnych i kaznodziejstwie, jako metodach oddziaływanego na innowierców przez członków pierwszych konwentów reformackich. Autor ten sygnalizuje też istnienie interesującego nas źródła³⁷.

Jego tekst jest publikowany z niewielkimi skrótami. Pominieto więc trzydzielną informację o Szwedach ciągnących z łupami wywożonymi z Krakowa (s. 4), która to wzmienna nie wnosi nic nowego — tak jak i następujący po niej opis zniszczeń czerwcowej burzy 1658 r. (s. 5). Podobnie pominieto ogólniki o Szwedach i wojskach Rakoczego zamykające opis napadu na klasztor w październiku 1657 r. (s. 7) oraz dekret powizytacyjny z 1665 r. (s. 12). Tak samo postąpiono z opisem pożaru, który 8 grudnia 1723 r. zniszczył część kościoła (s. 25)³⁸. Nic wspólnego z zasadniczą treścią księgi nie ma też zeznanie br. Rufina Woycikowskiego o cudownym pojawienniu się w konwencie ryb i wina podczas uroczystego wyprowadzenia z kościoła parafialnego w Stopnicy obrazu św. Jakuba w Marchii w czasie jego kanonizacji w czerwcu 1768 r.³⁹ (s. 30—31). Kopię wydawniczą zamyka wpis z 1863 r., który to rok stanowi kres pierwszego długiego etapu dziejów konwentu. Do innej epoki należą natomiast zamykające rejestr nawrócenia rodziny żydowskiej w 1919 r. i ze schizmy w roku 1921 (s. 40—41). Znów jest nadto ich wartość poznawcza.

Szczegółowe przekazy z okresu „potopu” zdecydowano się utrzymać m.in. ze względu na powszechnie znany konfesjonalny aspekt tej wojny⁴⁰. Podobnie pozostawiono opisy cudów. W przypadku Elż-

³⁵ S. Kleczewski, *dz. cyt.*, s. 217.

³⁶ F. Jaroszewicz, *Matka świętych Polska*, Kraków 1767 s. 367—370, 530—531.

³⁷ Występuje ono jednak pod innym tytułem: „*Liber convertitorum*”; A. H. Błażkiewicz, *dz. cyt.*, s. 157—158. Zgadza się natomiast ilość stron.

³⁸ Pod tym inną ręką dopisano: „*Non hic erat adnotandus iste causus*”, s. 26.

³⁹ W źródle błędna data 1758.

⁴⁰ Tak widzieli ją też S. Kleczewski, *dz. cyt.*, s. 342—344 i F.

biety z Kątów (s. 16) brak jest informacji, że pociągnęło to za sobą praktyczne następstwa. Jednak poprzez analogię do nadprzyrodzonego objawienia, które przekonało Zofię Grabkowską, można założyć, że kolejny cud odnotowano z podobnych motywów.

Dla dalszych badań nad dziejami reformacji i rekatolizacji w tej części Małopolski celowa wydaje się kwerenda w aktach biskupów i oficjalów krakowskich. Korzystne byłoby również ustalenie stanu zachowania i przydatności badawczej podobnych publikowanemu spisów, które powstawały w domach zakonnych innych miast województw sandomierskiego i krakowskiego⁴¹. Dokumentację taką prowadzono również w parafiach administrowanych przez księży diecezjalnych⁴². W Archiwum Diecezjalnym w Kielcach, w zespole akt konsystorza, znajdują się akta neofitów z lat 1848–1937⁴³. Sygnalizowane najważniejsze kierunki dalszych poszukiwań archiwalnych nie mogą pominać spuścizny Kościoła ewangelicko-reformowanego przechowywanej obecnie w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie⁴⁴.

Wydawnictwo przygotowano w oparciu o ogólnie obowiązujące zasady. Interpunkcję i ortografię sprowadzono do wymogów łaciny klasycznej, czego, podobnie jak i drobnych błędów pisarza, nie sygnalizowano w przypisach. Nie modernizowano jednak pisowni nazw własnych, wyjątek czyniąc dla tych toponimów, w których

Jaroszewicz, dz. cyt., s. 530–531. Pisząc biogram Hiacynta Bobrownickiego obaj autorzy zgodnie podkreślają, że „od szwedzkich [—] heretyków przez same nienawiść ku Wierze Św. był zbity”. Por. też J. Tazbir, *Świat*, s. 27 i n.; Tenże, *Szlaki kultury polskiej*, Warszawa 1986 s. 161. Kolejnym argumentem są tu walory źródła dla poznania dziejów lokalnych, a w nich — stosunków między konwentem a gminą żydowską.

⁴¹ Znane są takie źródła bernardyńskie z Kalwarii Zebrzydowskiej, Alwerni, Sokala; zob. *Katalog Archiwum Prowincji oo. Bernardynów w Krakowie*, opr. H. E. Wyżawska, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” t. 3–6, 1961–1963. Ustępuje im wartośćą poznawczą analogiczna dokumentacja kapucynów z Krakowa i Rozwadowa; zob. *Inwentarz Archiwum Prowincji Krakowskiej Zakonu oo. Kapucynów*, opr. K. Gadač, Tamże, t. 2, 1961. Poszukiwanie utrudnia znacznie brak opublikowanych pomocy archiwalnych archiwów zakonnych. Także zasób Archiwum Prowincji Franciszkanów-Reformatorów w Krakowie nie został jeszcze do końca uporządkowany, stąd też potrzeba dalszej kwerendy w jego zbiorach. Zob. też. J. Flaga, dz. cyt., s. 231–252.

⁴² W nieodległym od Stopnicy Staszowie w latach 1765–1795 zanotowano 18 nawróć — 12 luterań, Niemców zatrudnionych w manufakturach sukienniczych, oraz 6 Żydów; A. Makowska, *Prywatne miasto Staszów i dobra staszowskie*, Warszawa 1981 s. 162.

⁴³ Sygn. OJ 2/1; tam też akta nawróconego w Stopnicy Mośka Fajlowicza z Wodziławia.

⁴⁴ Zob. przypis 11.

błąd był oczywisty. Ujednolicono stosowanie następujących skrótów: a. — annus, adm. — admodum, BMV — Beata Maria Virgo, con. — conventus, d. — domina, dominus, ep. — episcopus, fam. — famata, famatus, fr. — frater, gen. — generosa, generosus, guar. — guardianus, hon. — honesta, honestus, ill. — illustris, mag. — magnifica, magnificus, nob. — nobilis, p. — pater, pill. — perillustris, rev. — reverendus, reverendissimus, s. — sacer, sacra, sancta, sanctus, SCM — Sacra Caesarea Maiestas, sp. — spectabilis, SRM — Sacra Regia Maiestas, ss. — sanctissima, sanctissimus, ven. — venerandus, venerabilis.

Publikowane tu źródło stanowi część papierowego kodeksu o wymiarach 29 × 18,5 cm. Oprawę wykonano z tektury, a grzbiet i naroża pokryto skórą. Na wierzchniej stronie okładki, na naklejce, napisano tytuł: „1mo Numerus Conversorum, Arianorum, Judaeorum et Haereticorum. 2ndo Initiati Sacris Ordinibus. Tomus IVtus”. Prawdopodobnie krótko po zaprowadzeniu księgi strony otoczone marginesami i napisano na nie paginację. Stron jest ogółem 116, zaś spis ciągnie się od 1 do 41. Stron 35–36 brak, gdyż karta — być może nie zapisana — została wycięta. Papier, który wykorzystano do sporządzenia kodeksu, to według wszelkiego prawdopodobieństwa import spoza Korony. Powtarzający się na nim znak wodny na przemian z syglami(?) L D nie jest znany literaturze przedmiotu⁴⁵. Znak ten to wpisany w podwójny okrag krzyż trójlistny. Między jego ramionami, w polach wyznaczonych przez okręgi, umieszczone kolejno litery V i I, a po przekątnej — rozetki (miniatura krzyże trójlistne?).

Pismo pierwszej części źródła cechuje staranność właściwa duktowi kładzionemu. Dalszy ciąg manuskryptu, dzieło wielu rąk, sporządzono pismem pospiesznym, niekiedy lekko kursywnym, choć na ogół dobrze czytelnym. Dobry jest też stan zachowania księgi nieco tylko podniszczonej przez korniki.

Wydawcy pozostaje na koniec miły obowiązek wyrażenia wdzięczności za pomoc w powstawaniu niniejszej pracy. Dr Maria Garbaczowa była uprzejma podjąć się trudu korekty filologicznej. Łaskawości Ojca mgra Grzegorza Wiśniowskiego zawdzięczam możliwość korzystania ze zbiorów Archiwum Prowincji Franciszkanów-Reformatorów w Krakowie, zaś prof. dr hab. Alicji Falniowskiej-Gradowskiej informacje o szlachcie województwa krakowskiego. Publikacja ta nie powstałyby jednak, gdyby nie zachęta i życzliwe zainteresowanie Redakcji „Naszej Przesłości”.

⁴⁵ Jedynie E. Laucevičius, *Popierius Lietuvoje XV–XVIIIa. Atlatas*, Vilnius 1967, nr 1750 notuje zbliżony graficznie filigran bliżej nieznanej papierni. Jej papier wykorzystany został w 1664 r.

Wykaz skrótów stosowanych w przypisach rzeczowych

Wykaz ten obejmuje przeważającą część wykorzystanych źródeł i literatury. Zamieszczono w nim bowiem pozycje, do których sięgnięto więcej niż raz. Nie pomieszczono tu wyjątkowo publikacji dotyczących „potopu” ze względu na ich wąski zakres chronologiczny.

Akta synodów

- *Akta synodów różnowierczych w Polsce*, t. 3 (*Małopolska 1571–1632*), opr. M. Sipiały, Warszawa 1983.

Bar

- J. Bar, *Udział Polski w literaturze franciszkańskiej (Bibliografia)*, „*Studia Theologica Varsaviensia*”, A. 1963, F. 2, A. 1966, F. 1 — A. 1966, F. 2.

Biecz

- J. Pasiecznik, *Kościół i klasztor Franciszkanów-Reformatorów w Bieczu*, Kraków 1984.

Boniecki

- A. Boniecki, A. Reiski, *Herbarz polski*, t. 1–16, Warszawa 1899–1913.

CIP, I/3, I/4

- *Corpus Inscriptionum Poloniae*, t. I. *Województwo kieleckie*, pod red. J. Szymańskiego, z. 3. *Busko-Zdrój i region*, wyd. U. Zgorzelecka, Kielce 1980; z. 4. *Miechów i Pińczów wraz z regionem*, wyd. B. Trelińska, Kielce 1983.

DOD 1856

- *Directorium Persolvendi Rite Officii Divini* [—] Ad Usum Universi Cleri Saecularis Dioeceseos Kielcenso—Cracoviensis pro Anno 1856, Varsaviae br.

DOD 1863

- *Directorium Persolvendi Rite Officii Divini* [—] ad Usum Universi Cleri Saecularis Dioeceseos Kielcenso—Cracoviensis pro Anno 1863, Varsaviae br.

DTKP

- *Dzieje teologii katolickiej w Polsce*, pod red. M. Rechowicza, t. 2. *Od odrodzenia do oświecenia*, cz. 2. *Teologia neoscholastyczna i jej rozwój w akademach i szkołach zakonnych*, Lublin 1975.

Genealogia

- *Genealogia*, opr. W. Dworzaczek, Warszawa 1959.

Jaroszewicz

- F. Jaroszewicz, *Matka świętych Polska* [—], Kraków 1767.

Kamińska

- M. Kamińska, *Nazwy miejscowe dawnego województwa sandomierskiego*, cz. 1–2, Wrocław 1964–1965.

Kleczewski

- S. Kleczewski, *Kalendarz serańczy* [—], Lwów 1760.

Koba-Ryszewska

- T. Koba-Ryszewska, *Przeszłość administracyjna województwa kieleckiego*, w: *Z dziejów ziemi kieleckiej (1918–1944)*, Warszawa 1970.

Konarski

- Sz. Konarski, *Szlachta kalwińska w Polsce*, Warszawa 1936.

Koralewicz

- A. Koralewicz, *Additament do kronik Braci Mniejszych ś. Franciszka*, Warszawa 1722.

Kraków—działalność

- J. Pasiecznik, *Działalność klasztoru Franciszkanów-Reformatorów w Krakowie 1625–1978*, Kraków 1980.

Kraków—kościół

- J. Pasiecznik, *Kościół i klasztor Reformatorów w Krakowie*, Kraków 1978.

KR BUW I, II

- *Katalog rękopisów Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie*, t. 3, cz. 1, 2, opr. H. Kożerska, W. Stummer, Warszawa 1987.

Krzepela I

- J. Krzepela, *Księga rozsiedlenia rodów ziemiańskich w dobie Jagiellońskiej*, cz. 1. *Małopolska*, t. 1, Kraków 1915.

Krzepela II

- J. Krzepela, *Małopolskie rody ziemiańskie*, Kraków 1928.

Ledebur

- L. von Ledebur, *Adelslexicon der Preussischen Monarchie*, 3. Bd., Berlin br.

Litak

- St. Litak, *Struktura terytorialna Kościoła łacińskiego w Polsce w 1772 roku*, Lublin 1980.

LTK

- *Lexikon für Theologie und Kirche*, hrsg. v. M. Buchberger, Bd. 1–10, Freiburg im Breisgau 1930–1938.

Lustracja 1789

- *Lustracja województwa sandomierskiego 1789*, cz. 3. *Powiat wiślicki*, wyd. H. Madurowicz-Urbanska, Wrocław 1968.

Łętowski

- L. Łętowski, *Katalog biskupów, prałatów i kanoników krakowskich*, t. 1–4, Kraków 1852–1853.

Łukaszewicz I

- J. Łukaszewicz, *Dzieje kościołów wyznania helweckiego w dawnej Małej Polsce*, Poznań 1853.

Łukaszewicz II

- J. Łukaszewicz, *O kościelach braci czeskich w dawnej Wielkiej Polsce*, Poznań 1835.

Merczyng

- H. Merczyng, *Zbory i senatorowie protestanccy w dawnej Polsce*, w: W.

Mysłkowski

Krasiński, *Zarys dziejów powstania i upadku Reformacji w Polsce*, Warszawa 1905.

Niesiecki

— O. Mysłkowski, *Dalszy ciąg przydatku do Kronik Braci Mniejszych*, [Warszawa] 1806.
— K. Niesiecki, *Herbarz polski*, t. 1—10, wyd. J. N. Bobrowicz, Lipsk 1839—1845.

NP

— „Nasza Przeszłość”. *Studia z dziejów Kościoła i kultury katolickiej w Polsce*.

ODO 1822

— *Ordo Divini Officii [—] Pro Anno Christi 1822 [—] Ad Usum Dioeceseos Cracoviensis [—]*, Varsaviae br.

ODO 1823

— *Ordo Divini Officii [—] Ad Usum Dioeceseos Cracoviensis Pro Anno [—]* 1823, Varsaviae br.

ODO 1824

— *Ordo Divini Officii Ad Usum Dioeceseos Cracoviensis Pro Anno (1824)*, Varsaviae br.

ODO 1825

— *Ordo Divini Officii Ad Usum Universi Cleri Dioecesis Cracoviensis [—] Pro Anno Christi 1825*, b.m.r.

ODO 1827

— *Ordo Divini Officii Ad Usum Dioecesis Cracoviensis [—] Pro Anno Christi 1827*, b.m.r.

ODO 1863

— *Ordo Divini Officii Ad Usum Dioecesis Kielczenso—Cracoviensis*, Varsaviae 1863.

*OiRwP**Olszewski**PH**Pińczowskie**Pińczów — spis**Polska XVI w., t. 1**Polska XVI w., t. 3*

A. Pawiński, *Źródła Dziejowe*, t. 14, Warszawa 1886.

Polska XVI w., t. 7, cz. 2 — *Polska XVI wieku, t. 7, cz. 2. Ziemia ruskie. Ruś Czerwona*, opr. A. Jabłonowski, *Źródła Dziejowe*, t. 18, cz. 2, Warszawa 1903.

*Polska XVI w., t. 8**Polska XVI w., t. 10**PSB**RP pow. S.**RP woj. K.**RwP**SgKP**Siek**Spis**Spis szlachty**SPTK**Sroka**Statuta**Stopnickie*

— *Polska XVI wieku, t. 8. Ziemia ruskie. Wołyń i Podole*, opr. A. Jabłonowski, *Źródła Dziejowe*, t. 19, Warszawa 1889.

— *Polska XVI wieku, t. 10. Ziemia ruskie. Ukraina*, opr. A. Jabłonowski, *Źródła Dziejowe*, t. 21, Warszawa 1894.

— *Polski Słownik Biograficzny*, t. 1—, Kraków 1935—.

— *Rejestr poborowy powiatu sandomierskiego z roku 1629*, wyd. Z. Guldon, L. Stępkowski, Z. Trawicka, „Teki Archiwalne”, t. 22, 1990.

— *Rejestr poborowy województwa krakowskiego z roku 1680*, opr. E. Trzyna, S. Żyga, pod red. S. Inglota, Wrocław 1959.

— „Reformacja w Polsce”.

— *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego*, pr. zb. pod red. F. Sulimierskiego, B. Chlebowskiego, W. Walewskiego, t. 1—15, Warszawa 1880—1900.

— W. Siek, *Opis historyczny miasta i parafii Staszów*, Sandomierz 1937.

— *Spis ludności diecezji krakowskiej z r. 1787*, wyd. J. Kleczyński, „Archiwum Komisji Historycznej”, t. 7, 1894.

— *Spis szlachty Królestwa Polskiego*, Warszawa 1851.

— *Słownik polskich teologów katolickich*, t. 1—4, Warszawa 1981—1983.

— A. Sroka, *Sanktuarium maryjne Franciszkanów — Reformatów w Kazimierzu nad Wisłą*, Kraków 1984.

— *Statuta nec non liber promotionum Philosophorum Ordinis in Universitate studiorum Jagellonica ab anno 1420 ad an. 1849*, ed. J. Muzakowski, Cracoviae 1849.

— J. Wiśniewski, *Historyczny opis koś-*

Szefer

Trawicka

Tworek, Działalność

Uruski

UWK

Wajsblum I, II

Węgierski

Wielądko

Wierzbowski

Wiśniowski

Wittig

Zbudniewek

ZFP

Żychliński

- ciołów, miast, zabytków i pamiątek w Stopnickiem, Mariówka 1929.
- A. Szefer, *Zarys historii zboru ewangelicko-reformowanego sieleckiego. „Zwiastun Ewangeliczny”*, R. 4, 1901.
 - Z. Trawicka, *Sejmik województwa sandomierskiego w latach 1572–1696*, Kielce 1985.
 - St. Tworek, *Działalność oświatowo-kulturalna kalwinizmu małopolskiego (połowa XVI–połowa XVIII w.)*, Lublin 1970.
 - S. Uruski, A. A. Kosiński, A. Wiłodarski, *Rodzina. Herbarz szlachty polskiej*, t. 1–21, Warszawa 1904–1938.
 - Urzędnicy województwa krakowskiego XVI–XVIII wieku. Spisy, opr. St. Cynarski, A. Falniowska-Gradowska pod red. A. Gąsiorowskiego, Kórnik 1990.
 - M. Wajsblum, *Ex registro arianismi, „Reformacja w Polsce”*, R. 7–8, 1935–1936; R. 9–10, 1937–1939.
 - W. Węgierski, *Kronika zboru ewangelickiego krakowskiego*, [wyd. J. S. Bandtkie], [Kraków] 1817.
 - W. W. Wielądko, *Heraldyka*, t. 1–4, Warszawa 1794–1798.
 - T. Wierzbowski, *Synopsis legatorum a latere, legatorum natorum, nuntiorum [—] in Polonia terrisque adiacentibus 1073–1749*, Romae 1880.
 - E. Wiśniowski, *Prepozytura wiślicka do schyłku XVIII wieku. Materiały do struktury organizacyjnej*, Lublin 1976.
 - W. Wittig, *Nieznana szlachta polska i jej herby*, przy współudziale St. Dziedulewicza, Kraków 1928.
 - J. H. Zbudniewek, *Katalog domów i rezydencji polskiej prowincji paulinów, „Nasza Przesłość”*, t. 31: 1969.
 - *Zakony św. Franciszka w Polsce w latach 1772–1970*, cz. 3. *Zakon Braci Mniejszych-Franciszkanów*, red.: J. R. Bar, Warszawa 1978.
 - T. Żychliński, *Złota księga szlachty polskiej*, R. 1–31, Poznań 1879–1908.

EDYCJA

Numerus conversorum haereticorum ad fidem Romanam et absolvitorum ab haeresi per fratres nostros in hac ecclesia, et Iudeorum ac Arianorum baptizatorum

Omnium divinorum est^a divinissimum: Deo cooperari in salute animarum. Aut quae gratia sublimior et Deo gloriosior conversatio esse potest, quam illius qui quotidiano exercitio alios ad Auctoris sui gratiam studet convertere et crebra animarum acquisitione gaudium Patris caelestis augere^{b1}.

Idcirco s. patriarcha noster Franciscus, cum animarum salutem viscerosa pietate appeteret et fervida aemulatione zelaret, suavissimis se dicebat repleri odoribus et quasi unguento pretioso liniri. Cum sanctorum fratrum per orbem distantium odorifera fama multos audiret ad viam veritatis induci, ex talium auditu, exultabat in spiritu². Benedictionibus omni acceptione dignissimis fratres illos accumulans, qui verbo et opere ad Christi agnitionem, amorem et fidem inducerent peccatores, aemulos semper et genuinos s.p. Francisci filios, animarum lucrardarum, haereticorum convertendorum et Iudeorum ac Arianorum baptizandorum ab initio foundationis alluit iste conventus zelatores, quorum etsi nomina ob simplicitatem et inadvertentiam non sunt adnotata, scripta tamen remanent in caelis. Quae tamen consignata reperi. Subicio.

Revocatione a Calvinismo mag. d. Grabkowska,
23 VII 1655 A. D. 1655 die 23 Iulii, post festum s. Mariae Magda-

^a Oznaczona kontrakcją regularna esse Or.; ^b Na marginesie częściowo zaklejone S. D [...] de [...] S. Beda Or.

¹ Być może jest to nawiązanie do sentencji „Qui converti facerit peccatorem ab errore viae suaे, salvabit animam eius a morte”; Liber Proverbiorum, [W:] Venerabilis Bedae, Anglosaxonis presbyteri opera omnia [—], [ed.:] J. P. Migne, vol. 1, Patrologiae cursus completus [—] series secunda, vol. 90, Parisiis 1850, s. 1107, Q B1; Venerabilis Bedae, Anglosaxonis presbyteri in omni disciplinarum genere sua aetate doctissimi operum tomus secundus, Coloniae Agrippinae 1612, s. 196.

² Nawiązanie do Br. Tomasza z Celano, Życiorys drugi św. Franciszka z Asyżu, [W:] Wczesne źródła franciszkańskie, t. 1, [opr.:] S. Kafel, Warszawa 1981, s. 162, nr 155.

lenae [22 VII], huius loci patronae, mag. d. gen. Sophia de Komorow³ Grabkowska, gen. d. Alberti Grabkowski, subiudicis generalis terrestris Cracoviensis, capitanei Cichoviensis⁴ secundi thori censors⁵, pertinax heretissa sectae Calviniana et sui antea dogmatis acerrima propugnatrix, utpote quae matrimonio secundo iungenda, hoc in suo sponso effecit, alias gravissimo et catholicissimo viro, ut suae copulationi haereticus [s. 2] minister, et non proprius parochus, et catholicus sacerdos.

Haec cum frequentius praefata in ecclesia verbo Dei, quod est gladio ancipiti penetrabilius, accesset^c. Tandem, cum doctis et religiosis coquens viris, acumino sagittae potentis acutae per dorsa^d[?] malleoque emollita, et per somnum consistere sub una specie utranque substantiam Corporis et Sanguinis Christi admonita. Ac e multo sub hoc tempus in pago eius, qui hac in mensa ubi Corpus Christi ante iacuerat, loquellam recepit, edocta, solam orthodoxam fidem catholicam Romanam cum operibus propriis promoveri^e vitam aeternam, contemptis et abiuratis Calvinistarum dogmatibus, non sine multorum admiratione et aedificatione, unam cum duabus filiabus suis, Susanna^f, et Teresia Łukowskie^g, per confessionem et absolutionem ad s. communionem S. Matris Ecclesiae gremio est adunata per p. Hippolytum

^c actasset Or.; ^d dossa Or.; ^e promeveri Or.

³ Komorów w., diec. krakowska, dek. Pacanów, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. Pacanów i Zborówek; Wiśniowski, wg indeksu; Spis, s. 371, 373.

⁴ Wojciech Grabkowski h. Jastrzębiec, podsekretarz ziemski krakowski od 1660, starosta czechowski 1642—1655, zm. 1670 i pochowany w kościele reformatów w Krakowie; Uruski, t. 4, s. 343; Boniecki, t. 6, s. 389; UWK, nr 267. Wg K. Chłapowskiego, Starostowie w Małopolsce 1565—1668, „Sposteczeństwo staropolskie”, t. 4, 1986, s. 121 starostą czechowskim był w latach 1642—1666. Czechów m., diec. krakowska, dek. Lipnica Murowana, woj. krakowskie, pow. sądecki, par. w miejscowości; Litak, s. 215; Krzepela I, s. 204.

⁵ Zofia z Komorowa, córka Pawła h. Łabędź, w 1631 r. poślubiła Jana Łukowskiego; Akta synodów, s. 560; Konarski, s. 132. Wg Bonieckiego, t. 11, s. 28 zm. 1655.

⁶ Zuzanna Łukowska, córka Jana z Wierzbicy i Zofii z Komorowa, ochrzczona w Sieczkowie 30 grudnia 1640 r., zm. 1655 i pochowana w Stopnicy; Konarski, s. 181; Boniecki, t. 11, s. 28.

⁷ Teresa Łukowska, siostra ww., ochrzczona w Sieczkowie 29 października 1643 r.; Konarski, s. 181. Boniecki, t. 11, s. 28 zna jedynie siostrę Zofii o takim imieniu zm. 1655. Mogły być one ofiarami pomoru; zob. S. Namaczyńska, Kronika klęsk elementarnych w Polsce i w krajach sąsiednich w latach 1648—1696, Lwów 1937, passim.

Myczkovium⁸. Filiae ambae per p. Franciscum Wolscium⁹. Ita est. Fr. Hippolytus Myczkovi, guar. Stobnicensis. Fr. Franciscus Wolscius, praedicator Stobnicensis.

¹ Curatio miraculosa muti et surdi^f
31 III 1655 Anno eodem 1655 die 31 Martii in villa Skotniki¹⁰ Stanislaus Rutenus¹¹, homo rudis et simplex, et timens Deum, ab annis 12 amissam linguae loquellam miraculose recepit tali modo:

Iacebat in ea mensa, ubi Corpus Christi sub speciebus ad infirmum patrem familias allatum positum erat. Eo decumbente in ea mensa, nocte aliis sub eodem lecto decubentibus, nec dum dormientibus, duae venerabiles advenerunt personae: masculus 33 annorum, sanguine ex pedibus, manibus et latere madens, et mulier veneranda, aegre ferentes et minitantes, quod illum locum non veneraret, ubi Christus sub specie panis quiescebat. Mulier illa, quam dixerat BV Mariam, movens eum loco tetigit palmis caput eius, extemplo loco surgens et clamans distincte benedixit Deum et domesticos, ac totum pagum ad stuporem perduxit.

Et hic homo singulare fuit motivum conversionis d. capitaneae Cichowska ab haeresi Calviniana, quem illa utpote ante bene notum saepius sciscitabatur, qualiter secum factum, et qua ex occasione auditum et loquellam recepit, quod ille multoties idem repetens. Etiam matri ac aliis causa fuit conversionis a Calvinismo.

Nam gen.[]¹² Komorowska, octogenaria mater praefatae capitaneae¹³, frequentius hanc ecclesiam pro devotione visitans et cum viris doctis de fide conferens, ex in veterata et pertinaci sectaria Calvini¹⁴ facta est cum

^f Na marginesie, częściowo nieczytelne. ^g Zostawione

⁸ Hipolit Myczkowski, zm. w Krakowie w 1667 r.; Koraliewicz, s. 145.

⁹ Franciszek Wolski, kaznodzieja, zm. 1685 w Asyżu; Kleczewski, s. 196—205; Jaroszewicz, s. 367—370; Biecz, s. 34, 208; Kraków — działalność, s. 66, 104, 156; Bar, wg indeksu.

¹⁰ Skotniki Duże i Skotniki Małe, wsie, diec. krakowska, dek. Kije, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. Szczaworyż; Wiśniowski, s. 72; Krzepela II, s. 96.

¹¹ Stanisław Rusin, bliżej nieznany.

¹² Zuzanna z Ożarowskich, żona Pawła Komorowskiego h. Łabędź, podwojewodziego sandomierskiego, związanego ze zbrojnym w Sieczkowie; Akta synodów, passim; Konarski, s. 132; Trawicka, s. 273; Uruski, t. 7, s. 148; Boniecki, t. 11, s. 28.

¹³ Jan Kalwin (1509—1564), reformator i teolog.

summis lacrymis ac desiderio professa fidei Romanae et
a nostris fratribus Cracoviae¹⁴ una cum filia Christina¹⁵
absoluta die 18 Septembris. Alia filia maritata, d. Anna^h Komornicka¹⁶, Tarnoviae¹⁷ eodem fere die absoluta.
[s. 3] Iam vero gen. Ioannes Komorowski, nepos eiusdem,
miles strenuus¹⁸, abiurata haeresi Calviniana a
nostris fratribus Zakliciny¹⁹ in foro sacramentali abso-
lutus die 1 Januarii 1656.

Baptisma Iudaei

12 XII 1655 A. D. 1655 die 12 Decembris ingenuus adolescens, Hebraeus, annorum circiter 16 in villa Skotniki, praefatae mag. d. capitaneae Grabkowska possessione, braxationem cervisiae per arendam administrans²⁰, Spiritus S. gratia praeventus et excitatus petit dogmatibus catholicae fidei instrui et baptizari. Itaque ad conventum hunc Stobnicensem missus, a fratribus in rudimentis fi-

miejsce na wpisanie około dziesięciu liter Or.; ^h Innym atramentem i prawdopodobnie inną ręką Or.; ⁱ znisz-
¹⁴ Kraków m., stolica województwa i diecezji. Kościół i klasztor reformatów na Czarcach; Kraków — kościół

klasztor reformatów na Garbarach; Kraków—kościół.

¹⁵ Krystynę Komorowską, córkę Pawła h. Łabędź i Zofii z Ożarowskich wspominają Uruski, t. 7, s. 148 i Boniecki, t. 11, s. 28.

¹⁶ Anna z Komorowskich Komornicka, bliżej nieznana.
¹⁷ Tarnów m., diec. krakowska, dek. i par. w miejscu, woj. sandomierskie, pow. pilzneński; Litak, s. 209; Krzepela II, s. 110. Prawdopodobnie absolucję uzyskała w tamtejszym kościele bernardynów, o którym A. Chadał, Tarnów, [W:] *Klasztory bernardyńskie w Polsce w jej granicach historycznych*, pr. zb. pod red. H. E. Wyczawskiego, Kalwaria Zebrzydowska 1985, s. 373–377.

¹⁸ Jan Komorowski, syn Jerzego(?), bliżej nieznany. Był może tegoż wspomina L. Kubala, Jerzy Ossoliński, Lwów—Warszawa 1924, s. 439 jako dowódca chorągwi husarskiej w 1646 r. Nazwisko to występuje często w małopolskich źródłach XVII stulecia, lecz brak podstaw do łączenia takich wzmiianek z wymienionym tu Janem Komorowskim; por. Akta synodów, wg indeksu; RP woj. K., s. 101; Trawicka, s. 286; Tworek, Działalność, s. 316—317.

¹⁹ Zakliczyn m., diec. krakowska, dek. Wojnicz, woj. krakowskie, pow. sadecki par. w miejscu; Litak, s. 216; Krzepela II, s. 55. Klasztor reformatorów ufundowano tam w 1622 r.; Schematyzm Prowincji Matki Boskiej Anielskiej Reformatorów w Polsce 1971, Kraków 1971, s. 71.

²⁰ Zob. przypis 10. Prawdopodobnie chodzi tu o Skotniki Mate. Skotniki Duże (Wielkie) były królewskązną, od 1659 do co najmniej 1663 r. w posiadaniu Andrzeja Gotuchowskiego, miecznika sanockiego, i jego żony Katarzyny z Brońic; Lustracja województwa sandomierskiego 1660–1664, cz. 2, wyd. H. Oprawko i K. Schuster, Wrocław 1977, s. 13. Arendarz żydowski tamże, bliżej nieznany.

dei bene informatus, a p. Valeriano Rzewuscio, guar.
loci²¹, rogante parocho²², hac in ecc[lesia]ⁱ [so]lemniterⁱ
baptizatus. Cui nomen impositum Ioannes Ukrainski le-
vant ex s. fonte. Patrini eius fuerunt gen. d. Hierony-
mus Komornicki²³ et gen. d. Sophia Grabkowska.

Periculum conventus Stobnicensis

Felix, quem faciunt aliena pericula cautum²⁴

15 VIII 1656 A. D. 1656 die 15 Augusti, ipso die Assumptionis BVM, conventus iste Stobnicensis haud longe fuit a periculo exusionis et depraeationis ac interfectionis fratrum. Nam dum exercitus noster, qui adhaeserat regi Suecorum, defecisset, iterum ad nativum regem Poloniae rediit. Irritatus hostis, profligato et dissipato ad Varsoviam exercitu, misit aliquot millia selectorum militum, ut ex praesidiis suas cohortes deducerent et Cracovia thesauros sibi asportarent. Furibundus miles obvia quaeque oppida, vicos, ferro et igne vastavit²⁵.

Venerunt duo plus millia Stobniciam²⁶, ne unicum hominem catholicum offenderunt praeter Iudeos et quinque fratres relictos pro custodia conventus; alii enim ad securiora a p. guardiano expediti. Primarii militum cum quadringentis circiter descenderunt ad conventum. P. Valeriano Rzewuscio, guardiano, minitantur, ut pro persona sua 400 aureos det et deposita nobilium tradat. Caeteros cum iuramento, ut sibi traderentur thesauri et deposita nobilium, adigebant. Personam guardiani 400

czone Or.

²¹ Walerian Rzewuski, prowincjał małopolski, przełożony w Krakowie, pochowany tamże 1696; Kleczewski, s. 306—307; Koralewicz, s. 49, 91; Jaroszewicz, s. 146—147; Kraków—działalność, s. 104, 174—175.

²² Prawdopodobnie Jan Janowski, także pleban w Tuczepach i Bobowej; Stopnickie, s. 251.

²³ Hieronim Komornicki h. Gryf lub jego syn Hieronim Michat; CIP, I/3, nr 154; Boniecki, t. 10, s. 376.

²⁴ Zdanie to notuje H. Walther, Lateinische Sprichwörter und Sentenzen des Mittelalters, Tl. 2, Göttingen 1964, s. 47 oraz J. J. Dentzler, *Clavis linguae Latinae* [—], Basilea 1716, s. 945, gdzie nieco zmieniona wersja.

²⁵ Zatoga szwedzka w Warszawie skapitulowała 1 lipca 1656 r. Z końcem tego miesiąca Polacy ponownie poddali miasto. W ciągu sierpnia Szwedzi ściągali rozrzucone w terenie zatogi, przewidując odwrót do Prus; St. Herbst, Wojska obronna 1655–1660, [W:] Polska w okresie drugiej wojny północnej 1655–1660, t. 2, Warszawa 1957, s. 83–95; L. Kubala, Wojna brandenburska i najazd Rakoczego w roku 1656 i 1657. Lwów–Warszawa br., s. 1–27.

²⁵ Liczba ta wydaje się przesadzona — byłoby to sześć brygad szwedzkiej piechoty; St. Herbst, dz. cyt.

aureis ut redimerent, ecclesiasticam supellectilem, calices etc., etc. traducerent comminabantur. Omnes unanimiter p. guardianum melius nosse [s. 4] si aliquid suscepti ad conservandum asserverunt. Sed eo in veritate negante, quia nulla deposita ob pericula hostium suscepserat. Et velle magis mori, quam redimi auro contra professionem, aut ante porcos mittere margaritas, supellectilem altaris; post discussionem sacristiae, cellarum aliarumque camerarium ligatum cum p. Hyacintho Bobrovicio, sacerdote seniculo²⁷, duxerunt ad occidendum ad montem versus Zborow²⁸, ubi centenaria legio sclopetariorum pro custodia constituta erat. In itinere vulneratus in capite p. Bobrovicius, p. guardianus pugione ad latus transfossus, solo pallio et habitu vulneratus, dum nil terroribus, sclopeticis directis ad occidendum proficiunt. Cum spe in redditu sibi tradendi depositi nobilium, si aliquid deponeretur in silvis ad Zborow, liberum primo p. Bobrovicium senem, post p. guardianum dimittunt in [libertatem]¹. Dum ecclesiam lustrarent, unus illorum virgula rubea characteres faciebat in pariete et dixit thesauros esse. Sed quia pactum magicum erat in terra, iam autem calices, monstratorium in fornice desii, per fratres collocarunt, non potuit assequi. Ideo licet p. guardianus ex ciborio argenteum fractum, calicem monstravit. A ligamentis non fuit absolutus. Nil tamen ex rebus monasterii acceperunt, praeter victualia et aliqua Iudeorum deposita.

Ante duos menses dum exercitus Polonus insequenter Sueciae regem fugientem, Iudeos ob perfidiam, praesertim gregarii milites et Valachi occidebant, macabrant. Adveniente centurione cum cohorte Valochorum omnes Iudei cum feminis et pueris ad conventum fugerunt, quos p. guardianus recepit, defendit et tutatus est. Memores illi beneficii vivare tunc p. guardianum volebant, sed non valebant, quia tres illorum, etiam primarius rabbinus Boruch²⁹, horrende in conventu sunt

²⁷ Hiacynt Bobrownicki wspominany jest przez dziejopisów zakonu jedynie przy okazji odnotowywania opisywanych tu wydarzeń; Koralewicz, s. 140; Jaroszewicz, s. 530–531; Kleczewski, s. 342–344.

²⁸ Zborów w., diec. krakowska, dek. Opatowiec, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. Solec; Wiśniowski, s. 204–205. Zborów leży przy drodze łączącej Stopnicę i Solec, wiodącej w kierunku południowo-zachodnim; tamże, mapy.

²⁹ Boruch, rabin stopnicki, bliżej nieznany. Bożnica istniała tam już przed 1616 r., kiedy to odnotowano także trzy-

cruciati³⁰. Tamen dum ducerentur patres ad mactandum, aliquos primarios colonellos rogarunt et aliquod donarunt, ut ipsimet retulerunt, ne patres intericerent.

Nec mirum, si Marochiae rex ad persuasionem filii, qui naturali clementia, ad illos ss. fratres martyres inclinatus, liberos prima instantia dimisit³¹. Iudei cum tota synagoga et multitudine, in conventu a p. guardiano conservati, gratitudinem exhibere potuerunt. Ecclesiae parochialis et circumcirca vicinae omni splendore, auro, argento vi spoliatae.

[s. 5] Conversio haereticorum

A. D. 1656 die 24 Septembris gen. d. Sophia Swiechowska³² de Szczaworzysze³³, vidua sexagenaria, quondam ministri Lutheranorum sectae uxor, dum differret conversionem, a Suecis hostiliter grassantibus crudeliter igne adusta ad latera et alia membra, ut proderet thesauros, quos non habebat, fecit votum revocandi ab errore. Nondum perfecte sana, hac in ecclesia praemissa confessione et omnibus caeremoniis in rituali Ecclesiae descriptis³⁴, solemni forma ad librum Evangelii, dogma perversum Lutheri abiuravit, absolutionem recepit, a p. Francisco Kwintovio³⁵ s. synaxim recepit et Ecclesiae Romanae adunata est. Ad maiorem Dei gloriam, BVM

naście domów żydowskich. Ich liczba wzrosła do połowy XVII w.; Z. Guldon, K. Krzystanek, Ludność żydowska w miastach lewobrzeżnej części województwa sandomierskiego w XVI–XVIII wieku, Kielce 1990, s. 31.

³⁰ Z kroniki wynika, że najjeźdżycy zawitali do klasztoru więcej niż jeden raz. Napady te musiały mieć miejsce z początkiem kwietnia 1657 r. W okolicy grasowali wtedy tak Wołosi jak i Szwedzi; St. Herbst, dz. cyt., s. 104–105; L. Kubala, Wojna ..., s. 150–152; Węgierski, s. 131–132. Przesładowania Żydów w miastach małopolskich omawia L. Lewin, Die Judenverfolgungen im zweiten schwedisch-polnischen Kriege 1655–1659, „Zeitschrift der historischen Gesellschaft für die Provinz Posen”, Bd. 16, 1901, s. 14–16. Nic nie mówi jednak o Stopnicy. Po drugiej wojnie północnej w mieście było dwunastu Żydów — gospodarzy; Z. Guldon, K. Krzystanek, dz. cyt.

³¹ Nie jest znane źródło tego nawiązania.

³² Zofia Świechowska, bliżej nieznana.

³³ Szczaworzyz w., diec. krakowska, dek. Kije, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. w miejscowości; Wiśniowski, s. 71–73; Spis, s. 405.

³⁴ Agendorum ecclesiasticorum liber in usum Provinciae Gnesnensis conscriptus, Coloniae 1578, s. 35.

³⁵ Franciszek Kwintowicz, kaznodzieja w Zakliczynie i Bieczu, gdzie zm. 1662; Jaroszewicz, s. 434; Kleczewski, s. 264; Biecz, s. 47, 212, 282.

honorem. Ita est. Fr. Valerianus Rzewuscius, guar. Stobnicensis.

28 XI 1656 Eodem anno die 28 Novembris mag. d. Boguslaus Zboski³⁶ ex palatinatu Lublinensi, iter tendens versus Cracoviam, obssessam pro tunc a Suecis, ad castra Polonica³⁷, visitando ecclesiam hanc s. Mariae Magdalenaæ Fratrum Reformatorum Ordinis S. Francisci, in ea coram rev. p. Paulo Jezierscio, pro tunc guardiano con. Stobnicensis³⁸, sectam perversam Lutheri Martini³⁹ abiu-ravit et ab ea absolutionem per dictum patrem accepit Sanctaeque Romanae Ecclesiae adunatus est, ac s. poenitentiae et Eucharistiae sacramentis munitus. Quod cedat ad maiorem veri et unius Dei gloriam. Ita est. P. Paulus Jezierscius, guar. Stobnicensis, postea provincialis¹.

Occasionata conversio et horrenda desperatio d. Strus, Calvinistæ

5 I 1657 A. D. 1657 die 5 Ianuarii mag. d. Georgius^k Komorowski, suprascriptae gen. d. capitaneae Cichoviensis frater germanus, homo in Republica promeritus, vicecapitaneus Neocorcensis, multoties pro Tribunal Regni deputatus et pro comitiis generalibus nuntius electus⁴⁰, quamvis in conversione gen. d. Swiechowska hac in ecclesia eruditæ et devoteæ concioni præsens spiritum concepit [s. 6] et postea multis rationibus a patribus nostris et theologis convictus conversionem differebat.

^{j-j} Na marginesie mniejszym modułem Or.; ^k Nadpisane nad przekreślonym Joannes Or., Joannes R1.

³⁶ Bogusław Zboski to być może Jan Bogusław Zboski h. Nałęcz, podkomorzy lubelski; Niesiecki, t. 10, s. 123; Żychliński, R. 11, s. 294.

³⁷ Okupowany przez Szwedów Kraków oblegały wówczas wojska polskie pod wodzą marszałka wielkiego koronnego Jerzego Lubomirskiego; J. Bieniarzowna, J. M. Małecki, Dzieje Krakowa, t. 2. Kraków w wiekach XVI–XVIII, Kraków 1984, s. 384; A. Kamiński, Zniszczenia wojenne w Małopolsce i ich skutki w okresie najazdu szwedzkiego 1655–1660, [W:] Polska w okresie drugiej wojny ..., s. 360–361; L. Kubala, Wojna brandenburska ..., s. 229.

³⁸ Paweł Jezierski h. Nowina (ok. 1623–1686), w zako-nie od 1644, autor podręcznika teologii ascetycznej i mi-stycznej (1647), kapłan od 1651, definator 1677–1680, pro-wincejał 1680–1683, zm. w Stopnicy; SPTK, t. 2, s. 210–211; H. Błażkiewicz, Szkota franciszkańska, DTKP, s. 316.

³⁹ Marcin Luter (1483–1545) teolog i reformator.

⁴⁰ Jerzy Komorowski, syn Pawła h. Łabędź, sędzia grodzki 1654 i podstarości nowokorczyński 1662, zm. 1667; Uru-ski, t. 7, s. 148; Boniecki, t. 11, s. 28. Nie jest znany jako poseł na sejmik generalny małopolski ani jako deputat na Trybunał Koronny.

Donec adesset obitui et desperatissimæ morti gen. nob. ac decrepitæ aetatis viri, d. Danielis Strus⁴¹, archiepiscopi Calvinistarum, cum quo aderat tota familia eiusdem d. Strus, filiorum et filiarum, nepotum, consanguineorum et affinium⁴². Qui exhalando spiritum coepit detestari sectam, in qua vivebat. Maledicere ministris et pseudoprophetis, qui fidem destruxerant, advocare sacerdotem, theologum, qui eum in agone rectificaret et in fide confirmaret, ab errore absolveret. Adstantes Lutheri phreneticum, ut moris, dixerunt. Puella christiana Romanæ fidei⁴³ denuntiavit hoc proxime manenti in Chroberz parocho⁴⁴, qui eadem hora rigidissima hieme, circa media noctis, misit equos cum vehiculis Stobniciam, obsecrando viros doctos mitti a p. guardiano pro salvanda anima.

Adfuit tunc rev. p. Franciscus Rychłovius, provinciae vicarius, theologus insignis⁴⁵, qui assumpto p. Ludovico Rozycio, lectore philosophiae⁴⁶, venit Chrobrum. Visitat infirmum in agone, qui gratanter eos primo accepit consulturus de fide cras. Sed cum instantent, ut tunc proponeret dubia et teneret doctrinam sanam, ad cras differebat. Tandem sibi parum molestos, nec invitatos patres cedere iubet, quod adstantes sectatores Calvinistæ videntes, cogunt recedere. Faciunt patres ad devoutum parochum recessum. Infirmus iterum maledicit fidei suae, ministris orat summopere sacerdotem Romanum theologum advocari. Non valentes secretum occultare Calvinistæ miserti animæ patris sui, venit filius agonizantis d. Daniel Strus cum dicto d. Georgio^k Komorowscio, rogantes p. Rychłovium, ut succurreret animæ desperanti patris sui.

Venient patres confestim, offendunt lacrymantem amicorum turbam, desperantem in morte suum patrem, avum, etc. etc. Zelosus et prudens pater alloquitur primo obcaecatos Calvinistas, quod fateantur se et suos secure mori in sua secta: ecce habetis exemplum vivum in suo patre et archisectario qualiter desperat. Consternati om-

⁴¹ Daniel Struś, bliżej nieznany.

⁴² Kalwińscy Jana, Andrzeja i Kazimierza Strusiów h. Jelita wymienia Wajsblum II, s. 236; zob. też Akta synodów, wg indeksu.

⁴³ Dziewczyna, katolicka, bliżej nieznana.

⁴⁴ Wawrzyniec Perowski, proboszcz w Chrobrzu od 1651 do 1673, w którym zm.; CIP, I/4, nr 22. Chroberz w., diec. krakowska, dek. Sokolina, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. w miejscu; Litak, s. 211; Krzepela I, s. 171.

nes rogan, ut iuvet patrem desperantem, agonizantem et maledicentem sectae et sectariis ⁻¹ Calvinistis. Alloquitur agonizantem pater et siib adhuc bene praesentem, ut proponeret dubia vel se committeret fidei et suae conscientiae. Cras facturum iterum et iterum promittit, modo non adesse tempus. Sed cras ac multas fatigaciones impletum in illo, illud ^m

Vocavi et renuistis. Extendi manum meam et non erat, qui aspiceret. Ego quoque in iteritu vestro ridebo ⁴⁸. Abeuntibus patribus desperatam et miseram animam emisit an amisit, non obtendo cras.

In crastinum, summo mane, preafatus gen. d. Georgius ^k Komorowski, consenso equo, Stobniciam ad conventum venit. Perversum dogma Calvinistarum ^o abiuravit ac a p. Paulo Jezierscio, guar. loci, ab haeresi Calviniana et peccatis absolutus, s. synaxi refectus et Ecclesiae Romanae catholicae [s. 7] adunatus, quam postea secuta eius uxor gen. Sophia Dębicka, quae et post mortem in hac ecclesia sepulta ⁴⁹ ac filius Georgius, nunc Casimirus, natu maior. Non solum parentes in fide secutus, sed maturior factus habitum s. Francisci instituti Reformatici recepit, professionem fecit, suam et parentum salutem apud Deum quaesiturus ⁵⁰. Simpliter filius praefati d. Strus et alii ex consanguineis facti sunt licet sero catholici Romani. Ita est. Fr. Paulus Jezierscius, guar. loci Stobnicensis.

⁻¹ Przekreślone pseudo Or. ^m Zdanie niedokończone Or.; ⁿ obtento Or.; ^o Lutheri R1.

⁴⁵ Franciszek Rychłowski h. Nałęcz (1611–1673) w zakonie od 1633, bernardyn, a po przyjęciu święceń w 1640 reformat, polemista, mariolog, definitor 1644–1647, kustosz 1647–1649, prowincjał 1649–1652, wikariusz prowincji 1657–1658; SPTK, t. 3, s. 535–536; zob. też K. Kantak, Franciszek Rychłowski i Bernardyn Gutowski, najznakomitsi kaznodzieje reformacyj XVII wieku, „Przegląd Homiletyczny”, R. 17: 1939, s. 213–226.

⁴⁶ Ludwik Różycki w zakonie od 1647, kapłan od ok. 1654, kanonista, blisko związany z F. Rychłowskim, zm. 1698; SPTK, t. 3, s. 516–517.

⁴⁷ Daniel Struś, bliżej nieznany syn Daniela.

⁴⁸ Prov. 1, 24; 1, 26.

⁴⁹ Zofia Dębicka h. Gryf wg Bonieckiego, t. 4, s. 272 była żoną Jerzego Komorowskiego w 1660 r. Tenże, t. 11, s. 28 twierdzi, iż zm. w 1666 r. i pochowana została u reformata w Krakowie.

⁵⁰ Jerzy Komorowski, syn Jerzego h. Łabędź, żołnierz, po złożeniu profesji w 1676 r. w zakonie jako Kazimierz do r. 1689, w którym zm.; Koralewicz, s. 197.

10 I 1657

A. D. 1657 die 10 Ianuarii d. Honicki ⁵¹, servus gen. d. Firleiowa ⁵², schismaticus, reiecto suae sectae errore, S. Romanae Ecclesiae est adjunctus et absolutus per p. Paulum Jezierscum, pro tunc guar. Stobnicensem. Ita est. Fr. Paulus Jezierscius, guar. Stobnicensis.

Aliud periculum conventus

10 X 1657

A. D. 1657 die 10 Octobris vieniens exercitus centum millium plus Hungarorum, Kozacorum, Moldavorum cum Dacis seu Valachis ex Transylvania ⁵³ cum principe Rakocio ⁵⁴ a finitimis montibus, a civitatibus Stryi, Sambor, Premyslia ⁵⁵, aliisque oppugnatus Cracoviam versus hoc recta veniebat ⁵⁶, atque civitatem hanc Stobniciam, ipsumque conventum nostrum in praedam misit militibus.

Occisus ab eis est fr. Tiburtius, Camenecensis laicus in infirmeria degens ⁵⁷. P. Bernardinus, confessarius senex ⁵⁸, tortus variis cruciatibus, aliquoties vulneratus, vir ossibus haerens, venit spoliatus in Rytwiany ⁵⁹. Unus e familia Carmelitarum mitigatorum occisus ⁶⁰, caeteri nostri spoliati in fugam lapsi ⁶¹. Quae supererant in conventu, ex supellectili ecclesiastica, domestica et victualibus omnia absunta sunt. Exoneravit se hic exercitus versus arcem Rytwiany, tandem in promontoriis Vistulae

⁵¹ Honicki, sługa Firlejowej, bliżej nieznany.

⁵² Zofia Barbara z Dąbrowicy Firlejowa h. Lewart, zm. 1695; Genealogia, tbl. 95–96, 126.

⁵³ Siedmiogród, księstwo na Wyżynie Siedmiogrodzkiej zależne od Turcji.

⁵⁴ Jerzy II Rakoczy (1621–1660), książę Siedmiogrodu od 1648.

⁵⁵ Stryj, Sambor i Przemyśl, miasta w diec. przemyskiej, w woj. ruskim, leżące u podnóża Karpat oddzielających Koronę i Siedmiogród; Polska XVI w., t. 7, cz. 2, wg indeksu; Litak, s. 336.

⁵⁶ Kraków wyzwolony został 30 sierpnia 1657 r.; L. Kubala, Wojna brandenburska ..., s. 229; J. Bieniarzówna, J. M. Matecki, dz. cyt., s. 387; A. Kamiński, dz. cyt., s. 360–361.

⁵⁷ Tyburcy Ciszowski lub Ciszkowski, laik kamieniecki, wspominany przez Koralewicza, s. 55 przy okazji opisywania tychże wydarzeń.

⁵⁸ Bernardyn Piskovius, w zakonie lat 30, zm. 1662; Koralewicz, s. 55, 139.

⁵⁹ Rytwiany w. i zamek, diec. krakowska, dek. Pacanów, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. Staszów; Spis, s. 37; Wiśniowski, s. 110.

⁶⁰ Karmelita, bliżej nieznany.

⁶¹ O. Stanisław Pudnicki, tortuowany, o. Krzysztof Czajkowski i br. Maciej Ruszkowski zabici i pochowani przez chłopów w lesie pod Bobrownikami; Koralewicz, s. 55.

fluvii, Suecis unitus in Podlachiam ac post in Lithuania-
niam secesserat.

[s. 8]

Baptisma Ariani

VI 1658

A. D. 1658 mense Iunio, sub guardianatu mag. ven. p. Bernardini Wilczevii⁶², nob. ac gen. d. olim Zbigneus, post Petrus de Chomontow⁶³ Chomontowski, Arianus⁶⁴, vir sexagenarius, venerandaque canitie decorus, verbi divini praedicatione motus, cuius avidissimus et studiosissimus in ecclesia nostra Stobnicensi prae-
sertim erat auditor, propositis quibusdam circa fidem du-
biis mag. ven. p. Bonaventurae Swieczanscio, pro tunc
conventus eiusdem praedicatori⁶⁵, acceptaque ab eo
congrua et sufficienti resolutione ad omnia et singula
puncta, post longos contradictiones et insidias Sathanae
superatas, tandem petita facultate et licentia a pill. et
rev. d. Nicolao Oborski, episcopo Laodicensi, suffraga-
neo Cracoviensi⁶⁶, per adm. rev. p. Franciscum Ry-
chlovium, pro tunc vicarium provinciae Minoris Poloniae,
cui praedictus d. Chomontowski ingens suum hac
in parte desiderium lacrymosus et querulosus ape-
ruit, moxque obtenta et in scriptis eidem patri praedica-
tori transmissa.

8 VI 1658

Solemnissime die 8 Iunii, quae erat vigilia Pentecostes,
praesentibus patribus, fratribus, magnificis, illustribus
ac nobilibus viris, aliisque utriusque sexus fidelibus, ab
eodem p. praedicatore baptizatus est, s. quoque synaxi
refectus. Patrini sacro de fonte gen. d. Chomontowski
levantes fuere nob. ac gen. d. Iacobus Kotarski⁶⁷ et
gen. d. Sophia Cimińska⁶⁸. Eius facti celeberrimi memo-
riam in hunc librum retuli. Fr. Bonaventura Swieczans-
cius, praedicator Stobnicensis.

12 III 1659

A. D. 1659 die s. Gregorii Magni, 12 Martii, Andreas

⁶² Bernardyn Wilczevius, bliżej nieznany.

⁶³ Chomętów w., diec. krakowska, dek. Kije, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. Sędziejowice; Litak, s. 210; Wiśniowski, s. 68; Kamińska, s. 43.

⁶⁴ Zbigniew Piotr Chomętowski, bliżej nieznany. Dziedzi-
czyli tam Chomętowscy h. Lis; Krzepela I, s. 165.

⁶⁵ Bonawentura Święczański, guardian w Krakowie 1662—
1664, 1674—1675, zm. 1704 w Bieczu; Kraków—działalność,
s. 174; Biecz, s. 208—283.

⁶⁶ Mikołaj Oborski h. Pierzchała (1611—1689), sufragan
krakowski od 1657, prekonizowany na bpa laodycejskiego
1658; PSB, t. 23, s. 449—450.

⁶⁷ Jakub Kotarski, bliżej nieznany.

⁶⁸ Zofia Cimińska, bliżej nieznana.

natione Hungarus⁶⁹, religione Lutheranus, divina gratia
motus renuntiavit sectae et S. Matri Ecclesiae adunatus
est, ss. sacramentis munitus, praesentibus magnificis do-
minis, illustrissimis viris, totoque conventu. Qui et ab-
solutus est a me, p. Hieronymo Woiakovio, pro tunc
guar. loci⁷⁰, facta sibi potestate ab ill. et reverendissimo
nuntio apostolico⁷¹, sum eius rei testis. Fr. Hierony-
mus Woiakovius, guar. Stobnicensis.

16 IV 1659

A. D. 1659 16 Aprilis in hac nostra ecclesia gen. ac
strenuus d. Ernestus Karp, natione Pruthenus, religione
Saxo, confessionis Wittembergicae, ^{-p} rotmagister SRM
ac tribunus militum⁷², publice suam sectam Saxoniam
et errorem Wittembergicum damnavit, abiuravit, fidem
orthodoxam professus est, a me absolutus ab haeresi et
ss. sacramentis munitus. Ita testor fr. Hieronymus Woia-
kovius, guar. Stobnicensis.

27 III 1660

A. D. 1660 die 27 Martii ad gremium S. Matris Eccle-
siae admissus est Adamus, Lutheranus, servus gen. d.
Hieronymi Komornicki⁷³, per p. Paulum Jezierscum, pro
tunc praedicatorem conventus in ecclesia nostra Stob-
nicensi. Ita est. Fr. Ioannes Polanius, guar. Stobnicen-
sis⁷⁴.

[s. 9]

11 VI 1660

Eodem anno et die 11 Junii Andreas Okonsky nob.⁷⁵,
per eundem p. Paulum Jezierscum, praedicatorem con-
ventus, ex perversa secta dicta evangelica est Ecclesiae
Romanae adunatus, et s. synaxi munitus ad laudem Dei.
Fr. Ioannes Polanius, guar. Stobnicensis.

2 VII 1660

Eodem anno et die 2 Iulii, ipso die Visitationis BVM,

⁶⁹ offo ze znakiem skrótu Or.

⁷⁰ Andrzej, Węgier, bliżej nieznany.

⁷¹ Hieronim Woiakowski, syn Remigiana h. Brochwicz,
znany jako kaznodzieja w Kazimierzu, gdzie zm. 1669; Ko-
ralewicz, s. 142; Jaroszewicz, s. 331—332, gdzie błędna data
śmierci (1644); Kleczewski, s. 166—167; Sroka, s. 146.

⁷² Piotr Vidoni, ep. Laudensis, nuncjusz 1652—1659; Wier-
bowksi, s. 63.

⁷³ Ernest Karp, bliżej nieznany. Być może jest to znie-
kształcona wersja nazwiska Rapp. Ernest Rapp, Prusak, był
kolejno dowódcą regimentu, chorążym pułkownikiem, gene-
ratem majorem i żył jeszcze prawdopodobnie w 1696 r.;
J. Wimmer, Materiały do zagadnienia organizacji i liczeb-
ności armii koronnej, „Studio i Materiały do Historii Wo-
jskowości”, t. 4—9, 1958—1963, passim.

⁷⁴ Adam, sługa Hieronima Komornickiego, bliżej nieznany.

⁷⁵ Jan Polański, znany jako guardian w Kazimierzu, zm.
tamże w 1670 r.; Sroka, s. 54, 146.

⁷⁶ Andrzej Okoński, bliżej nieznany.

visitavit Deus cor mag. d. Andreeae Swiechowski nob. residentis in Sczaworyz, filii superius adnotatae gen. d. Sophiae Swiechowska⁷⁶. Qui sectae perversae Calvinistarum renuntiavit^{-q} et catholicae S. Romanae Ecclesiae adunatus, absolutus, et in gremium eius admissus est per p. Paulum Jezierscum, pro tunc con. Stobnicensis praedicatorem in ecclesia s. Mariae Magdalena praediti con. Stobnicensis Fratrum Minorum. Fr. Ioannes Polanius, guar. Stobnicensis.

21 III 1661 A. D. 1661 Sigismundus Wrona, Hungarus, aulicus r. ill. et r. mag. d. hrabiae^s in Tarnow⁷⁷, revocavit et Ecclesiam Romanam admissus, a perversaque secta Evangelicorum absolutus est per p. Paulum Jezierscum, praedicatorem con. Stobnicensis die 21 Martii. Fr. Andreas Niedzwieccius, guar. Stobnicensis⁷⁸.

10 IV 1661 Eodem anno et die 10 Aprilis gen. d. Stephanus Cerkas⁷⁹, schismaticus olim, in ecclesia nostra Stobnicensi coram p. Paulo Jezierscio praedicatore pro tunc conventus, suum schisma damnavit et Ecclesiae Romanae per eundem patrem adunatus est, et a schismate absolutus. Fr. Andreas Niedzwieccius, guar. Stobnicensis.

26 V 1661 Eodem anno et die ac festo Ascensionis Domini nostri Iesu Christi [26 V] in ecclesia Stobnicensi^s coram p.

^{-q} et damnavit publice R1. ^{r-r} Inną ręką na marginesie Or.; ^sTak Or., pod tym tą samą ręką, o której w po- przednim przypisie, dodano comitis Or.

⁷⁶ Andrzej Swiechowski, syn Zofii, bliżej nieznany.

⁷⁷ „Hrabia na Tarnowie” to Jan Stanisław Amor Tarnowski (1642–1676), rotmistrz królewski, syn Michała Stanisława h. Leliwa i hr. Anny Czbor, żonaty z Zofią Barbarą Firlejówną. Tytuł hrabiowski bezprawnie przyjął jego dziać Stanisław. Pozostawił on klucz wielowiejski, do którego należał m. in. Dzików w pow. sandomierskim i Zborów w pow. wiślickim (zob. przypis 28). Jan Stanisław Amor rezydował z pewnością w pierwszej z wymienionych wsi, ale, być może, i w Zborowie. Po roku 1567 Tarnów wraz z całym hrabstwem stał się, drogą dziedziczenia, własnością książąt Ostrogskich; W. Dworzaczek, Leliwici Tarnowscy, Warszawa 1971, passim; tenże, Hetman Jan Tarnowski. Z dziejów możnowładztwa małopolskiego, Warszawa 1985, s. 420–426; Genealogia, t. 95–96; St. Wróbel, Tarnów w XVII i XVIII wieku, [W:] Tarnów. Dzieje miasta i regionu, pr. zb. pod red. F. Kiryka i Z. Rutty, Tarnów 1981, s. 329–336. Zob. też przypisy 17, 52 i 145. Zygmunt Wrona, służący Tarnowskiego, bliżej nieznany.

⁷⁸ Andrzej Niedzwiecki, guardian w Bieczu 1674–1675, w Krakowie 1688–1690, definiotor 1667, 1677, zm. 1698 w Solcu; Koralewicz, s. 91, 113, 204; Kleczewski, s. 218–219; Biecz, s. 277, 278; Kraków—działalność, s. 175.

⁷⁹ Stefan Cerkas, bliżej nieznany.

Paulo Jezierscio, pro tunc con. praedicatore, ^td. Ioannes⁸⁰, schismaticus ^t, fidei suae renuntiavit et Ecclesiae Romanae incorporatus est. Fr. Andreas Niedzwieccius.

Baptisma Iudaei

2 VIII 1661 A. D. 1661 die 2 Augusti, in festo s. Mariae Angelorum, Franciscus, olim Iudaeus⁸¹, baptizatus est — per instructionem p. Pauli Jezierscii, praedicatoris conventus — ab adm. rev. d. Adalberto Węgrzynowic, praeposito Stobnicensi⁸² in ecclesia nostra. Patrini eius fuere ill. d. comes in Tarnow et mag. virgo Teresia Grabkowska, capitaneae Cichoviensis filia⁸³. Ita est. Fr. Andreas Niedzwieccius.

10 VIII 1661 Eodem anno ipso die gloriosi martyris s. Laurentii [10 VIII] gen. d. Ioannes Wolski, religione Lutherus, famulus autem mag. d. Sophiae Grabkowska, capitaneae Cichoviensis⁸⁴, sui Lutheri dogmata damnavit et abiuravit, tanquam perniciosa et animabus hominum damnosa. Fidem autem catholicam veram Romanam professus est [s. 10] ac eidem unitus et absolutus, praemisso prius salutaris poenitentiae sacramento et ss. Eucharistia suscepta, ductu et cura p. Pauli Jezierscii, praedicatoris con. Stobnicensis, tenente guardianatum mag. ven. p. Andrea Niedzwieccio. Ita est. Fr. Andreas Niedzwieccius, guar. Stobnicensis.

Baptisma Ariani relapsi vel potius conversio

4 IX 1661 A. D. 1661 die 4 Septembris, quae erat Dominica 13 post Pentecosten, sub felicibus guardianatus auspiciis mag. ven. p. Bonaventurae Swieczanscii in eodem conventu clarissimus d. Stanislaus Abrahamowicz, vir aetate maturus, ingenio, iudicio et arte medendi pollens, mag. ac gen. d. Firlejowa a consiliis et obsequiis praecipuus, infidelibus, Arianisque parentibus natus⁸⁵, atque

^sSzczavoriensi R 1; ^{t-t}Stanislaus N. religione schismaticus, servus autem mag. d. capitanei Cichoviensis R. 1.

⁸⁰ Jan, bliżej nieznany.

⁸¹ Franciszek, konwertyta z judaizmu, bliżej nieznany.

⁸² Wojciech Węgrzynowic, bakalaureat 1638, doktorat 1642, prepozyt w Stopnicy od 1660 do 1677; Statuta, s. 308, 313; CIP, I/3, nr 155; Stopnickie, s. 247.

⁸³ Teresa Grabkowska, córka Zofii z Komorowa zapisana wcześniejszą jako Łukowska; zob. przypis 7.

⁸⁴ Jan Wolski, służący Zofii Grabkowskiej, bliżej nieznany. O tym imieniu i nazwisku znany jest m. in. uczeń gimnazjum toruńskiego w 1612 r. W 1629 r. odnotowany został współwłaściciel części Woli Pęcławskiej w par. Olbierzowice; St. Tync, Dzieje gimnazjum toruńskiego, t. 2, Toruń 1949, s. 84; RP pow. S., s. 39. Zob. też Niesiecki, t. 9.

⁸⁵ Stanisław Abrahamowicz, medyk Zofii Barbary z Fir-

ab eis educatus, circa 16 aetatis suae annum in monte sancto Częstochoviensi⁸⁶, urgente et suadente gen. d. Jaykowski⁸⁷, aliisque nobilibus viris, quibus cum versabatur, baptizatus. Cum iterum ad paternam domum rediens, ibique commorans et cohabitans, perniciosissimi animarum hostis suggestione deceptus, eiusque venenoso afflato infectus, relapsus fuisse, ac per plurimos annos Arianae sectae fautor, defensor, promotor, cultor extitisset.

Tandem motus atque edocitus partim doctrice gratia, partim spiritualium ac religiosorum virorum, praesertim nostrorum patrum exemplaribus ac devotis sermonibus, partim etiam piorum et catholicorum librorum lectionibus affectuosissime et instantissime in gremium S. Ecclesiae admitti petiit. Unde absolutus ab haeresi in choro per ven. p. Franciscum Kwintovium, cui erat facultas et potestas data ab ill. et reverendissimo nuntio apostolico⁸⁸, sacramentis poenitentiae et Eucharistiae me administrante receptis, ante maius altare nefariam et execrandam Arianismi sectam praesentibus fratribus, nobilibus et populo, strenue ac fideliter abiuravit, condonavit, reprobavit, erutusque a tenebris, lucem, quae Christus est, feliciter agnovit. Cui sit honor et gloria. Eius rei memoriam in hunc librum retuli ego, fr. Bonaventura Swieczanscius, guar. Stobnicensis.

14 I 1662

A. D. 1662 die 14 Ianuarii mag. ac gen. d. Martinus de Dębice Dębicki⁸⁹, adolescens, divina gratia motus, renuntiavis sectae suae Evangelicae, sanctamque Romanam catholicam fidem solemnissime in manibus mag. ven. p. Bonaventurae Swieczansci, pro tunc con. Stobnicensis guar., assistente sibi toto conventu, professus est, absolutus ab haeresi per supranominatum patrem. Eius gesti memoriam ipsem gen. d. Dębicki manu propria exarata ac testatam reliquit sequentibus verbis:

Ego, infrascriptus, a. D. 1662 die 14 Ianuarii in eccl-

iejów Tarnowskiej, bliżej nieznany. Zob. jednak przypis 131.

⁸⁶ Sanktuarium Jasnogórskie.

⁸⁷ Jaykowski, bliżej nieznany.

⁸⁸ Antoni Pignatelli, aep. Larissenus, nunciusz 1660—1668, 1691—1700 papież jako Innocenty XII; Wierzbowski, s. 63.

⁸⁹ Marcin z Dębicy Dębicki h. Gryf to prawdopodobnie dworzanin pokojowy królewski, 1669 sędzia kapturowy woj. sandomierskiego; Boniecki, t. 4, s. 272; Trawicka, s. 272, 325. Dębiccy pisali się z Dębicy w pow. pilzneńskim woj. sandomierskiego; tenże, j.w.; Krzepela I, s. 238. Uruski, t. 3, s. 160 wspomina o Dębicy w woj. krakowskim.

sia Stobnicensi s. Mariae Magdalena Fratrum Reformatorum abrenuntiavi fidei, quae dicitur Evangelica, sanctamque catholicam cum omnibus solemnitatibus professus sum.

Martinus de Dębice Dębicki mp.
Ita est. Fr. Bonaventura Swieczanscius, guar. Stobnicensis.

[s. 11]

15 I 1662

Eodem anno die 15 Ianuarii in eadem ecclesia Ioannes Jasiński, Ruthenus⁹⁰, schismaticus, abiurato publice in facie Ecclesiae schismate, incorporatus est S. Ecclesiae, obtenta absolutione per supradictum patrem. Ita est. Fr. Bonaventura Swieczanscius, guar. Stobnicensis.

Baptisma Hebrei

22 IV 1662

Eodem anno die 22 Aprilis in hac ecclesia baptizatus est Iudeus Moyses olim, post Albertus vocatus⁹¹, per rev. p. Albertum Betczynski, commendarium ecclesiae parochialis Stobnicensis⁹². Patrini eius fuerunt gen. d. Michael Hieronymus Komornicki⁹³ cum sua charissima consorte Sophia⁹⁴. Ita est. Fr. Bonaventura Swieczanscius, guar. Stobnicensis.

Baptisma Ariani

13 V 1662

Eodem anno die 13 Maii, quae erat infra octavam s. Stanislai ep. et Regni Poloniae patroni, gen. d. Stanislaus Moskorowski, bonaie indolis adolescens, Arianus⁹⁵, divina gratia motus intus, foris autem, piis et salutiferis

⁹⁰ Jan Jasiński, Rusin, bliżej nieznany.

⁹¹ Mojżesz, konwertyta z judaizmu i jako taki Wojciech, bliżej nieznany.

⁹² Wojciech Betczyński, komendarz stopnicki, bliżej nieznany.

⁹³ Hieronim Michał Komornicki, syn Hieronima h. Gryf i Jadwigi Dembińskiej h. Rawicz, podpułkownik wojsk królewskich 1664, 1666 rotmistrz, komornik sandomierski, poseł na sejmy, zm. 1689; CIP, I/3, nr 154; Trawicka, wg indeksu; PSB, t. 13, s. 400—401.

⁹⁴ Zofia, córka Stanisława z Roźnicy Grodeckiego h. Ślepowron, żona Hieronima Michała Komornickiego, zm. 1675 i pochowana w kościele reformatów stopnickich; CIP, I/3, nr 153.

⁹⁵ Stanisław Moskorowski (Moskorzewski), być może syn Adriana h. Pilawa, o którym Uruski, t. 11, s. 296. Prawdopodobne jest, iż imię to otrzymało dopiero na chrzcie. Rodową siedzibą Moskorowskich były Czarkowy pomiędzy Wiślicą a Korczynem — na prawym brzegu Nidy. Tam też przed „potopem” istniał zbór ariański; J. Tazbir, Diariusz Hieronima Gratusa Moskorowskiego (1645—1650), PH, t. 54, z. 4, 1963, s. 633, przypis 14.

monitionibus et exhortationibus ac bono exemplo gen. d. Vladislai Morsztyn excitatus et adiutus⁹⁶, ab exercitu confoederatorum divertens et plusquam triginta millaria conficiens⁹⁷, in eadem ecclesia s. Mariae Magdaleneae s. baptismi fonte ablutus est per mag. ven. p. Bonaventuram Swieczanscium, guar. pro tunc con. eiusdem. Assistente sibi nob. ac gen. Petro Chomontowski, patruo praedicti adolescentis⁹⁸, totoque praesente venerabili patrum et fratrum conventu. Patrini illius fuere nob. d. Albertus Ozarowski cum sua consorte Agneta⁹⁹. Ita est. Fr. Bonaventura Święczanscius, guar. Stobnicensis.

Absolutio mag. d. Firley ab haeresi

29 V 1662

Eodem anno die 29 Maii, quae erat secunda feria ss. Pentecostes, nob. ac gen. d. Andreas de Dąbrowice¹⁰⁰ Firley¹⁰¹, adolescentis, nolens inhaerere vestigiis parentis suae, (quae triduano solum afflita et oppressa morbo, decedens e vita iamque agonizans die 29 Ianuarii anni eiusdem¹⁰², nec precibus, nec persuasionibus mag. ven. p. Bonaventurae Święczanscii, guar. pro tunc Stobnicensis con. ad renunciandum sectae Evangelicae, quam profitebatur, induci voluit — sicque proh dolor! — misere exspiravit) Divino flamine accensus, omnibus in curia sua

29 I 1662

⁹⁶ Władysław Morsztyn h. Leliwa, bachi mistrz wielicki, starosta kowalski, w 1661 r. w obozie regalistów, zm. 1689; PSB, t. 21, s. 830—832. Wg J. Tazbira, Stanisław Lubieniecki, przywódca ariańskiej emigracji, Warszawa 1961, s. 292 katolicyzm przyjął zapewne w 1660 r.

⁹⁷ Nie wspomina go J. Tazbir, *Głos ariański w polemice rokoszu Lubomirskiego*, PH, t. 50, z. 1, 1959. 23 maja 1662 r. konfederaci zebrali się w kole generalnym w Checinach; J. Bąkowa, Szlachta województwa krakowskiego wobec opozycji Jerzego Lubomirskiego w latach 1661—1667, Warszawa—Kraków 1974, s. 45.

⁹⁸ Piotr Chomętowski, wuj(?) Stanisława Moskorzowskiego, prawdopodobnie h. Lis, ten sam, który porzucił ariaizm w 1658 r.; zob. wpis pod tym rokiem.

⁹⁹ Wojciech Ozarowski i jego zona Agnieszka, bliżej nieznani.

¹⁰⁰ Dąbrowica w., par. Lublin; Krzepela I, s. 225.

¹⁰¹ Andrzej Firlej z Dąbrowicy h. Lewart, brat Zofii Barbary, żony Jana Stanisława Amora Tarnowskiego, zm. po 1668; Genealogia, tbl. 126.

¹⁰² Andrzej Firlej h. Lewart, syn Jana zmarłego przed 1645 r., po którym otrzymał starostwo śmidyńskie. Wg autora Genealogii, tbl. 126 Andrzej miał umrzeć po 1674 r., a jego syn, wzmiękowany tu Andrzej konwertyta, przejął wspomniane starostwo w 1663 r. Informacja ta potwierdza jednak datę śmierci zapisaną w kronice — 29 stycznia 1662 r.

Biechoviana¹⁰³, tam catholicis quam haereticis dormientibus, ipse solum vigilans, salutique suae consulens summo mane ante diluculum cum aliquot famulis ad conventum veniens, ab eodem patre guardiano, prius de fide catholica rite instructus, sectam suam Evangelicam reprobavit et abiuravit, absolutus per eundem patrem ab haeresi, s. synaxi in villa Biechow, in ipsa solemnitate Corporis Christi [8 VI] refectus, summo cum aplausu nobilium utriusque sexus [s. 12] et totius populi.

Utinam benedictus Deus novissimis Firlejowianae domus benedicat magis quam primordiis eius. Ita voveo et precor. Fr. Bonaventura Święczanscius.

2 II 1663

A. D. 1663 die 2 in festo Purificationis BVM [2 II] vir, ingenuus, adolescentis, Iacobus Gedanensis¹⁰⁴, Luterenus, abiurata sua secta per mag. ven. p. Valerianum Rzewuscum, definitorem^u provinciae, ab ill. nuntio apostolico speciale habentem licentiam, in sacramento poenitentiae ab hac absolutus et s. synaxi refectus, ac S. Romanae Ecclesiae hac in ecclesia s. Mariae Magdaleneae coadunatus est. Ita est. Fr. Tiburtius Rzewuscus, guar. Stobnicensis¹⁰⁵.

31 III 1665

A. D. 1665 die ultima Martii 31 adolescentis quidam Michael N., Danus¹⁰⁶, sectae Lutheranorum, abiurata eadem, in qua et natus fuit secta, per me, fr. Franciscum Michalscum, con. Stobnicensis vicarium¹⁰⁷, absolutus in foro conscientiae, ac ss. Ecclesiae coadunatus est. Idem qui supra.

[s. 13]

24 XII 1664

A. D. 1664 die 24 Decembris ex aula ill. d. Gabrielis Illezharzy, comitis in Threuczyn^v, Hungari¹⁰⁸, reducti sunt a perversa Evangelicorum secta ad gremium S.

^u diffinitorem Or.; ^v Tak Or.;

¹⁰³ Biechów, w., diec. krakowska, dek. Pacanów, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. w miejscu; Litak, s. 210; Spis, s. 369. Firlejowie odnotowani zostali w Biechowie w 1618 r. i posiadały tę wieś, zdaje się, co najwyżej do osiemdziesiątych lat XVII w. Do 1748 r. przy tamtejszym kościele istniała kaplica z grobem Firlejów; Wiśniowski, s. 95; Stopnickie, s. 19—21.

¹⁰⁴ Jakub, Gdańszczanin, bliżej nieznany.

¹⁰⁵ Tyburcego Rzewuskiego wspomina Jaroszewicz, s. 146.

¹⁰⁶ Michał N., Duńczyk, bliżej nieznany.

¹⁰⁷ Franciszek Michalski, bliżej nieznany.

¹⁰⁸ Gabriel Illyeshazy, župan trenczyński, drugi mąż Zofii Petroneli Tarnowskiej; Genealogia, tbl. 96. Trenczyn, m. na Słowacji.

¹⁰⁹ Pokojowcy ww., bliżej nieznani.

24 II 1665

Romanae Ecclesiae duo famuli cubicularii eiusdem ill.¹⁰⁹ per p. Marianum Nizinkovium¹¹⁰. Item eodem tempore famula^w ill. comitissae¹¹¹, eiusdem sectae, fidem Romanocatholicam amplexata est per eundem patrem. Nomina eorum haec sunt: nob. d. Andreas Gazda, Martinus Norwat, nob. virgo — Elizabeth Pętkowna.

24 IX 1665

A. D. 1665 die 24 Februarii nob. femina Dzielowska, consors praefecti villae Szczeglin¹¹² mag. d. Komornicki¹¹³, ab Evangelicorum secta reducta est ad veram fidem catholicam et S. Romanae Ecclesiae catholicae adunata est, per p. Marianum Nizinkovium absoluta.

24 IV 1666

A. D. 1665 die 24 Septembbris Ecclesiae Romanae catholicae adunatus est, recedens a perversa Evangelicorum secta, Hungarus nomine Nicolaus Krizek¹¹⁴ et ss. sacramentis munitus est per mag. ven. p. Paulum Jezierscum, praedicatorem Stobnicensem. Ita est. Fr. Marianus Nizinkovius, guar. Stobnicensis.

6 XI 1666

A. D. 1666 die 6 Novembbris adolescens nomine Paulus, Hungarus, ex aula ill. d. comitis in Thęnczyn¹¹⁵, abiurata Evangelicorum haeresi fidem veram Romano-catholicam amplexus est et ss. sacramentis munitus per me, p. Marianum Nizinkovium, guar. Stobnicensem.

2 VII 1666

A. D. 1666 die 2 Iulii Ioannes Zolnay, Hungarus, fa-

^w famulae Or.

¹¹⁰ Marian Nizańkiewicz, przeszedł z Ruskiej prowincji bernardynów, u reformatów 42 lata, pochowany w Lublinie; Kleczewski, s. 407—408.

¹¹¹ Zofia Petronela, córka Michała Stanisława Tarnowskiego h. Leliwa i hr. Anny Csobor, siostra Jana Stanisława Amora; Genealogia, tbl. 126. Jej służąca — bliżej nieznana.

¹¹² Szczeglin w., diec. krakowska, dek. i par. Pacanów, woj. sandomierskie, pow. wiślicki; Wiśniowski, s. 107; Spis, s. 371. Dzielowski, zarządcą tej wsi i jego żona, bliżej nieznani.

¹¹³ Prawdopodobnie mowa tu o Hieronimie Michale Komornickim; zob. przypis 93.

¹¹⁴ Mikołaj Krizek(?), Węgier, bliżej nieznany.

¹¹⁵ Sierakowski i jego służący Prokop, bliżej nieznani.

¹¹⁶ Paweł, Węgier, z dworu Illyeshazy'ego, bliżej nieznany.

ber ferrarius, ex eadem aula ill. comitis¹¹⁷, ex Evangelicorum haeresi conversus est [s. 14] ad veram fidem Romano-catholicam per me, fr. Marianum Nizinkovium, guar. Stobnicensem.

23 X 1666

A. D. 1666 die 23 Octobris nob. matrona nomine Sophia Lasocka ex aula ill. Branicki¹¹⁸ in ista ecclesia praemissa confessione et omnibus caeremoniis perversam sectam Lutheri abiuravit, absolutionem recepit, s. communione munita, Ecclesiae Romanae adunata est per ven. p. Iosephum Turski¹¹⁹. Cui erat facultas et potestas data ab adm. rev. p. provinciali¹²⁰, quod ego, infrascriputus, ita esse affirmo et testor. Fr. Martinianus Grzebinscius, guar. Stobnicensis¹²¹.

25 XI 1666

A. D. 1666 die 25 Novembbris Ioannes Chwadowicz, natione Ruthenus¹²², de villa Pohoroles non procul a Dubno, ducatus Wolinchiae¹²³, coram p. Iosepho Turscio schisma perversum Ruthenorum cuiusque ritum omni ex parte abiuravit, ac illum sufficienter absolvit, s. communione refectus et munitus, Ecclesiae S. Romanae adunatus est. Fr. Martinianus Grzebinscius, guar. Stobnicensis.

30 I 1667

A. D. 1667 die 30 Ianuarii sincere attestor virum militarem, Stephanum Wąsiełowski, natione Ruthenum¹²⁴, ducatus Wołynchiae, de oppido [Ch]otow^{x125}, schisma Ruthenorum omni ex parte abiurasse, omnibusque sacramentis munitum Ecclesiae S. Romanae adunatum esse per mag. ven. p. Iosephum Turscium, confessarium Stobnicensem. Ita est. Fr. Martinianus, guar. Stobnicensis.

^x Lekcja niepewna, wyraz przeprawiany tą samą ręką Or.
¹¹⁷ Jan Zolnay, Węgier, kowal z dworu Illyeshazy'ego, bliżej nieznany.

¹¹⁸ Prawdopodobnie Jan Klemens Branicki, ur. ok. 1642, syn Jana Klemensa h. Gryf i Anny Wąpowskiej, marszałek nadworny koronny od 1662, starosta stopnicki, zm. 1673; PSB, t. 2, s. 403; Genealogia, tbl. 152. Zofia Lasocka z jego dworu, bliżej nieznana.

¹¹⁹ Józef Turski, przełożony w Krakowie 1658—1660; Kraków—działalność, s. 174.

¹²⁰ W tymże roku prowincjałem był Krystyn Choieccius (Chojecki?); Koralewicz, s. 91.

¹²¹ Martynian Grzebiński, zm. 1687 w Kazimierzu; Sroka, s. 146.

¹²² Jan Chwadowicz, Rusin, bliżej nieznany.

¹²³ Pohorylecz, w. w kluczu dubieńskim. Dubno m., diec. łucki, dek. Dubno, woj. wołyńskie, pow. łucki, par. w mieście; Litak, s. 326; Polska XVI w., t. 8, s. 82.

¹²⁴ Stefan Wąsiełowski, Rusin, żołnierz, bliżej nieznany.

¹²⁵ Chotów (Hotów), w. w kluczu berezdowskim, pow. łucki, woj. wołyńskie; Polska XVI w., t. 8, s. 85.

28 XI 1667 A. D. 1667 die 28 Novembris mag. d. Albrachthus^v Branicki, senex et grandaeus atheistus in arce Stobnicensi residens, ex gratia ill. d. Branicki, mareschalci Regni minoris, capitanei Stobnicensis, nepotis sui¹²⁶, et qui per multos annos blasphemus nimis in Deum unum et trinum, Christum, BVM ac sanctos Eius fuerat, quamvis baptizatus, et in fide aliquatenus instructus fuerat, peregrinatio tamen externarum gentium, et insolentia iuventutis pervertit sensum, ac perduxit in reprobum ac atheisticum sensum. Hic quamvis dum sanus viveret, exsibilaret sacerdotes ac religiosos, tamen vicinus morti, dum a p. Valeriano Rzewuscio, exministro et theologiae moralis lectore visitaretur ac admoneretur salutis suae, et ut Deum Creatorem et Christum Salvatorem et Redemptorem suum confiteretur, agnosceret, et ad Eum reverteretur.

Tanquam gravi somno excitatus, gratia Dei praeventus, illuminatus, excitatus, compunctus, summo dolore lacrymari, detestari suam perfidiam et blasphemias coepit. Peccata cum tanta compunctione enumerare et gemere, ut ipse confessarius, et qui postea aderant, lacrymari debuerint. Ipse adm. rev. d. Albertus Węgrzynowic, s. theologiae doctor, praepositus Stobnicensis, cum viatico salutari veniens, quem prius blasphemum atheistam noverat, in pulvere se prosternentem et Christum sub speciebus Eucharisticis confitentem et profundissime adorantem, deprecantem, se ipsum arguentem impietatis, aliorum suffragia et ss. patronum intercessionem exposcitatem videns [s. 15] in lacrymas resolutus Deum benedixit. Absolutum a p. Valeriano Rzewuscio, s. viatico munivit, refecit ac confortavit, qui post triduum, perseverans in poenitentia et actibus anagogicis vitam cum morte commutavit et honorifica sepultura decoratus est.

16 VII 1669 A. D. 1669 die 16 Iulii Georgius Reydes, Lutheranus, natione Anglus¹²⁷, praemissa sacramentali confessione absolutus ab haeresi et S. Matri Ecclesiae aggregatus per rev. p. Valerianum Rzewuscium, costodem et provinciae patrem.

¹²⁶ Nie jest znany Albrecht Branicki, krewny Jana Klemensa Branickiego (zob. przypis 18), i informacja taka jest z pewnością błędna. Być może chodzi tu o Olbracha Czarnieckiego h. Łodzia, brata Krzysztofa, dziada Aleksandry Katarzyny, żony Jana Klemensa. Olbracha Czarnieckiego wzmiarkują Boniecki, t. 3, s. 293 oraz A. Kersten, Stefan Czarniecki 1599–1665, Warszawa 1963, s. 29.

¹²⁷ Jerzy Reydes, Anglik, bliżej nieznany.

1670 A. D. 1670 Ioannes Zimler¹²⁸ Calvinianum reliquit perfidiam absolutusque ac S. Matri Ecclesiae adscriptus per me, fr. Ludovicum Rozycium, pro tunc. con. guar.

Itemque Ruthenus quidam ex Szydłoviensi oppido¹²⁹ veniens ad unionem fidei catholicae revocatus.

A. D. 1671 in festo ss. apostolorum Philippi et Iacobi [1 V] nob. matrona Susanna Abramowiczowa, vidua septuagenaria maior a schismate Ruthenorum, in qua nata et baptizata fuerat, ad Arianismum adhuc puella delapsa, in eo usque ad senectam permansit¹³⁰, tandem Divino afflata Spiritu, cooperante nob. ac excellentio d. Stanislaw Abramowicz, famulae d. Susanna germano fratre¹³¹, abiurato Arianismo, orthodoxam fidem Romanam professa est, in foro poenitentiae ab Arianismo pariter et peccatis absoluta, sacraque synaxi refecta, in gremium S. Matris Ecclesiae catholicae adscripta est per me, fr. Stephanum Urbanidem, pro tunc huius con. guar.¹³²

Baptisma Iudaearum

23 IX 1674 A. D. 1674 die 23 Septembris, quae fuit Dominica 19 post Pentecosten, quaedam Iudaea senex Roza Jozefowa vocata et filia eius annorum 7 nomine Meriasse, prius de fide bene instructae, deinde per adm. rev. d. Albertum Węgrzynowic, praepositum Stobnensem, in hac nostra ecclesia sunt solemniter baptizatae, praesentibus fratribus, nobilibus et populo. Matri in s. baptismi fonte impositum est nomen Anna, filiae vero eius — Elizabeth¹³³. Patrini matris fuerunt mag. ac gen. d. Michael Hieronymus Komornicki et mag. ac gen. d. Eva Paw-

¹²⁸ Jan Zimler, bliżej nieznany.

¹²⁹ Szydłów m., diec. krakowska, dek. Pacanów, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. w miejscu; Wiśniowski, s. 116–120; Spis, s. 313; Litak, s. 211. Rusin z Szydłowa, bliżej nieznany.

¹³⁰ Zuzanna Abramowiczowa związana była z Rakowem. Tam też jej dorosłe dzieci Samuel i Zuzanna Abramowiczowie, arianie, przyjęli chrzest w 1661 r.; W. Urban, Zmierzch ariańskiego Rakowa, „Sobótka. Śląski Kwartalnik Historyczny”, R. 30: 1975, nr 2, s. 264.

¹³¹ Stanisław Abramowicz, brat Zuzanny, prawdopodobnie ten sam, który zapisany jako Abramowicz odstąpił od arianizmu. Zob. wpis pod datą 4 września 1661 r.

¹³² Stefan Urbanides, prowincjał 1653, kustosz 1655, 1661, zm. i pochowany w Gliwicach; Koralewicz, s. 50, 51, 73; Kleczewski, s. 288–289.

¹³³ Róża Józefowa i jej córka Meriasse, konwertytki z judaizmu i jako takie Anna i Elżbieta, bliżej nieznane.

łowska¹³⁴. Patriini filiae fuere mag. ac gen. d. Nicolaus Marchocki¹³⁵ et mag. et gen. d. Anna Grodecka, virgo¹³⁶. Ita testor, fr. Bonifacius Kozmicius, tunc praesidens con. Stobnicensis¹³⁷.

3 VI 1675 A. D. 1675 die 3 Iunii Daniel Swaryczowski, puer 12 annorum, nobilis ex Russia¹³⁸, a schismate et a peccatis absolutus, sacraque synaxi refectus est a me, fr. Bonifaciu Kozmicio, tunc praesidente Stobnicensi.

11 X 1676 A. D. 1676 die 11 Octobris Theodorus Barabas alias Kulyski, insignis colonelli Barabbae Kozacorum¹³⁹ filius, qui pro tunc strenue partes [s. 16] Reipublicae contra Turcas tuebat ac frequenti incursione triumphos et spolia de ipsis egit¹⁴⁰, hic abdicato schismate absolutus et Ecclesiae S. Romanae adunatus est per p. Valerianum Rzewuscum, provinciae patrem, guar. loci. Fr. Valerianus Rzewuscus, guar. Stobnicensis.

6 I 1677 A. D. 1677 die 6 Ianuarii gen. d. Vladislau Ozarowski, miles¹⁴¹, Calvinista, praemissa sacramentali peccatorum confessione solemniter abiurata haeresi absolutus, s. synaxi refectus et S. Matri Ecclesiae Romanae adunatus per me, fr. Valerianum Rzewuscum, guar. loci.

16 I 1677 A. D. 1677 die 16 Ianuarii
Miraculum ad imaginem BVM

¹³⁴ Ewa Pawłowska, bliżej nieznana.

¹³⁵ Prawdopodobnie Mikołaj Marchocki, syn Aleksandra Scibora h. Ostoja, miecznik przemyski 1677; Uruski, t. 10, s. 208; Trawicka, wg indeksu. Niesiecki, t. 6, s. 544 zna Mikołaja Scibora, kasztelana żarnowskiego 1697.

¹³⁶ Annę Grodecką h. Starykoń wspomina Niesiecki, t. 4, s. 284, jednak brak pewności, czy jest to ta sama, którą zapisano w źródle. Grodecy posiadali Różnicę w par. Sędziszów, w pow. księskim oraz Nową Wieś w par. Słupia, w pow. lelowskim; RP woj. K., s. 128, 178.

¹³⁷ Bonifacy Kozmicius (Koźmicki, Koźmiński), gwardian w Krakowie 1672–1674, 1677–1678 i w Bieczu 1681–1683; Kraków—działalność, s. 174; Biecz, s. 278.

¹³⁸ Daniel Swaryczowski, bliżej nieznany. Być może ze Swaryczewskich h. Nałęcz osiadłych w woj. sandomierskim i na Rusi; Niesiecki, t. 8, s. 571.

¹³⁹ Jan Barabasz, pułkownik czerkaski JKM wojska zaporońskiego, zm. 1648; PSB, t. 1, s. 268–269.

¹⁴⁰ Tomasza(!) Kuryńskiego Barabasza, który w 1675 r. uczestniczył w kampanii antytureckiej, pułkownika podolskiego 1690, wspomina T. Korzon, Dzieje wojen i wojskowości w Polsce, t. 2, 3, Lwów–Warszawa–Kraków 1923, wg indeksu.

¹⁴¹ Władysław Ozarowski, żołnierz, być może bliżej nieznany z Ozarowskich h. Rawicz, właściciel Ozarowa w pow. sandomierskim; RP pow. S., wg indeksu; Akta synodów, wg indeksu.

Hon. Helizabeth de Katę¹⁴², quinquagenaria, ante sex septimanas oculis privata ex aliquo defectu naturali, y somnium habuit y, ut se offerret ad BVM in hac ecclesia, in altari collocatam promisit. Expergefacta per filium suum duci petiit et multis hominibus spectantibus perducta ut caeca, dum missa sacrificium ad altare BVM audit, facta a sacerdote ad populum benedictione osculata terra elevat se et erigit oculos, extemplo videt et exclamando Deum laudat. Eundem et BV exaltat, gratias agit. Quod dum oculati testes eius caecitatis advertunt, similia faciunt et haec cum iuramento cum ipsa deponunt. Ita est. Fr. Valerianus Rzewuscus, provinciae Reformatorum guar. Stobnicensis.

13 II 1677 A. D. 1667 v die 13 Februarii. Gen. d. Christina de Dębice Dębicka¹⁴³, virgo 43 annorum, haeresi Calviniana infecta, in qua pertinacissime tam diu vixit, tandem scandalizata ministri haeretici facto, qui tempore cenae seu communionis ipsorum in synagoga multum panis et vini consecraverat, in vase minus decenti posuit, in terra ad parietem loco sordido. Offendit eam non tantum abiecta sanguinis Christi locatio, sed quod illum famuli advenientes indispositi, cum risu et cachinnis biberent et supra vas sederent¹⁴⁴. Idcirco dubitavit rationabiliter, si fuisse ibi Corpus et Sanguis Christi, sicut Romano-catholicici credunt et cum summa reverentia sumunt, servant et adorant. Quapropter coepit ecclesiam Romano-catholicam frequentare, concionibus adesse, caeremoniis sacrificiorum attendere et ritus observare, qui ei summopere placuerunt. Tandem aliquot vicibus summe afflicta voverat BV Dzikoviensi¹⁴⁵, si consolaretur et

y—y habuit visum R 2.

¹⁴² Elżbieta z Katów, bliżej nieznana. Katę w., par. Stopnica; Wiśniowski, s. 113.

¹⁴³ Krystyna z Dębicy Dębicka h. Gryf, bliżej nieznana.

¹⁴⁴ W świetle przepisów, których przestrzeganie nakazywała Agenda albo forma porządku usługi swietey w zborach ewangelickich koronnych y Wielkiego Księstwa Litewskiego, Gdańsk 1637, s. 104–118 przytoczone tu fakty nie mogły mieć miejsca. Teolodzy i polemiczi katoliccy odmawiali duchownym protestanckim mocy sprawowania posługi kapłańskiej z braku posłania i ordynacji; zob. K. Drzymała, Polemika Ks. Marcina Śmigleckiego T.J. z innowiercami o powołaniu ministrów, NP, t. 9: 1959, s. 323–356. Praktyczne konsekwencje tej polemiki omawia Tworek, Działalność, s. 48–49.

¹⁴⁵ Dzików w., diec. krakowska, woj. sandomierskie, pow.

liberaret ab illis difficultatibus, fieret catholica et Calvinismum abiuraret, potita voto, tamen distulit converti ad annum et ultra.

Voluit tamen sensu et oculis corporeis hoc capere, quod fide tenendum est. Ss. hostiam elevationis tempore a sacerdote nunquam videre poterat, licet inten-sissime intueret, donec ipsa die Circumcisionis Dominicæ 1 Ianuarii, iuramento se et voto obligavit cum lacrymis, abiuraturam haeresim, conspexit. Festo sequenti, dum assistit altari, ut reverentiam sanguini Christi faciendam exploraret, ante ipsam sumptionem astat z canis niger grandis z coram ipsa et locutus, sicut in vase illo synagogae Calviniana non fuit sanguis Christi [s. 17] sed merum vinum. Ita credas neque hic esse, exhorruit illa et exspuit in canem, qui statim z evanuit¹⁴⁶. Quae maxime turbata remansit usque ad tempus suae

^{z-z} Podkreślone ta samą ręką Or.; sandomierski, dek. i par. Miechocin; Krzepela I, s. 279; Litak, s. 206–207. Kult obrazu NMP w kaplicy zamkowej Tarnowskich od 1672 r., zatwierdzony przez bpa A. Trzebickiego w roku 1675; W. Świecki, Wonneść Roże Jerychontskiej, lubo łaski, dary nadprzyrodzone nabożnym ludziom w różnych potrzebach, przypadkach, chorobach, niebezpieczenstwach od szczodrobiłości Boskiej oświadczane za przyczyną Przeczystej Bogarodzice Panny Maryjej w obrazie Dzikowskie Kościele Klasztoru Dominikańskiego Cudownej, Kraków 1686. Powtala to jednocośnie uznać zapisaną w kronice datę roczną za błąd kopisty. H. Zerek, Spoleczny i terytorialny zasięg oddziaływanie kultu cudownych obrazów w Polsce w XVII i pierwszej połowie XVIII w., „Acta Universitatis Lodziensis. Zeszyty Naukowe UŁ”, Nauki Humanistyczno-Społeczne. Seria I, z. 40, 1978, s. 13 początek kultu datuje na 1675 r., co nie jest sciste.

¹⁴⁶ Pod postacią czarnego psa pojawił się diabeł; LTK, Bd 10, kol. 14; Motif-Index of Folk-Literature, ed. S. Thompson, vol. 6 Index, Copenhagen 1958, s. 218–221; por. J. E. Cirlot, A Dictionary of Symbols, New York 1962, s. 57. Tak też interpretuje to Koralewicz, s. 117; zob. też F. C. Tubbach, Index Exemplorum. A Handbook of Medieval Religious Tales, Helsinki 1969, „FF Communications, No. 204”, s. 139, nr 1697. Oddziaływanie takiej symboliki nie wykrazało szerzej poza krąg ówczesnej uczoności; zob. J. T. Maciuszko, Symbole w religijności polskiej doby baroku i kontrreformacji, Warszawa 1986; B. Baranowskiego, Procesy czarownic w Polsce w XVII i XVIII wieku, Łódź 1952. J. Tazbira, Obraz heretyka i diabła, [w:] tegoż, Szlaki kultury polskiej, Warszawa 1986, s. 148–163 i L. J. Pełki, Polska demonologia ludowa, Warszawa 1987, s. 185–186.

abiurationis. Quam propositis multis dubiis fecit in ecclesia Bessoviensi^{147 –aa}, coram altari supra Evangelia, immediate ante s. communionem solemnissime, astante toto illo s. conventu cum candelis et iubilo, sed prius ab haeresi Calviniana et peccatis absoluta per me, fr. Valerianum Rzewuscum, provinciae patrem, guar. Stobnicensem.

Baptisma Hebraei

19 III 1677 Eodem anno die 19 Martii adolescens 18 circiter annorum, Hebraeus Stobnicensis, ipso s. die Spiritus S. Pentecosten¹⁴⁸ inspiratus et ad fidem Romanam catholica amplexandam, speciali divina gratia afflatus per aliquot septimanas rudimentis fidei et catechismo instrutus ad instantiam ill. d. Stanislai Borkowski, castellani Połanecensis¹⁴⁹, in ecclesia parochiali Janinensi¹⁵⁰, decumbente ob infirmitatem parocho¹⁵¹, sed consentiente, a p. Valeriano Rzewusco, guar. loci solemniter baptizatus. Cui nomen datum Joseph Smoyski¹⁵². Patrini fuerunt ill. d. Stanislaus Borkowski, castellanus Połanecensis et mag. ac. gen. d. Petronella Olszowska, palatina Ravensis¹⁵³, qui eidem tutelam suam promiserunt et effectu praestiterunt anno, die ut supra. Ita est. Fr.

^{z-aa} Ordinis Eremitarum S. Pauli R. 3.

¹⁴⁷ Beszowa w., diec. krakowska, dek. Pacanów, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. w miejscowości Litak, s. 210; Spis, s. 369. Tamtejszą parafią administrowali paulini; Zbudniewek, s. 190.

¹⁴⁸ Data zapisana błędnie lub chodzi o dzień Zielonych Świątek roku poprzedzającego rok konwersji.

¹⁴⁹ Stanisław Dunin Borkowski, syn Jana h. Łabędź, kasztelan połaniecki 1670, zm. 1684; Boniecki, t. 2, s. 36; Uruski, t. 1, s. 328, 330. Wg Żychlińskiego, R. 1, s. 8 kasztelan 1640; por. Niesiecki, t. 1, s. 310; S. Kot, Stupecy w ruchu reformacyjnym, RWP R. 4: 1926, s. 195. Połaniec m. diec. krakowska, dek. i par. w miejscowości, woj. i pow. sandomierski; Spis, s. 382; Litak, s. 207.

¹⁵⁰ Janina w., diec. krakowska, dek. Kije, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. w miejscowości Litak, s. 210; Krzepela I, s. 401.

¹⁵¹ Być może Bartłomiej Romanovius, jako pleban w Janinie odnotowany w latach 1647, 1652; Stopnickie, s. 101. ¹⁵² Józef Smoyski, konwertysta z judaizmu, bliżej nieznany.

¹⁵³ Petronela z Wołuckich, kasztelanka małogoska, żona Hieronima Olszowskiego, zmarłego 1677, wojewody rawskiego 1676; Uruski, t. 12, s. 333; Niesiecki, t. 7, s. 90. Tytuł ten przyznano mu pośmiertnie antydatując stosowny dokument; PSB, t. 24, s. 47.

Valerianus Rzewuscius, provinciae pater, guar. Stobnicensis.

17 IV 1677 Eodem anno die 17 Aprilis Stephanus Wołkowski, Ruthenus, schismaticus, miles¹⁵⁴, abiurato schismate praemissa peccatorum confessione absolutus et gremio S. Matris Ecclesiae adunatus per p. Valerianum Rzewuscium, guar. loci. Ita est. Fr. Valerianus Rzewuscius, provinciae Reformatorum guar. Stobnicensis.

26 IV 1677 Eodem anno die 26 Aprilis gen. d. Anna Sokołowska, filia quondam Thomae Damaracki, ex monacho Calvini¹⁵⁵, corrigens errorem patris sui, cum matura deliberatione, absente marito^{-ab}¹⁵⁶, sectam Calvinianam publice in ecclesia Szydłoviensi¹⁵⁷ abiuravit et a p. Valeriano Rzewuscio, guar. loci, ab haeresi et a peccatis absoluta, et S. Ecclesiae Romanae adunata. Ita est. Fr. Valerianus Rzewuscius, provinciae Reformatorum guar. Stobnicensis.

19 X 1679 -ac A. D. 1679 die 19 Octobris in ecclesia nostra a pill. et adm. rev. d. Christophoro Dębicki, canonico Sandomiriensi, praeposito Stobnicensi¹⁵⁸, baptismi gratiam accepit Iudaeus 12 circiter annorum¹⁵⁹. Patrini fuere gen. d. Hieroymus Komornicki, syndicus noster¹⁶⁰ et mag. d. Beata Constantia de Mirow Tomicka¹⁶¹, consors

^{-ab} Na marginesie dodano Nb. A. D. 1676 in finem de Calvinismo revocatum Or. ^{-ac} Na marginesie Baptisma Hebraei Or;

¹⁵⁴ Stefan Wołkowski, Rusin, żołnierz, bliżej nieznany.

¹⁵⁵ Tomasz Damaracki, bliżej nieznany. Kalwinistów Do- maradzkich wspominają Akta synodów, s. 582.

¹⁵⁶ Anna Sokołowska i jej mąż, bliżej nieznani. Kalwinistów Sokołowskich h. Pomian zna Łukaszewicz II, s. 417.

¹⁵⁷ Szydłów, zob. przypis 129.

¹⁵⁸ Krzysztof Dębicki, syn Marcina h. Gryf, kanonik sandomierski 1671, oficjal, prepozyt stopnicki od 1677 do 1705, w którym to roku zm.; Stopnickie, s. 251; J. Wiśniewski, Katalog prałatów i kanoników sandomierskich od 1186 do 1926 r., Radom 1928, s. 48.

¹⁵⁹ Konwertyta z judaizmu, bliżej nieznany.

¹⁶⁰ Syndyk klasztoru to przypuszczalnie Hieronim Michał Komornicki, zob. przypis 93.

¹⁶¹ Beata Konstancja z Mirowa Tomicka, córka Zygmunta Myszkowskiego h. Jastrzębiec, wojewody krakowskiego; Nieciecki, t. 9, s. 90; Genealogia, tbl. 130. Mirow, centrum ordynacji Myszkowskich, m. w pow. wiślickim woj. sandomierskiego; J. M. Małecki, Zarys dziejów Pińczowa do końca XVIII w., [W:] Pińczów i jego szkoły w dziejach, pod red. J. Wyrozumskiego, „Zeszyty Naukowe UJ DXII”, z. 62, 1979, s. 23 i n.

olim mag. d. iudicis palatinatus Cracoviensis¹⁶². Ita est. Fr. Norbertus Słomicius, guar. Stobnicensis mp.¹⁶³

25 V 1679 Eodem anno 25 May in eadem ecclesia Stobnicensi nob. virgo Marianna Lesiecka¹⁶⁴ abiurata fide Lutherana fidem Romano-catholicam amplexata est, absoluta ab haeresi a mag. ven. p. Dionysio Rosołkowio, con. praedicatorie¹⁶⁵.

V 1676 ^{ad} A. D. 1676 in mense Maio nob. Michael N., Calvinus, anonymus¹⁶⁶, circiter 20, Calvini dogmata damnavit, fidem catholicam professus, ab excommunicatione et peccatis absolutus est per me, fr. Norbertum Słomnickium, tunc lectorem philosophiae, nunc guar. Stobnicensem a. D. 1679 ^{ad}.

1679 [s. 18] ^{ad} A. D. 1682 die 11 Ianuarii nob. ac gen. d. Alexandra de Latancze¹⁶⁷ Potocka, soror germana mag. ven. p. Vieyscii¹⁶⁸, in defensione sui erroris pertinacissima et quasi altera Evangelicorum episcopissa, dum varii circa illam ex nostris patribus oleum et operam perdidisse putarant, tandem non in vacuum laboravere. Nam Deus longum suorum in cassum abire laborem nequiens, nam Spiritus S. gratia illuminans ad nostram compulit ecclesiam, ubi petita prius quorundam circa fidem dubiorum resolutione, illaque obtenta obnixe petuit et acquisivit absolutionem, (abiurata prius confessionis Vittembergiae secta per me, fr. Innocentium Polatovium, con. Stob-

ad—ad Wpis dodany pod dolnym marginesem strony Or.

¹⁵² Mąż ww. io Jan z Tomic Tomicki h. Łodzią, syn Andrzeja i Działyńskiej, podsędek ziemski krakowski 1673, sędzia ziemski krakowski 1676, zm. przed 21 marca 1678; UWK, nr nr 201, 268, 319; Genealogia, tbl. 130. St. Brzeziński, Panowie z Tomic, „Miesięcznik Heraldyczny”, R. 12: 1933, s. 111 błędnie informuje, że żył jeszcze w 1679 r.

¹⁵³ Norbert Stom cius (Słomnicki), znany jako gwardian w Bieczu 1678–1679; Biecz, s. 277.

¹⁵⁴ Marianna Lesiecka, bliżej nieznana.

¹⁵⁵ Dionizy Rosołkowicz, znany jako gwardian w Bieczu 1665–1666; Biecz, s. 277.

¹⁵⁶ Michał, konwertyta z kalwinizmu, bliżej nieznany.

¹⁵⁷ Prawdopodobnie chodzi tu o Łatanice, w., diec. krakowska, dek. Kije, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. Chotel Czerwony; Wiśniowski, s. 45; Litak, s. 210; Spis, s. 312, 402; Kamińska, s. 115.

¹⁵⁸ Aleksandra z Wiejskich (Wielowiejskich?) Potocka i jej brat, właściciel(?) Łatanic, bliżej nieznani. Według wszelkiego prawdopodobieństwa była ona skoligacona z Potockimi h. Śreniawa. Ci, a także Wielowiejscy, mieli dobrą na Pogórzu; Biecz, wg indeksu.

micensis vicarium¹⁶⁹), virtute Iubilaei¹⁷⁰ tunc ab Innocentio XI¹⁷¹ concessi et Ss. Ecclesiae adunata est assistente gen. ac mag. d. Constantia Beata Tomicka, iudicissa Cracoviensis cum aliis nobilibus matronis.

12 IV 1682 Eodem a. 1682 die 12 Aprilis quidam nomine Georgius Lechcarius¹⁷², quondam principis Curlandiae¹⁷³, abiurata sponte Calvinistica haeresi fidem Romanam catholicam amplexatus, sed ab ea aliquando inordinato divitiarum respectu volens suae inopiae succurrere, per quinque annos apostatando inter haereticos degens, tandem ad se reversus, secundo conversus, in sacramento poenitentiae absolutus et s. synaxi refectus, ac S. Romanae Ecclesiae coadunatus est per me, fr. Innocentium Polatovium, con. Stobnicensis vicarium.

3 VI 1682 Eodem anno die 3 Iunii^{ae}, infra octavas Corporis Christi Domini [28 V], adolescens nomine Georgius Ruszewic¹⁷⁴, recedens a perversa in aeternum damnati Lutheri secta, ad gremium S. Romanae Ecclesiae, primo principiis fidei catholicae instructus et ss. sacramentis munitus, accessit per eundem p. Innocentium Polatovium, con. huius Stobnicensis vicarium.

III 1684 A. D. 1684 mense Martio miles quidam, pro tunc Stobniciae hybernans¹⁷⁵, fidem S. Romanae Ecclesiae est amplexatus et per me, fr. Tiburtium Lidelovium¹⁷⁶ absolutus.

19 IV 1685 A. D. 1685 Kotuszoviae, in pago tribus a Stobnicia distante milliaribus¹⁷⁷, in Cena Domini [19 IV] dd. iuvenes nobiles, germani fratres, Stanislaus Bidzinski et

^{ae} Ianuarii Or.

¹⁶⁹ Innocenty Polatowski, wikariusz stopnicki, definitor, kustosz prowincji, zm. 1716 we Lwowie; Koralewicz, s. 163, 219; Kleczewski, s. 70–71.

¹⁷⁰ Jubileusz powtarzany co 50 lat od 1300 r.; E. Jombart, Jubilé, [W:] Dictionnaire de droit canonique, vol. 6, Paris 1957, kol. 191–195.

¹⁷¹ Innocenty XI, papież w latach 1676–1689.

¹⁷² Jerzy Lechcarius, bliżej nieznany.

¹⁷³ Jakub Kettler, ur. 1610, książę Kurlandii od 1638, zm. 1681; Genealogia, tbl. 20.

¹⁷⁴ Jerzy Ruszewic, bliżej nieznany.

¹⁷⁵ Żołnierz na leżach zimowych w Stopnicy, bliżej nieznany.

¹⁷⁶ Tyburcy Lidelovius, zm. 1703 w Przemyślu; Koralewicz, s. 208; Kleczewski, s. 19.

¹⁷⁷ Kotuszów w., diec. krakowska, dek. Pacanów, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. w miejscu; Wiśniowski, s. 98–100; Litak, s. 210; Spis, s. 370; Kamińska, s. 100. Wg J. Wiśniewskiego, Stopnickie, s. 118–119 od 1665 r. wieś ta należała do kapituły sandomierskiej.

Stephanus Bidzinski, ab haeresi Calvinorum recesserant et fidem s. Romanam sunt amplexi perque me, fr. Tiburtium Lidelovium, sunt absoluti. Prior 17, alter 16 erat annorum. Ac post 6 dies soror eorum germana ibidem per eundem similem haeresem abnegavit¹⁷⁸.

21 I 1686 A. D. 1686 21 Ianuarii in oppido Szydłów d. Gregorius Rokiety, militum capitaneus, annis multis Lutheranus, Germanus¹⁷⁹.

14 IV 1686 Item anno eodem ipsa Dominica Paschatis [14 IV] in conventu Stobnicensi ad s. Mariam Magdalenam nob. adolescens Andreas Sczerbicki, Polonus, Lutheranus¹⁸⁰. Item anno eodem 19 Aprilis in praefato conventu adolescens Michael Baühmes, Transsylvanus, in Polonia miles¹⁸¹, Lutheranus, abiurata haeresi s. fidem orthodoxam catholicam Romanam suscepserunt et per me, p. Albertum Igržalovium, pro tunc in eodem con. praecipitatem¹⁸², absoluti sunt.

5 VI 1686 Eodem 1686 a. die 5 mensis Iunii, in quem inciderat feriae secundae solemnitas Pentecostes¹⁸³, in villa Wiśniowa¹⁸⁴ nuncupata haereditariae possessionis ill. ac mag. d. Caroli Tarlo¹⁸⁵ de Szczekarowic v¹⁸⁶, palatini Lublinensis, in eiusdem villae ecclesia tituli S. Spiritus ego infrascriptus, habita a proprio parochio¹⁸⁷ licentia, iuxta

v Tak Or.

¹⁷⁸ Stanisław i Stefan Bidzińscy oraz ich siostra pozostały bliżej nieznani lub też błędne są informacje zawarte w literaturze, która wymienia przedstawicieli Bidzińskich h. Janina o tych imionach żyjących na przetomie XVII/XVIII w. znanym.

¹⁷⁹ Grzegorz Rokiety, Niemiec, kapitan wojska, bliżej nieznany.

¹⁸⁰ Andrzej Sczerbicki, bliżej nieznany.

¹⁸¹ Michał Baühmes z Siedmiogrodu, żołnierz, bliżej nieznany.

¹⁸² Wojciech Igržalovius OFM Ref., kaznodzieja w Stopnicy, bliżej nieznany.

¹⁸³ 5 czerwca przypadał na środe po Zielonych Świętakach.

¹⁸⁴ Wiśniowa w., diec. krakowska, dek. Połaniec, woj. i pow. sandomierski. Wg Polska XVI w., t. 3, s. 175 par. Kiełczyna. SgKP, t. 13, s. 612 informuje, iż w końcu XVII w. w Wiśniowej erygowano parafię. Litak, s. 207 wspomina zaś tamże kościół filialny par. Kiełczyna. Wg Niesieckiego, t. 9, s. 22 kościół w Wiśniowej wzniósł Karol Tarło, wojewoda lubelski.

¹⁸⁵ Karol Tarło h. Topór, wojewoda lubelski 1685, podkanclerzy koronny 1689; Genealogia, tbl. 132.

¹⁸⁶ Szczekarowice lub Szczekarzewice (dziś Czekarowice) w., diec. krakowska, dek. Zawichost, woj. sandomierskie, pow. radomski, par. Tarców; Krzepela I, s. 206–207; Krzepela II, s. 21; Kamińska, s. 197; Litak, s. 219.

¹⁸⁷ Pleban w Wiśniowej lub w Kiełczynie, bliżej nieznany.

22 VII 1686 praescriptam ab Ecclesia Dei formam baptizavi quondam in virili maturaque aetate Scytham, vulgo Tartarum, praefati ill. ac mag. d. palatini cursorum verutum, qui antea Dawid, modo vero ex s. baptismatis fonte Iohannes vocatus est¹⁸⁸. Cui pro patrinis astiterunt ill. [s. 19] d. palatinus sua cum ill. consorte, d. Sophia Tarlowa, palatina Lublinensi¹⁸⁹, assistantibus multis viris nobilibus ac nonnullis^{af} secularibus, sacerdotibus in dignitate ecclesiastica constitutis¹⁹⁰. Fr. Albertus Ogrzalovius, praedicator¹⁹¹.

Famosum illud vaticinium alicuius altare contra altare positum necesse est, ut ruat et dispereat¹⁹². Famosum altare seu synagoga Calvinistica in Sięckow¹⁹³ opposita ex diametro ecclesiae Stobnicensis gen. quondam d. Karwickii¹⁹⁴, Calvinistae durissimi possessio haereditaria. Cuius tandem filius, gen. d. Andreas Karwicki, optimae exspectationis iuvenis maturus¹⁹⁵, desuper illuminatus, contradicentibus valde amicis et consanguineis¹⁹⁶, apostolico spiritu, ad hanc ecclesiam advolans errorem Calvinisticum abiuravit. Absolutus fidem Romanam publice professus, s. synaxi refectus in ipsa die s. Mariae Magdalena, huius loci patronae, fidelium numero adscriptus est, qui uti sua conversione non modica pietatis, coeli et perseverantiae praebet exempla. A. D. 1686 22 Iulii.

Eodem anno mense sequenti famuli eiusdem domini

^{af} nonnullis Or.; ^{ag} vaticium Or.

¹⁸⁸ Dawid Jan, Tatar, służący Karola Tarło, bliżej nieznany.

¹⁸⁹ Zofia z Babina Pszonczanka, zamężna z Karolem Tarło od 1674 p.q.; Genealogia, tbl. 132.

¹⁹⁰ Świadkowie chrztu, bliżej nieznani.

¹⁹¹ Wojciech Ogrzalovius, zapisany wyżej jako Igrżalovius, zob. przypis 182.

¹⁹² Nawiązanie do 3 Reg., 13 lub do bliżej nieznanego tekstu opartego na tym motywie.

¹⁹³ Tym razem tryumf był przedwczesny; zob. wstęp.

¹⁹⁴ Stanisław Dunin Karwicki h. Łabędź, zm. 1683; Konarski, s. 122; Boniecki, t. 9, s. 308; Merczyng, s. 197; J. Tazbir, Diariusz Stanisława Lubienieckiego (młodszego), OiRwP, t. 5: 1960, s. 209.

¹⁹⁵ Andrzej Dunin Karwicki h. Łabędź, syn ww. i Rejówny, ochrzczony w zborze w Sieczkowie w 1651 r. Wg Konarskiego, s. 122 katolicyzm przyjął 22 lipca 1685(!). Boniecki, t. 9, s. 308 zna go jako podczaszego inowrocławskiego 1688.

¹⁹⁶ Bliżej nieznani.

¹⁹⁷ Stanisław Kostecki, służący Karwickich, bliżej nieznany.

et sectae, Stanislaus Kosteczki^{ah}¹⁹⁷ et Ioannes Elizanowski¹⁹⁸, abiurata perversa Calvinistica haeresi, fidem catholicam Romanam amplexati, in hac ecclesia nostra Stopnicensi sacramentaliter absoluti et s. synaxi refecti sunt.

1688

A. D. 1688 egregius iuvenis, anonymous, abiurato errore Calvinistico instructus dogmatibus fidei Romanae, absolutus et Ss. Eucharistia refectus Christo et Ecclesiae nomen dedit¹⁹⁹.

16 XI 1687

A. D. 1687 16 Novembris Martinus Myslinski, miles²⁰⁰ ex captivitate Turcica (in qua a fide apostataverat) reversus post annos circiter 12 ac facti poenitens, Mahometismum detestatus abiuravit. S. confessione praemissa, ab apostasia absolutus, s. synaxi refectus est per me, fr. Ignatium Wisięcicium, pro tunc vicarium Stopnicensem²⁰¹.

16 XI 1687

Eadem die Andreas Smid, Gedanensis, ill. Francisci^{ai} Lanckoronski, capitanei Stopnicensis²⁰² pedestrium militum vexilli subvexillifer²⁰³, Calvinistica secta sua perniciissima abiurata ab haeresi et a peccatis per eundem absolutus et s. synaxi refectus est.

2 IV 1688

A. D. 1688 2 Februarii in festo Purificationis BMV in capella arcis Ritfianensis²⁰⁴ []^{aj} schismatica ex Valachia, relecto suaे sectae errores, S. Romanae Ecclesiae est adunata et absoluta²⁰⁵ per eundem, qui supra.

^{ah} Lub może też Kosseczki, średkowe litery zalane atramentem, stabo czytelne Or.; ^{ai} Nad przekreślonym Andreae Or.; ^{aj} Pozostawione wolne miejsce na wpisanie około czternastu liter Or.;

¹⁹⁷ Jan Elizanowski, według wszelkiego prawdopodobieństwa spokrewniony z Janem Elizanowskim (Elżanowskim), wspomnianym na synodach włoszczowskich 1612, 1615 (wnuk tego?); Akta synodów, wg indeksu.

¹⁹⁸ Konwertyta bliżej nieznany.

¹⁹⁹ Marcin Myśliński, konwertyta z mahometanizmu, żołnierz, bliżej nieznany.

²⁰⁰ Ignacy Wyświećciki OFM Ref., wikariusz konwentu stopnickiego, bliżej nieznany.

²⁰¹ Franciszek Lanckoroński h. Zadora, ur. 1654, podpułkownik królewski 1679, starosta stopnicki od 1683, zm. 1715; Genealogia, tbl. 102; PSB, t. 16, s. 440–441.

²⁰² Andrzej Smid, Gdańskanin, zastępca dowódcy chorągwi piechoty JKM, bliżej nieznany.

²⁰³ Rytwaniany, zob. przypis 59. Kaplice tamtejszego zamku obsługiwały do 1687 r. paulini, zastąpieni w tymże roku przez jezuitów. Paulini nadal jednak odwiedzali oratorium w charakterze kapelanów; Wiśniowski, s. 111; Zbudniewek, s. 218.

²⁰⁴ Konwertytka z prawosławia, bliżej nieznana.

2 VIII 1688 Eodem anno in festo s. Mariae Angelorum [2 VIII] egregius adolescens, nomine Michael Baroci^{ak}, natione Hungarus, religione Calvinista²⁰⁶, divina gratia motus, praesentibus ill. ac mag. d. d. Carolo Tarlo de Sczkarowice, palatino Lublinensi et gen. ac mag. d. Michaele Dębinski, venatore Volinia²⁰⁷, multusque aliis, publice sectae suae perversissime renuntiavit et abiuravit. S. Ecclesiae Romanae adunatus per eundem, qui supra.

[s. 20]

8 VIII 1688 Eodem anno die 8 Augusti nob. virgo Hedvigis Łoniowska²⁰⁸ Calviniam reliquit perfidiam absolutaque ac S. Matris Ecclesiae adscripta per eundem, qui supra.

12 X 1688 A. D. 1688 mense Octobre, duodecima mensis, gen. Casimirus Dublanski²⁰⁹ postposita et contempta novi et falsi apostoli fide et doctrina Calvini sacrilegi et belluonis, v spurcissimi carnalistae v, apostate et hominis seditionissimi, qui uti Ecclesia Dei horrendum schisma, et uti mundo excitavit innumera cruenta bella. Hic — inquam — iuvenis maturus, recedens a perversa et condemnata eius secta et advolans libere ad nostram hanc ecclesiam, ss. sacramentis munitus ac fidelium numero adscriptus est per p. Adalbertum Gussikovium, vicarium pro tunc Stopnicensem²¹⁰.

Baptisma Hebraei

10 VIII 1691 A. D. 1691 die 10 Augusti Iudeus puer nomine Beniamin Stopnicensis annorum circiter decem, prius in fidei articulis et omnibus necessariis bene instructus, a

^{ak} Nadpisane mniejszym modułem Or.

²⁰⁶ Michał Baroci, Węgier, bliżej nieznany.

²⁰⁷ Michał Dębiński (Dembiński), syn Piotra h. Nieczuja, łowczy wołyński 1670, zm. 1698 i pochowany u reformatów w Krakowie; Uruski, t. 3, s. 130; Boniecki, t. 4, s. 197—198.

²⁰⁸ Jadwiga Łoniowska, bliżej nieznana.

²⁰⁹ Kazimierz Dublański, bliżej nieznany. Prawdopodobne jest, iż był on synem nieznanego z imienia Dublańskiego. Ten odnotowany został w 1657 r. jako służący Jana Rychwalskiego, stronnika Rakoczeego. Rychwalski był Rusinem, który przyjął katolicyzm, a następnie został kalwinistą; Łukaszewicz I, s. 337—338. Wajsblum I, s. 298—299 wspomina, iż po 1664 r. przestaje istnieć zbór w Dublanach koło Lwowa. Była to wieś szlachecka, lecz w XVI w. nie są na Rusi poświadczani źródłowo piszący się z tej miejscowości; Polska XVI w., t. 7, cz. 2, wg indeksu; por. Boniecki, t. 5, s. 68.

²¹⁰ Wojciech Guzikowicz (Guzikiewicz), znany jako gwardian w Bieczu 1664—1665, zm. w Stopnicy mając około 70 lat; Kleczewski, s. 107; Biecz, s. 277.

pill. et adm. rev. d. Christophoro Dębicki, officiali Sandomiriensi, praeposito Stopnicensi²¹¹ in ecclesia hac nostra s. baptisimi fonte initiatus est. Nomen ei impostum Laurentius²¹². Patrini fuere ill. d. Franciscus Lanckoronski, capitaneus Stopnicensis et mag. d. Aloysia Piasecka, consors mag. ac gen. d. Remigii Piasecki, dapiperi Lublinensis²¹³.

29 VII 1693 A. D. 1693 Marianna Lasocina absoluta est a schismate²¹⁴ per mag. ven. p. Albertum Guzikovium ipso die ss. Apostolorum Petri et Pauli scilicet 29 Iulii.

29 XI 1693 A. D. 1693 die 29 Novembris scilicet ipsa Dominica 1 Adventus gen. d. Ioannes Iacobus R[ed]zwicz^x, thesaurarius ill. ac mag. d. d. Caroli Tarlo, subcancellarii Regni Poloniae²¹⁵, visitando locum sacrum Czestochovensem imaginis BVM, caelesti impulsu tactus, per intercessionem eiusdemmet Beatissimae hanc gratiam consecutus est, uti non solum in errore suo ultra permanere posset, sed neque domum reverti valeret nisi prius ad nostrum conventum Stopnicensem divertens errores suos Lutheranae sectae deterstaretur fidemque catholicam amplectetur praesentibus testibus. Quod et fecit scilicet mag. d. Andrea Karwicki et patribus nostris per me, fr. Barnabam Kozikovium, pro tunc guar. con. Stopnicensis²¹⁶ ab haeresi absolutus et S. Romanae Ecclesiae catholicae aggregatus.

[s. 21]

A. D. 1694 die 1 Maii adolescens nomine Henricus Szulc²¹⁷ abiurata Lutherana haeresi in nostra ecclesia Stopnicensi ab eadem absolutus est per me, p. Barnabam Kozikovium, pro tunc guar. con. ac praesentibus testibus, gen. d. Ioanne Gołuchowski²¹⁸ et gen. d. Andrea Karwicki, receptus ad unionem Ecclesiae.

²¹¹ Krzysztof Dębicki, zob. prypis 158.

²¹² Beniamin ze Stopnicy, konwertyta z judaizmu i jako taki Wawrzyniec, bliżej nieznany.

²¹³ Remigiana Piaseckiego h. Janina, stolnika lubelskiego, wspominają Niesiecki, t. 7, s. 229; Uruski, t. 13, s. 308. Jego żona Alojza, bliżej nieznana.

²¹⁴ Marianna Lasocińska, nawrócona z prawosławia, bliżej nieznana.

²¹⁵ Jan Jakub Redzwicz, skarbnik Karola Tarlo, podkanclerzego koronnego, bliżej nieznany.

²¹⁶ Barnaba Kozikovius OFM Ref., gwardian stopnicki, bliżej nieznany.

²¹⁷ Henryk Szulc, bliżej nieznany.

²¹⁸ Jan Gołuchowski h. Leliwa, stolnik mielnicki; Boniecki, t. 6, s. 216.

20 V 1694 Item eodem anno die 20 Maii alter adolescens nomine Henricus Welinski²¹⁹, postposita et contempta Lutheri secta et abiurata haeresi, ab eadem absolutus est etiam per me, p. Barnabam Kozikovium, pro tunc guar., praesentibus testibus in facie Ecclesiae videlicet gen. d. Stephano Gromacki²²⁰ et sp. d. Francisco Jastrzębski, et aggregatus unioni fidelium Christi Domini.

6 II 1700 A. D. 1700 6 Februarii nob. Christophorus Dunin Żabiński ex palatinatu Bełzensi²²¹, natus in Boncza et baptizatus parentibus haereticis²²², abiurata haeresi publice in facie ecclesiae minoris parochialis Checinensis²²³ incorporatus est unioni S. Romanae Ecclesiae obtenta absolutione per me, p. Capistranum Jastrzębscum, confessarium con. Stopnicensis²²⁴, pro tunc commorantem apud ill. Stephanum Bidzinski, palatinum Sandomiriensem, capitaneum Żarnowiecensem etc.²²⁵ Haec fiant ad laudem Dei.

26 III 1701 A. D. 1701 die 26 Martii in Sabbatho s. Maioris Hebdomadae ex aula celsissimae principissae Radzivilianae²²⁶, d. Daniel N., natione Saxonus, servus ab argento potorio et escario²²⁷, abiurata prius fide Lutheranorum, postae fidem Romanam Ecclesiae catholicae spontanee suscepit et in ecclesia nostra ad s. Mariam Magdalenanam, praemissa sacramentali peccatorum suorum con-

²¹⁹ Henryk Weliński, bliżej nieznany.

²²⁰ Stefan Gromacki (Gromadzki) h. Oksza, elektor 1674 z województwa sandomierskiego; Niesiecki, t. 4, s. 290; Uruski, t. 5, s. 2; Boniecki, t. 7, s. 106; Trawicka, wg indeksu.

²²¹ Krzysztof Dunin Żabiński z województwa bełzkiego, bliżej nieznany.

²²² Boncza w ziemi chełmskiej, do 1754 r. istniał tam zbór kalwiński; Łukaszewicz I, s. 317; Merczyng, s. 172.

²²³ Checin m., adiec. gnieźnieńska, dek. Małogoszcz, woj. sandomierskie, pow. i par. w miejscu; Krzepela I, s. 153; Litak, s. 150. Kościół p.w. św. Stanisława w Starochęcinach, filia parafii chełmińskiej; M. Paulewicz, Kościół i kaplice Checin, NP, t. 57: 1982, s. 212–213.

²²⁴ Kapistran Jastrzębski, w zakonie od 1676, wikariusz konwentu w Pińczowie 1697, zm. 1729 w Lublinie; Pińczów — spis, s. 14.

²²⁵ Stefan Bidziński h. Janina, wojewoda sandomierski od 1699, w 1700 starosta żarnowiecki, skalski i chełmiński, zm. 1704. Protektor m. in. franciszkanów konwentualnych w Checinach i reformatów w Pińczowie; PSB, t. 2, s. 20–22.

²²⁶ Nie wiadomo, o której księżnie Radziwiłłowej tu morwa.

²²⁷ Daniel N., Saksończyk, służący Radziwiłłowej, bliżej nieznany.

fessione, est absolutus ac s. synaxi refectus per me, fr. Florianum Mezenscium, confessarium eiusdem con.²²⁸

20 XII 1701 A. D. 1701 die 20 Decembris nob. Anna Mierzeiowska²²⁹, abiurata publice haeresi Calviniana in domo mag. ac gen. d. Dziuli²³⁰ praesentibus eodem magnifico cum consorte sua²³¹ et tota aula cum domesticis, veribus, enim debilitata erat, confessione sacramentali facta et sacramento Eucharistiae relecta, absolutionem recepit per me, fr. Leonardum Kosteckum, pro tunc guar. con. huius Stopnicensis²³², praesente rev. d. Mathaeo []^{a1}, vicario ecclesiae Połanicensis²³³.

11 VIII 1706 A. D. 1706 die 11 Augusti nob. quondam virgo nomine Christina Kobska ex palatinatu Sandomiriensi, parentibus haereticis nata ac ab eisdem in simili haereticismo Lutherano educata²³⁴, tandem divina gratia inspirata praeter spem parentum sola solo angelo custode, comite sui itineris, aufugit a parentibus ad profitendam catholicam fidem, in qua per aliquot dies instructa, tandem abiurata haeresi publice in facie ecclesiae con. nostri Stopnicensis per me, p. Leonem Porebscum, pro tunc guar.²³⁵; adest prescriptum concilii Tridentini²³⁶: primo ab excommunicatione haeresis, tandem a suis peccatis in confessione sacramentali rite absoluta est.

A. D. 1710 die 8 Maii reconciliatus est Ecclesiae catholicae Romanae quidam Antonius Piotrowski²³⁷ de ci-

8 V 1710

^{a1} Zostawione miejsce ma wpisanie około 6 liter Or.

²²⁸ Florian Mezenscius OFM Ref., spowiednik stopnicki, bliżej nieznany.

²²⁹ Anna Mierzejowska, bliżej nieznana.

²³⁰ Stanisław Dziuli h. własnego, w 1676 r. otrzymał indygenat, podczaszy łukowski 1690, stolnik sandomierski. Jego pierwsza żona, Anna Leżewska, posiadała Podlesie w pow. wiślickim. Prawdopodobnie chodzi tu jednak o dwór w Szczekach, która to wieś stała się dziedziczną Dziulów; Boniecki, t. 5, s. 216–217; Uruski, t. 3, s. 369; Siek, s. 17.

²³¹ Prawdopodobnie druga żona ww. Zofia Czermińska; Boniecki, t. 5, s. 216–217.

²³² Leonard Kostecki(?), gwardian klasztoru reformatów w Stopnicy, bliżej nieznany.

²³³ Mateusz, wikary kościoła w Połańcu, bliżej nieznany. Zob. tez przypis 149.

²³⁴ Krystyna Kobska z województwa sandomierskiego i jej rodzice, bliżej nieznani.

²³⁵ Leon Porebski, gwardian w Krakowie 1720–1721, zm. we Lwowie i tam pochowany; Kleczewski, s. 281–282; Kraków—działalność, s. 175.

²³⁶ Zob. przypis 34.

²³⁷ Antoni Piotrowski, bliżej nieznany.

vitate Flaworycz²⁸⁸, exsistens ante in haeresi Lutherana, in qua natus est. Divina tandem gratia adiuвante et Spiritu S. sufflante, sponte et nemine impellente coram me, fr. Polycarpo Sieciechovio Ref., vicario pro tunc con. Stopnicensis²⁸⁹ [s. 22] assistentibus et praesentibus testibus: Casimiro Januszewski²⁹⁰, Adalberto Szydłowski²⁹¹ et Francisco Jastrzębski, syndico apostolico con. nostri Stopnicensis²⁹².

3 IX 1713

A. D. 1713 3 Septembbris miles raytaricus mag. d. fundeba^v genere nob. Mathias Kamienski²⁹³, natus in haeresi Lutherana et educatus, tandem divina gratia adiuвante, voluntarie adveniens ad conventum nostrum petiit adunari Ecclesiae S. Romanae. Et quia pro tunc in conventu nostro nemo erat ex patribus, habens facultatem absolvendi ab haeresi, aderat tunc rev. p. ^{am}N. Schtzadler ^{am}, Societatis Iesu collegii Sandomiriensis professor²⁹⁴, is habuit licentiam ab haeresi, a qua illum absolvit, coram me adm. infrascripto guardiano, professioнem fidei emisit, Eucharistiam recepit et reconciliatus publice in ecclesia post missam cantatam absolutam, quae fuit dies Dominica 1^v Septembbris. Fr. Franciscus Hrynievicius Ref., guar.²⁹⁵, mp.

5 XI 1714

A. D. 1714 die 5 Novembbris mag. ac gen. d. Theophi-

am—am W miejscu tego + powtórzone na marginesie i tam też dodane inną ręką N. Schtzadler Or.

²⁸⁸ Nie jest znana taka osada. Nazwa — według wszelkiego prawdopodobieństwa — została zniekształcona przez autora wpisu.

²⁸⁹ Polikarp Sieciechowski w zakonie od 1691 r., lektor filozofii i retoryki, kaznodzieja, gwardian w Krakowie 1712–1713, zm. we Lwowie; Jaroszewicz, s. 560–563; Kleczewski, s. 365–372; Kraków—działalność, s. 175.

²⁹⁰ Kaz mierz Januszewski, bliżej nieznany.

²⁹¹ Wojciech Szydłowski, bliżej nieznany.

²⁹² Franciszek Jastrzębski, mieszczanin stopnicki, syndyk apostolski konwentu, bliżej nieznany.

²⁹³ Znany jest Maciej Kamiński, chorąży wołoski, w 1709 r. w obozie wojsk Sapiehy pod Przecławiem; J. Wimmer, Wojsko Rzeczypospolitej w dobie wojny północnej, Warszawa 1956, s. 341. Boniecki, t. 9, s. 189 wspomina Macieja Kamińskiego h. Jastrzębiec, w 1724 r. rotmistrza chorągwi węgierskiej.

²⁹⁴ Jan Schtzadler (Sztadler) SI, profesor języków niemieckiego i francuskiego 1709–1710; L. Piechnik, Seminarium diecezjalne w Sandomierzu 1635–1773, „*Studia Theologica Varsaviensia*”, A. 1970 (8), fasc. 2, s. 194.

²⁹⁵ Franciszek Hrynievicius OFM Ref., gwardian w Stopnicy, bliżej nieznany.

la, pill mag. ac gen. d. in Żerniki²⁹⁶ Miecislaw Constantini Ozarowski, dapiferi Cracoviensis²⁹⁷ prope 45 annorum censors²⁹⁸, pertinacissima haeretissa et sui perversi dogmatis acerrima propugnatrix, et veterana, utpote septuaginta circiter annis Lutheranae sectae dedita et aliquoties iuramento irreligata ^{an} eidem profitenda, tandem prope instante morte divini pneumatis succensa igne atque efficacissima Dei gratia imbuta, advocatis fratribus nostris sponte sua abnegavit errores, detestata est fidem Calvinisticam, praesente etiam rev. d. Adalberto Kowalski, parochio in Szczaworyż pro tunc²⁹⁹, nullo contradicente actu catholico Romanam fidem suscepit, absoluta ab haeresi a p. Euphrasio Rola²⁵⁰, commissa sibi hac pro vice licentia superioris loci. Poenitentiae, s. synaxis extremaeque unctionis sacramentis munita ad biduum in poenitentia et actibus anagogicis perseverans, vitam cum morte mutavit et honorifica sepultra in villa Szczaworyż, in capella a suo catholicissimo marito exstructa²⁵¹, sepulchro decorata quiescit in pace. Ita est. ^{ao}Fr. Candidus Rebel Ref., praesidens²⁵², mp.^{ao}

II 1716

A. D. 1716 mense Februario quidam Silesita, Lutheranus, haereticus, nomine Ioannes, cognomine Pitkowski²⁵³, abiuravit suum haereticum coram ss. venerabili ac fide dignis testibus. Tandem iuxta formam ab Ecclesia traditam absolutus ab haeresi, confessus ac ss. synaxi refectus est.

8 VI 1717

A. D. 1717 mense Iunio, die 8 eiusdem mensis, Ioan-

²⁹⁶ Kontrakcja irrelita Or.; ^{ao–ao} Inną ręką niż cały wpis Or.

²⁹⁷ Żerniki w., par. Szczaworyż; Wiśniowski, s. 73.

²⁹⁸ Mieczysław (Mścisław) Konstanty Ożarowski h. Rawicz, stolnik krakowski 1697–1712; UWK, nr 384; PSB, t. 24, s. 668.

²⁹⁹ Teofila z Szumek, żona Mieczysława Konstantego Ożarowskiego, w 1698 r. odnotowana w zborze w Sieczkowie; Uruski, t. 13, s. 142; Konarski, s. 227.

²⁹⁹ Wojciech Kowalski, znany jako pleban w Szczaworyżu w 1710 r.; Stopnickie, s. 292; zob. też przypis 33.

²⁵⁰ Eufrazy Rola, gwardian w Bieczu 1718–1719 i lektor tamże, definitor 1725, zm. 1737; Myślkowski, s. 4, 29; Biecz, s. 111, 278.

²⁵¹ W 1712 r. Ożarowski uczynił zapis dla kościoła w Szczaworyżu za nawrócenie do wiary katolickiej jego żony. Budowę kaplicy przy kościele ukończono przypuszczalnie dopiero w 1726 r.; Stopnickie, s. 289, 292.

²⁵² Kandyd Rebel, zm. 1735 w Gliwicach; Myślkowski, s. 24.

²⁵³ Jan Pitkowski, Siązak, bliżej nieznany.

nes cognomine Sater^{ap}, miles et officialis peditum²⁵⁴, infectus haeresi Lutherana sive Calviniana, tandem divina ei inspirante speciali gratia ad nos veniens, petuit adunari Ecclesiae catholicae. Itaque revocavit haereticam^{aq} fidem et eam detestatus, reconciliatus Deo, Ecclesiae S. orthodoxaque fidei adunatus coram ss. sacramento publice s. synaxi refectus, in hac ecclesia absolutus est ab adm. rev. p. Sigismundo, p. provinciae²⁵⁵ pro tunc hinc habitante, praesentibus testibus mag. ac gen. d.^v fundeba oberste^v²⁵⁶ ac aliis fide dignissimis, ac etiam patribus nostris. Ita est. Fr. Vincentius Ref., guar.²⁵⁷, mp.

7 XI 1717 A. D. 1717 die 7 Novembbris d. Andreas Michałowski, miles et officarius [s. 23] militis pedestris²⁵⁸ hic Stopnicy in consistentia degentis. Hic Ruthenus erat, schismaticus, desuper ei favente gratia reiecto suae perversae sectae errore S. Romanae Ecclesiae est adunatus, recepta absolutione a mag. ven. p. Polycarpo Sieciechowscio, pro tunc praedicatore, habente facultatem absolvendi ab haeresi, s. synaxi refectus abiurato prius schismate et permissa peccatorum confessione, assistantibus et praesentibus testibus gen. ac mag. d. Michaele Chomotowski, vexillifero,²⁵⁹ ac sp. d. Francisco Jastrzębski, cive, consule civitatis Stopnicensis ac syndico apostolico con. eiusdem. Fr. Vincentius, guar., mp.

23 IV 1718 A. D. 1718 die 23 mensis Aprilis nob. Anna Marianna Hendzlinowa^{ar} Drozdowska²⁶⁰ absoluta est ab haeresi Lutherana ab eodem mag. ven. p., quam per interpretem abnegavit et abiuravit, non enim quidquam^{as} Polonici aut Latini novit idiomatis nisi Germanici, ut nativa Germana, vidua de civitate Vratislaviensi²⁶¹, praesenti-

ap Lekcja niepewna; ^{aq} erreticam Or.

ar Lub Hindzlinowa wyraz nadpisany tą samą ręką i mniejszym modelem, trudno czytelny Or.; ^{as} quiequam Or.;

²⁵⁴ Jan Sater, żołnierz piechoty, bliżej nieznany.

²⁵⁵ Zygmunt OFM Ref., ojciec prowincji, bliżej nieznany.

²⁵⁶ Bliżej nieznany.

²⁵⁷ Wincenty OFM Ref., gwardian w Stopnicy, bliżej nieznany.

²⁵⁸ Andrzej Michałowski, żołnierz piechoty, bliżej nieznany.

²⁵⁹ Michała Chomętowskiego h. Bońca z Chomętowa w powiecie radomskim, zm. 1729, wspomina K. Czajkowski, Rodowód domu Chomętowskich, Warszawa 1928. Ten nie jest jednak znany jako chorąży. Trudno jednoceśnie wykluczyć, że występujący w źródle to jeden z Chomętowskich h. Lis; zob. przypisy 63 i 64.

²⁶⁰ Anna Maria Hendzlinowa Drozdowska, bliżej nieznana.

²⁶¹ Wrocław, stolica diecezji na Śląsku.

26 IV 1718

9 V 1718

bus testibus d. Stephano Drozdowski^{at}, milite gregario²⁶² et d. Marianna Elizabeth Nidelbiergorowa, wachmistrza²⁶³.

A. D. 1718 die 26 Aprilis ex Lutherana fide perversa conversus ad fidem catholicam orthodoxam d. Andreas Lembik de Suecia²⁶⁴, civitate Stockholm²⁶⁵, aulicus mag. d. Lanckoronski, capitanei Stopnicensis²⁶⁶, absolutus est a mag. ven. p. Sieciechovio, confessus et s. synaxi refectus in hac ecclesia, praesentibus testibus generosis dd. Thoma Donski²⁶⁷, Alexandro Krylenski²⁶⁸, Antonio Lubanski²⁶⁹. Fr. Vincentius, guar., mp.

A. D. 1718 die 9 Maii gen. d. Antonius Rutkowski, qui fortissima tentatione diabolica usque ad desperationem actus eamque ductus Chocimum, ibi natus est²⁷⁰, d. Turcam, cui cum ab obsequiis fuisse²⁷¹, vidissetque in quanto respectu erant apud ipsum dominum famuli apostatae a fide catholica cultoresque Mahumetii^{au}²⁷², spuriissimi pseudoprophetae, et ille hoc respectu ductus apostavit a fide, acquievit turpissimo Mahometismo^{av}, illumque exercuit tribus annis. Per id tempus remorsum conscientiae sentiens ad Ss. Virginem Matremque Dei et^{-aw} refugium peccatorum orationibus ferventibus ac lacrimis refugiens, facti poenitens egressus est Dei protectione et Ss. Matris tutela^{-ax} e finibus Turcicis

at Na marginesie dodano tą samą ręką nupsit huic Drozdowski post revocationem Or. ^{au} Mahumetae Or.; ^{av} Muhometismo Or.; ^{-aw} Abreviacja mae Or. — maxime maestum? , maestumque? ; ^{-ax} + powtórzona na marginesie, gdzie tą samą ręką dodane ut ipse fassus Or.

²⁶² Stefan Drozdowski, mąż (?) ww., bliżej nieznany.

²⁶³ Marianna Elżbieta Nidelberger (?), żona wachmistrza, bliżej nieznana.

²⁶⁴ Andrzej Lembik ze Szwecji, bliżej nieznany.

²⁶⁵ Sztokholm, stolica Szwecji.

²⁶⁶ Wawrzyniec z Brzezia Lanckoroński h. Zadora, syn Franciszka zmarłego 1715. po którym przejął starostwo stopnickie, zm. 1751; Genealogia, tbl. 102. PSB, t. 16, s. 440 sugeruje, iż starostą mógł być wtedy brat Wawrzyńca Józef; zob. przypis 309.

²⁶⁷ Tomasz Doński, bliżej nieznany.

²⁶⁸ Aleksander Kryleński, bliżej nieznany.

²⁶⁹ Antoni Lubanski, być może znany Uruskiemu, t. 9, s. 147 i Bonieckiemu, t. 15, s. 14 syn Wojciecha h. Grzymała, zm. przed 1738.

²⁷⁰ Antoni Rutkowski, ur. w Chocimiu na Ukrainie, nad Dniestrem, bliżej nieznany.

²⁷¹ Turek, u którego służył ww., bliżej nieznany.

²⁷² Mahomet (Muhammad ibn Abd Allah) (ok. 570–632), twórca islamu, przywódca i naczelnny prawodawca muzułmańskich społeczności.

nemine persequente. Venit tandem huc, Mahumetismum abiuravit et cum detestatione abnegavit. Sacramentali confessione permissa ab apostasia absolutus est, s. synaxi refectus a mag. ven. p. Polycarpo Sieciechovio, praedicatorie. Deo ter optimo sit laus in aeternum, cuius natura bonitas, cui proprium est misereri semper et parcerre, qui non vult mortem peccatoris, sed ut magis convertatur et vivat. Fr. Vincentius, guar., mp.

23 IV 1719 A. D. 1719 die 23 Aprilis in festo s. Adalberti, patroni Regni Poloniae, incidente in Dominicam secundam post Pascha, Ioannes Słowinski in Smolensko, Moscoviae ad praesens, olim Poloniae famosissima civitate²⁷³ natus schismaticus et in castris Moscoviticis militiam agens, inter schismaticos perseverans in suo errore, tandem fugiens a Moscisia, iunxit se militibus Polonis, inter quos conversatus errorem agnovit, schisma abiuravit, per me, fr. Adalbertum, a schismate absolutus, gremio S. Romanae Ecclesiae adunatus, s. refectus synaxi in praesentia ac facie congregati pro devotione populi. Ita est. Fr. Adalbertus Ref., guar. Stopnicensis²⁷⁴, mp.

27 V 1719 Eodem anno die autem 27 Maii, in vigilia Pentecostes, afflante divinissimi pneumatis favonio nob. Anna Bronikowska, ex palatinatu Posnanensi vidua²⁷⁵, praemissa in ecclesia nostra totius vitae generali confessione peccatorum, Calvinisticam in praesentia ill. d. Salomeae Pieglowska, castellanae Owięcinensis et plurimorum pro devotione congregatorum publice abiuravit fidem absolutaque est ac s. synaxi relecta per me, fr. Adalbertum Ref., guar. Stopnicensem. Ita est, mp.

16 VI 1719 Eodem anno die 16 Iunii Iacobus Kań in Pommerania natus, miles draganorum²⁷⁶ Stopnici consistentiam habentium, Calvinisticam — in ecclesia nostra praesentibus militibus et aliis permiscui sexus hominibus — abiuravit haeresim, a qua absolutus est per me, fr. Adalbertum, guar. Stopnicensem. Ita est, mp.
[s. 24]

²⁷³ Smoleńsk m., stolica diecezji i województwa, od 1654 r. w Państwie Moskiewskim.

²⁷⁴ Wojciech OFM Ref., gwardian stopnicki, bliżej nieznany.

²⁷⁵ Anna Bronikowska z województwa poznańskiego to prawdopodobnie Anna z Dzembowskich h. Pomian, córka Krzysztofa i Anny z Unrugów, zameżna powtórnie z Zygmuntem Bronikowskim, który zm. 1694; Zychliński, R. 2, s. 28. Zob. jednak również tamże, s. 26 i 31.

²⁷⁶ Jakub Kań. dragon z Pomorza, bliżej nieznany.

5 XI 1719 A. D. 1719 5 Novembris miles gregarius ex legione Serenissimi Regis Augusti Secundi²⁷⁷ nomine Christian, Grybel cognomine, natione Saxonicus²⁷⁸, abiuravit haereticum Lutheranismi publice, adstantibus religiosis testibus ac secularibus, confessus et refectus s. synaxi.

XI 1719 Eodem anno et mense secundus ex eadem legione nomine Rupertus, cognomine Vitetberg²⁷⁹, simul praescriptionem S. Romanae Ecclesiae eandem sectam Lutheranismi abiuravit et orthodoxam fidem professus est.

XI 1719 Item eodem anno et mense Iudeus ex oppido Stopnicensi, instructus a nostris in fide catholica in oppido Olesnicensi^{ay 280}, baptizatus est²⁸¹ per adm. rev. d. Thomam Perowicz^{ap}, commendarium eiusdem ecclesiae²⁸².

1720 Item eodem anno 1720 ex eadem legione miles nomine Ioannes Foliman²⁸³ abiuravit Lutheranismi sectam et professus est fidem orthodoxam, confessus et s. synaxi relectus est. Ita est. Fr. Leo Porębski, guar. Stopnicensis²⁸⁴.

15 VIII 1722 A. D. 1722 15 Augusti, in festo Assumptionis Beatissimae Virginis ac Dei Genitricis Mariae, quo die magna confluentia ac concursu populi esse solet^{ak} in nostra ecclesia Stopnicensi^{ak}, abiuravit publice nefanda Lutheri dogmata erroresque eiusdem sectarii condemnavit ore proprio ac fidem orthodoxam Romanam professus est Petrus Dorstrom ex Suecia oriundus, ex legione Serenissimi ac Invictissimi Poloniae Regis Augusti Secundi²⁸⁵, per nostros patres optime instructus in fide, ac per me, infrascriptum, ab haeresi absolutus. Post exhortationem sinceram factam sacramentaliter expiatus et s. synaxi

^{ay} Wyraz wpisany na innym, nieczytelnym Or. ^{az} Wyraz
²⁷⁷ August II Wettin (1670—1733 król Polski 1697—1706 i od 1709).

²⁷⁸ Krystian Grybel, Saksończyk, żołnierz JKM, bliżej nieznany.

²⁷⁹ Rupert Vitetberg, żołnierz, bliżej nieznany.

²⁸⁰ Oleśnica m., diec. krakowska, dek. Pacanów, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. w miejscowości Wiśniowski, s. 104—106; Krzepela II, s. 71.

²⁸¹ Żyd, konwertyta, bliżej nieznany.

²⁸² Tomasz Perowicz, komendant kościoła w Oleśnicy znany jako mansjonariusz stopnicki w 1710 r.; Archiwum Diecezjalne w Kielcach, Akta parafialne, sygn. II PS-XX/1.

²⁸³ Jan Foliman, żołnierz, bliżej nieznany.

²⁸⁴ Leon Porębski, zob. przypis 235.

²⁸⁵ Piotr Dorstrom ze Szwecji, żołnierz JKM, bliżej nieznany.

refectus praesentibus testibus fide dignis gen. d. Antonio Bętkowski²⁸⁶, mag. ac gen. d. N. Stoinski²⁸⁷, eiusdem legionis offici^{az} officialibus. Ita est. Fr. Iosephus Kaczorkovius, guar. Stopnicensis²⁸⁸, mp.

18 II 1723

A. D. 1723 18 Februarii abiurata et publice condemnata haeresi Lutherana, in qua natus fuit et tot annis eidem adhaeserat, factaque publice ac solemnri professio ne fidei orthodoxae ad normam et prae scriptum Ss. Concilii Tridentini in nostra Stopnicensi ecclesia Paulus Zy gler, Gedanensis²⁸⁹, praesentibus testibus gen. d. Mathia Celiński, administratore bonorum capitanealium Stopnicensium²⁹⁰, et gen. d. Andrea Nowakowski²⁹¹ ac p. Stanislao Sliwinski²⁹². Per me, Iosephum Kaczorkovium, con. quar., ab haeresi absolutus et peracta totius vitae confessione sacramentali, s. synaxi refectus, fidelium coetui est annumeratus. Ita est. Idem, qui supra.

18 VI 1723

Eodem anno die 18 Iunii pill. ac mag. d. Salomea Pieglowska, castellana Oswiecimensis²⁹³, misit ad nos Iudaeum iuvenem annorum circiter 18 pro instructione in articulis fidei. Qui post sufficientem per duas circiter hebdomadas in nostro conventu informationem dic festo ss. Apostolorum Petri et Pauli [29 VI] in Ianinensi parochiali ecclesia²⁹⁴ s. baptismatis fonte, perscriptis debitis ecclesiasticis caeremonis, ablutus est Antoniique nomine insignitus²⁹⁵. Ita est. Idem, qui supra.

14 V 1724

A. D. 1724 die 14 Maii Emericus Matiaszewski, Cal-

zbędny Or. lub też może officii?; ^{ba} Wyraz poprawiający i stąd celowo(?) nieczytelny Or.; ^{bb} Dwie kreślone, nieczytelne litery Or. ^{bc-bc} Pod dolnym magrinesem s.

²⁸⁶ Antoni Bętkowski, być może znany jako Będkowski h. Sternberg odm., w 1691 r. w Poznaniu; Wittig, s. 27.

²⁸⁷ Być może Franciszek Stoinski h. Janina, porucznik wojsk JKM; Niesiecki, t. 8, s. 523.

²⁸⁸ Józef Kaczorkovius zm. 1736 w Pińczowie; Mysłkowski, s. 26.

²⁸⁹ Paweł Zy gler, Gdańszczanin, bliżej nieznany.

²⁹⁰ Maciej Celiński, administrator dóbr starostwa stopnickiego, być może h. Zaremba, odnotowany 1693; Boniecki, t. 2, s. 320.

²⁹¹ Andrzej Nowakowski, być może syn Stanisława h. Krojczysz, dziedzic Grabowa 1720; Uruski, t. 12, s. 183.

²⁹² Stanisław Sliwiński, bliżej nieznany.

²⁹³ Salomea z Dembińskich h. Nieczuja, córka Michała, łowczego wołyńskiego (zob. przypis 207); od 1697 żona Stanisława Jana Pieglowskiego h. Natęcz, kasztelana oświęcimskiego 1700, zmarłego 1714; Uruski, t. 13, s. 324; UWK, nr 641.

²⁹⁴ Janina, zob. przypis 150. Ojciec Pieglowskiej posiadał Owczary, wieś w par. Busko graniczącej z Janiną; Boniecki, t. 4, s. 197–198; Wiśniowski, s. 36.

²⁹⁵ Antoni konwertyta z judaizmu, bliżej nieznany.

vinus, miles a legione generalis Mir veniens, natione Hungarus credibilis Slavus²⁹⁶, in hac ecclesia Stopnicensi conventus nostri^{-ba} maledictum dogma Calvinisticum abiuratus, fidem nostram orthodoxam amplexus [s. 25] et publice Dominica 4 post Pascha, praesentibus multis testibus praecipue ven. p. Ianuario^{-al}, sacerdote Ref.²⁹⁷, mag. d. Osolenski, curato et obersztelemto^v legionis²⁹⁸ et mag. d. ^{-bb} Ossolinski^{ao 299}, d. Celinski, gubernatore Stopnicensi. Qui Emericus benevole venit. Tandem principia fidei catholicae doctus, confessus, s. synaxi refectus, per p. Samuelem Fiałkovium, guar. Stopnicensem³⁰⁰, absolutus et sic fidelium coetui annumeratus. Ita est. Fr. Samuel Fiałkovius, guar. Stopnicensis.

X? 1724

Eodem a. 1724, mense circiter Octobri, Ioannes Christophorus Reichstein, aulicus, faber ferrarius³⁰¹ ill. d. castellanidis Radomiensis³⁰², abiurata haeresi Lutherana publice in ecclesia Kuroliovnensi³⁰³ praesente ill. d. castellana Radomiensi³⁰⁴ et aliis, quam plurimis, per me, fr. Severinum, pro tunc vicarium Stopnicensem³⁰⁵, debite et suo modo ad gremium S. Romanae Ecclesiae est perductus, quo sit Deus benedictus^{bc}.

[s. 26]

1725

A. D. 1725 abiuravere publice sectam Lutheranorum Domino subiecta nempe Adalbertus Nasanadziic, olim in

ny i stąd celowo(?) nieczytelny Or.; ^{bb} Dwie kreślone, nieczytelne litery Or. ^{bc-bc} Pod dolnym magrinesem s.

²⁹⁶ Emeryk Matiaszewski, Słowak (?), żołnierz, bliżej nieznany.

²⁹⁷ January, kapłan OFM Ref., bliżej nieznany.

²⁹⁸ Osoleński, bliżej nieznany pułkownik.

²⁹⁹ Antoni Ossoliński h. Topór, podpułkownik regimentu dragonii 1722, zm. 1757; Genealogia, tbl. 144; PSB, t. 24, s. 390–391.

³⁰⁰ Samuel Fiałkovius, guardian w Stopnicy, bliżej nieznany.

³⁰¹ Jan Krzysztof Reichstein, kowal, bliżej nieznany.

³⁰² Kasztelan radomski to Józef Borek h. Waż, zm. 1693. Kasztelan objął w 1705 r. jego syn Stanisław, a pozostały synowie Józefa to Dominik i Jan. Mowa więc o jednym z nich lub o synu Stanisława Janie Kantym; Niesiecki, t. 1, s. 299; Boniecki, t. 2, s. 31.

³⁰³ Kurozwęki m., diec. krakowska, dek. Pacanów, wojsk sandomierskie, pow. wiślicki, par. w miejcu; Litak, s. 211; Spis, s. 313; Wiśniowski, s. 101–103.

³⁰⁴ Zona Stanisława Borka h. Waż, bliżej nieznana.

³⁰⁵ Seweryn OFM Ref., wikariusz konwentu w Stopnicy, bliżej nieznany.

5 VII 1725

castris Poloniae militans³⁰⁶, et Anna Helbink, mulier robusta, vidua³⁰⁷, sed quam erant secum cohabitantes in secta Lutheranismi in fide tantum sunt copulati. Ideo cum scripto remisi illos ad ill. loci ordinarium³⁰⁸. Ill. autem d. Iosephus Lanckoronski, capitaneus Stopnicensis³⁰⁹, scilicet ipse erat assistens in abiurazione illorum sectae Lutheranorum. Sic et ipse providit illis viales, ut citius possint pervenire Radłoviam³¹⁰, ubi tunc residebat ill. ac celsissimus loci ordinarius. Actum est in con. nostro Stopnicensi die 5 Iulii in frequentia nobilium et communionis plebis, in dedicatione ecclesiae, in praesentia mag. ven. p. guar. pro tunc p. Ludovici Lubienieccii³¹¹. Fr. Conradus Ref., praedicator con. Stopnicensis³¹², mp.

26 V 1726

A. D. 1726 die 26 Maii nob. gen. d. Thomas Skierski, Calvinista, ^{aº} motus a Deo ^{aº}, gratiis ac beneficiis, quibus fideles recurrentes ad intercessionem BVM a Deo ^{aº} cumulantes ac gloriantes frequenter vident, immo ipsem eiusdem Ss. Matris protectionem aliquoties agnoverit, postposito timore et respectu generosorum parentum suorum et specialiter matris sua, cuius amorem vitae (timens ^{-bd} ne revocatione sua approximaret mortem utpote amantissimae parenti sua) usque ad annum aetatis suaee 21³¹³ in sua haeresi manens, intentum suum differat. Sed fere seipso superato ac devicto in civitate

24 Or.; ^{-bd} Inną ręką powyżej wiersza rsc: Or.

³⁰⁶ Wojciech Nasanadzic, żołnierz, bliżej nieznany.

³⁰⁷ Anna Helbink, bliżej nieznana.

³⁰⁸ Ordynariusz miejsca to Konstanty Felicjan Szaniawski h. Junosza (1668–1732), bp krakowski od 1720; SPTK, t. 4, s. 250–252.

³⁰⁹ Józef Lanckoroński h. Zadora (1692–1726), syn Franciszka, starosta stopnickiego; PSB, t. 16, s. 440. Genealogia, tbl. 102 podaje błędą datę śmierci — 1720.

³¹⁰ Radłów w., diec. krakowska, dek. Wojnicz, woj. krakowskie, pow. pilzneński, par. w miejscowości Litak, s. 216. Była to własność biskupów krakowskich. W 1536 r. odnotowano tam dwór i folwark; Polska XVI w., t. 3, s. 259, 491.

³¹¹ Ludwik Lubieniecki, znany jako guardian w Bieczu 1727–1728, 1741–1742, zm. 1748; Mysłkowski, s. 47; Biecz, s. 279.

³¹² Konrad OFM Ref., kaznodzieja w Stopnicy, bliżej nieznany.

³¹³ Tomasz Skierski, syn Samuela, ochrzczony w Sieczkowie Grzymale 14 czerwca 1705 r. jako Tomasz Jan; Konarski, s. 276. Matka konwertyty, bliżej nieznana.

Neo Corcinensi³¹⁴, in ecclesia PP. Franciscanorum³¹⁵, publice ad praesentiam mag. ac gen. d. Arnulphi Kamodzienski³¹⁶, Francisci Mikulski³¹⁷, Antonii Grocholski³¹⁸, Stanislai Jaskulski³¹⁹ et aliorum Neo Corcinensis cancellariae compalestritarum³²⁰, nes non ad frequentiam magni concursus populi, haeresim Calvinisticam abiuravit fidemque catholicam professus est ac praemissa peccatorum suorum confessione per mag. ven. p. Ioannem Zacherlę, vicarium pro tunc Stopnicensem³²¹, ab eadem haeresi ac a peccatis suis absolutus est, et tandem cum summa devotione, factaque aliquali tempore brachiis manibusque extensione in modum crucis supra pavimentum ecclesiae s. synaxi refectus est. Ita est. Fr. Ludovicus Lubenieccius Ref., guar. Stopnicensis.

27 II 1729

A. 1729 27 Februarii nob. ac gen. d. Carolus Nietyxa Boroski ex palatinatu Lublinensi³²² motus magis infortunio m

4 I 1732

A. D. 1732 die 4 Ianuarii ex infinita Domini Dei nostri gratia suscepit misericordiam Eius magnam in medio templo, in con. Stopnicensi S. Mariae Angelorum Fratrum Minorum S. P. Francisci Reformatorum, Ioannes

³¹⁴ Nowe Miasto Korczyn, diec. krakowska, dek. Opatowice, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. w miejscowości Spis, s. 313; Litak, s. 184.

³¹⁵ Kościół i klasztor franciszkanów konwentualnych; zob. K. Kantak, Franciszkanie polscy, t. 2, Kraków 1938, passim.

³¹⁶ Arnolf Kamodziński h. Grzymała, odnotowany 1719 w sądzie grodzkim krakowskim; Boniecki, t. 9, s. 218.

³¹⁷ Franciszek Mikulski, subdelegat grodzki nowokorczyński 1731; Uruski, t. 11, s. 6.

³¹⁸ Antoni Grocholski, urzędnik kancelarii nowokorczyńskiej, bliżej nieznany.

³¹⁹ Stanisław Jaskulski, być może h. Leszczyc, znany Bonieckiemu, t. 8, s. 310 jako czynny 1725.

³²⁰ Urzędnicy kancelarii grodzkiej nowokorczyńskiej, bliżej nieznani. Gród funkcjonujący w tym mieście obsługiwał swym sądem powiaty wiślicki i pilzneński, a jego księgi nie zachowywały się; A. Wyczański, Inwentarze zagraničnych ksiąg grodzkich z Nowego Miasta Korczyna z lat 1441–1600; „Miscellanea Historico-Archivistica”, t. 1, 1985, s. 117–130.

³²¹ Jan Zacherla, lektor filozofii w Krakowie i w 1723 r. w Pińczowie, wikariusz prowincji, zm. 1747 w Sandomierzu; Mysłkowski, s. 46; Kraków—działalność, s. 94; Kraków—kościół, s. 154; Pińczów—spis, s. 18–19.

³²² Karol Nietyxa Borowski z województwa lubelskiego, prawdopodobnie bliżej nieznany z Borowskich h. Lubicz, piszący się z Borowa w powiecie krasnostawskim; zob. Boniecki, t. 2, s. 52.

Niderdoffer, sutor, natione Brandenburgensi ³²³, natus Olacii ³²⁴, parentibus Ruperto et Marianna ³²⁵, renatus vero in Spiritu S. per solemnum fidei orthodoxae, abiurata haeresi Lutherana, professionem. Praesentibus testibus [s. 27] mag. d. Iosepho Remer ³²⁶ et Apollonia Remerowa, consorte sua ³²⁷, et aliis pp. et fr. fr. con. huius.

9 IV 1732 A. D. 1732 die 9 Aprilis fecit professionem gen. Theophilus Dobbert, magister capellae ³²⁸ ill. d. Tarło, capitanei Stęzcensis ³²⁹, abiurata haeresi Lutherana, natus Berolini ^{be} ³³⁰ parentibus Erdmanno et Sophia Dobberdy ³³¹, praesentibus pp. et fr. fr. con. in manibus mag. ven. p. Dionysii, con. eiusdem vicarii ³³².

9 V 1732 A. D. 1732 die 9 Maii Ewa Dobertin, Pommeraniensis ³³³, et Elizabetha Felderin, natione Leopoliensi, cum Reginaldo Felderin, natione Leopoliensi ³³⁴, marito suo, renati in Spiritu S. per solemnum fidei orthodoxam professionem, abiecta secta Lutherana. Praesentibus pp. et fr. fr. con. in manibus mag. ven. p. Dionysii, eiusdem con. vicarii.

7 II 1733 A. D. 1733 die 7 Februarii Ioannes Georgius Heinlyman, ill. d. Caroli Tarło, capitanei Stęzcensis pro tunc servus, ex Hollandia oriundus ³³⁵, praesentibus pp. et fr.

^{be} Berolini Or.

³²³ Jan Niderdoffer, szewc, Branderburczyk, bliżej nieznany.

³²⁴ Olacium, być może Olaszium (*Spišske Vlachy*) na Spiszu; J. G. T. Graesse, *Orbis Latinus*, Dresden 1861, s. 150.

³²⁵ Rupert i Marianna Niderdoffer, bliżej nieznani.

³²⁶ Józef Römer h. własnego, stolnik krakowski 1744; Uruski, t. 15, s. 194. Monografia Römerów, Przemyśl 1880, tbl. genealogiczna wymienia Józefa, syna Leona, być może tego samego, co wyżej.

³²⁷ Apolonia Römer, bliżej nieznana żona ww.

³²⁸ Teofil Dobbert, kapelmistrz Karola Tarły, bliżej nieznany.

³²⁹ Karol Tarło h. Topór, wnuk Karola, podkanclerzego koronnego (zob. przypis 185) i tak jak on starosta stęzcicki, zm. 1749; Genealogia, tbl. 132.

³³⁰ Berlin, stolica Królestwa Pruskiego.

³³¹ Erdmann i Zofia Dobbert, rodzice Teofila, bliżej nieznani.

³³² Dionizy OFM Ref., wikariusz konwentu w Stopnicy, bliżej nieznany.

³³³ Ewa Zofia Dobertin z Pomorza, bliżej nieznana.

³³⁴ Elżbieta i Reginald Felderinowie, Lwowianie, bliżej nieznani.

³³⁵ Jan Jerzy Heinlyman, Holender, służący Tarły, bliżej nieznany.

fr. abiuravit sponte et libere sectam Lutheranam et amplexatus est fidem orthodoxam Romano-catholicam sub praesidentia mea locali. Fr. Martinus ³³⁶ mp.

13 V 1733 A. D. 1733 die 13 Maii Ioannes Stankar, sp. iuvenis ³³⁷, spontanee ac libere abiurata haeresi Lutherana suscepit orthodoxam fidem et secundum formam et praescriptum Ss. Concilii Tridentini per mag. ven. p. Lucium Brank, pro tunc praedicatorem ³³⁸.

14 V 1733 A. D. 1733 die Ascensionis Domini [14 V] Ioannes Georgius Bernhadt, ex Saxonia oriundus ³³⁹, abiurata haeresi professus est fidem Romano-catholicam in facie Ecclesiae Szydłoviensis per fag. ven. p. Bonaventuram ^{hf} Tauber ³⁴⁰, pro tunc ibi exsistentem.

15 VIII 1733 A. D. 1733 in festo Assumptionis BVM [15 VIII] absolutus est ab haeresi Calvinistica Gulielmus Streyski, iuvenis nobilis ³⁴¹, in praesentia mag. d. capitanei Taborensis ³⁴² et parochi Gnonniensis ³⁴³ ac multorum nobilium per me, fr. p. Sigismundum, con. huius vicarium ³⁴⁴.

19 III 1734 A. D. 1734 die 19 Martii abiuravit haeresim Lutheranam in ecclesia nostra sp. Adalbertus [] ^{bg}, mag. capitanei Stęzcensis servus ³⁴⁵ et hac in praesentia nostrorum patrum absolutusque est per me, p. Sigismundum, con. vicarium.

^{be} Bawenturam Or.; ^{bg} Siedem — osiem liter nieznany. Marcin OFM Ref., przełożony stopnicki, bliżej nieznany.

³³⁷ Jan Stankar h. własnego, bliżej nieznany. W. Krasinski, Zarys dziejów powstania i upadku reformacji w Polsce, t. 1, cz. 2, Warszawa 1903, s. 134 wspomina, że Franciszek Stankar pod koniec życia osiadł w Stopnicy, gdzie zm. w 1574 r. i gdzie pozostawił rodzinę. W 1704 r. w zborze w Wiatowicach bywał Stanisław Stankar, urzędnik zup wielickich; Łukaszewicz I, s. 424.

³³⁸ Lucjusz Brank, Myslkowskemu, s. 107 znany jako Brant (być może pomyłka autora wpisu), eksdefinitor, zm. 1776.

³³⁹ Jan Jerzy Bernhadt z Saksonii, bliżej nieznany. ³⁴⁰ Bonawentura Tauber, zm. 1756; Myslkowski, s. 62.

³⁴¹ Wilhelm Streyski, bliżej nieznany. ³⁴² Starosta taborski, bliżej nieznany. Tabor lub Tabrów, miasto w woj. kijowskim; Polska XVI w., t. 10, wg indeksu; SgKP, t. 12, s. 135–137.

³⁴³ Proboszcz w Gnojnie to Andrzej Kałuski, tamże przez 23 lata do 1735 r., w którym zm.; CIP, I/3, nr 41. Gnojno w., diec. krakowska, dek. Kije, woj. sandomierskie, pow. wiślicki; Wiśniowski, s. 48–50; Litak, s. 210; Krzepela I, s. 317–318.

³⁴⁴ Zygmunt OFM Ref., wikariusz konwentu w Stopnicy, bliżej nieznany.

8 IX 1735 A. D. 1735 die 8 Septembbris professus est fidem orthodoxam ex schismatica secta Petrus Szatyn³⁴⁶, quam abiuravit in manibus rev. p. Electi Ovaniszevii³⁴⁷ in praesentia testium³⁴⁸. Ita est. Fr. Franciscus Ref., guar.³⁴⁹, mp.

6 XI 1735 Item eodem anno die 6 Novembbris abiuravit haeresim Calvinisticam et fecit professionem fidei catholicae iuvenis de oppido Lesno³⁵⁰, nomine Christianus Kin³⁵¹, coram rev. p. Electo Ovaniszevio Ordinis Minorum Ref., theologo et actuali con. Stopnicensis praedicatore, in praesentia mag. ac gen. d. Michaelis Dziuli³⁵² et caeterorum. Ita est. Fr. Franciscus Ref., guar., mp.

20 VIII 1736 A. D. 1736 die 20 Augusti in ecclesia nostra baptizavit solemniter adm. rev. d. d. Ioannes Małecki, commendarius ecclesiae parochialis Stopnicensis³⁵³, iuvenem Aethiopem, Arabum, annos circiter 19 habentem, antea patrio vocabulo Idrys, nunc autem in s. baptismatis fonte nomen accepit Mathias³⁵⁴. Patrini fuerunt ill. mag. d. Laurentius de Brzezie Lanckoronski, capitaneus Stopnicensis³⁵⁵ cum mag. Anna Zebrzydowska, capitanea Ro-

czytelnych — razura Or.; ^{bh} Po. Or.;

³⁴⁵ Wojciech, stuga Karola Tarły, bliżej nieznany.

³⁴⁶ Piotr Szatyn, konwertyta z prawosławia, bliżej nieznany.

³⁴⁷ Elekt Ovaniszevius, autor modlitewnika wydanego w 1735 r.; Bar, nr 5493; B. Brzuszek, Działalność pisarska i wydawnicza Franciszkanów-Reformatorów (1772—1970), ZFP, s. 249.

³⁴⁸ Świadkowie bliżej nieznani.

³⁴⁹ Prawdopodobnie Franciszek Hrynieviccius, zapisany w 1713 r.

³⁵⁰ Leszno m., diec. i woj. poznańskie, dek. Wschowa, par. w miejscu; Litak, s. 259. O zborze ewangelicko-reformowanym tamże zob. J. Dworzaczkowa, Sprawa dysydencja. 3: Sytuacja dysydentów w pierwszej połowie XVIII w., [W:] Dzieje Wielkopolski, t. 1. Do roku 1793, pod red. J. Topolskiego, Poznań 1969, s. 741.

³⁵¹ Krystian Kin, bliżej nieznany. Prawdopodobnie o takim nazwisku odnotowani zostali związani z Krakowem Wojciech (1616) i Samuel Cin (1647); Akta synodów, s. 379; Węgierski, s. 110, 112.

³⁵² Michał Dziuli, syn Stanisława h. własnego (zob. przypis 230), ur. 1702, dowódca regimentu piechoty łanowej, podstoli wiślicki 1736; Uruski, t. 3, s. 369; Boniecki, t. 5, s. 217.

³⁵³ Jan Małecki, komendarz kościoła parafialnego w Stopnicy, bliżej nieznany.

³⁵⁴ Maciej, a pierwotnie Idrys, Arab z Etiopii (?); bliżej nieznany.

³⁵⁵ Zob. przypis 266.

goziensis³⁵⁶. Item mag. d. Andreas Rozycski, colonellus SRM³⁵⁷ cum mag. d. Catharina Axakowa, dapifera Zakroczymsensi³⁵⁸. Praesentibus aliis, quam pluribus magnificis, nobilibus³⁵⁹. Ita est. Fr. Caelestinus Ref., poenitentiarius^{bh} Stopnicensis³⁶⁰.

19 III 1746 A. D. 1746 die 19 Martii gen. Catharina Węgłowska³⁶¹, olim generosorum Alberti Węgłowskiego³⁶² et Annae Ryznerowna³⁶³ coniugum legitimorum haereticorum filia, virgo, abiuravit haeresim Calvinisticam in ecclesia Buscensi religiosarum ac deodicatarum virginum monialium

³⁵⁶ Zebrzydowscy h. Radwan byli starostami wielkopolskiego Rogoźna. Być może mowa tu o Annie Karchowskiej h. Pretficz, żonie Mikołaja Konstantego. Ten był synem Andrzeja Marcina, starosty rogozińskiego. Starostwo przejął jednak po jego śmierci inny syn, Jan Stefan, żonaty z Katarzyną Święcicką h. Jastrzębiec. Mikołaj Konstanty nie jest znany jako starosta; Żychiński, R. 28, s. 116.

³⁵⁷ Andrzej Różycki h. Poraj lub Rola, pułkownik wojsk koronnych 1717, po 1726 r. senior świecki zborów metropoliskich, zm. 1749. W 1704 r. wśród audytorów zboru w Sieckowie, którzy przybyli z Chmielnika, wymieniono Jędrzeja Różyckiego, żonatego, z synami i synowcami. Wizytacja 1748 r. wspomina kalwinistę Różyckiego, właściciela Łatanic w par. Chotel Czerwony, dek. Kije oraz, być może, tego samego w Żurawnikach par. Jurków, dek. Sokolina; KR BUW I, wg indeksu: H. Kożerska, [wyd.] Zapiski autobiograficzne Piotra i Daniela Cefasów oraz Samuela Cienia. 1629—1735, RzP, R. 12, 1953—1955, s. 278, 279; Uruski, t. 15, s. 286; Konarski, s. 260; Łukaszewicz I, s. 409; Wiśniowski, s. 46, 146; Tworek, Działalność, s. 360, 361.

³⁵⁸ Znana jest jedynie Katarzyna Aksakowa z Popielów h. Sulima, żona Marcjana, stolnika żytomierskiego 1720; Niesiecki, t. 7, s. 385; Boniecki, t. 1, s. 26; Uruski, t. 1, s. 20.

³⁵⁹ Świadkowie chrztu, bliżej nieznani.

³⁶⁰ Celestyn OFM Ref., kaznodzieja konwentu w Stopnicy, bliżej nieznany.

³⁶¹ Katarzyna Węgłowska, bliżej nieznana.

³⁶² Wojciech Węgłowski, ojciec Katarzyny, bliżej nieznany.

³⁶³ Anna Ryzner, bliżej nieznana. Sz. Morawski, Arianie polscy, Lwów 1906, wg indeksu wspomina Ryznera, w połowie XVII w. pastora zboru kalwińskiego w Kobylanach. W XVIII w. żył Ryzner, zarządcą(?) starostwa piotrkowskiego, dysydent; KR BUW I, nr 607, s. 43.

³⁶⁴ Busko m., diec. krakowska, dek. Kije, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. w miejscu; Krzepela I, s. 138; Litak, s. 210. O tamtejszym konwencie zob. W. Knapiński, Święty Norbert i jego zakon. Początki norbertańskich klasztorów w cyrkarii polskiej i nieco z ich dziejów, Warszawa 1884, s. 187—195; W. Müller, Dzieje Kościoła na terenie dzisiejszej diecezji kieleckiej w XVI—XVIII wieku,

Ordinis S. Norberti³⁶⁴ in praesentia adm. rev. Ioannis Marmulewicz, eiusdem ecclesiae commendatarii, tum reverendum pp. Sigfridi^{bi} Maykiewicz ac Gregorii Jeratkowski [s. 28] Ordinis S. Norberti religiosorum³⁶⁵, et per me est absoluta ab haeresi. Ita est. Fr. Clemens Stykadzki, s. canonum lector³⁶⁶, mp.

1746

A. D. 1746 abiuravit haeresim Calvinisticam nob. d. Ioanna Florentina de Unruk, ex Brandenburgia oriunda³⁶⁷, in praesentia patrum huius con. et absoluta est per me. Ita est. Fr. Barnabas Ref., guar. con.³⁶⁸

26 IV 1747

A. D. 1747 die 26 Aprilis strenuus Michael Brach regiminis equestris ill. et mag. Antonii Ossolinski, castellani Sandomiriensis³⁶⁹ gregarius miles natione Borussus³⁷⁰, abiuravit haeresim Lutheranam in ecclesia s. nostra in praesentia mag. Iosephi Dębinski, vexilliferi Bracławiensis³⁷¹ et nob. Ioannis Druw, eiusdem regiminis wachmagistri seu excubitoris^{hi}³⁷², et per me absolutus est ab haeresi. Ita est. Fr. Clemens Stykadzki, s. canonum lector, mp.

24 VI 1747

A. D. 1747 die 24 Iunii abiuravit haeresim Lutheranam in ecclesia Mielecensi David Wieczorek, miles gregarius³⁷³ ex regimine ill. d. Antonii Ossolinski, castella-

^{bi} Isfrydi Or.; ^{bj} excubintoris Or.

w: Księga jubileuszu stulecia diecezji kieleckiej (1883–1983), Kielce 1986, s. 228–229.

³⁶⁵ Jednego świeckiego komendarza oraz dwu norbertanów odnotowano w Busku podczas wizytacji 1748; Wiśniowski, s. 37.

³⁶⁶ Klemens Stykadzki, lektor kanonów w Stopnicy, znany jako gwardian w Krakowie, zm. 1782 w wieku 84 lat, w zakonie — 54; Mysłkowski, s. 120; Kraków—działalność, s. 175–176.

³⁶⁷ Joanna Florentyna Unrug (Unruh, Unruhe), bliżej nieznana. Nie notuje jej także spis brandenburskiej linii rodziny Unruhe [W:] Gothaisches Genealogisches Taschenbuch der Uradeligen Häuser, Gotha 1912, s. 825–858. Ich posiadłości w Brandenburgii wylicza Ledebur, s. 45–46.

³⁶⁸ Barnaba OFM Ref., gwardian konwentu w Stopnicy, bliżej nieznany.

³⁶⁹ Antoni Ossoliński h. Topór, syn Stefana, kasztelan sandomierski 1746, zm. 1757; Uruski, t. 13, s. 54; Genealogia, tbl. 144. Zob. też przypis 299.

³⁷⁰ Michał Brach, Prusak, żołnierz, bliżej nieznany.

³⁷¹ Józef Antoni Dembiński (Dębiński), syn Hieronima h. Niecuja, chorąży bracławski 1743, zm. 1749 w Czechowicach i pochowany w Kijach; Uruski, t. 3, s. 130; Boniecki, t. 4, s. 197.

³⁷² Jan Druw, dowódca straży, bliżej nieznany.

³⁷³ Dawid Wieczorek, żołnierz, bliżej nieznany. Mielec, miasto Ossolińskich w woj. i pow. sandomierskim; Mielec. Dzieje miasta i regionu, t. 1, pod red. F. Kiryka, Mielec 1984.

ni Sandomiriensis, in praesentia mag. d. Iosephi Gołuchowski, in eodem regimine vexilliferi³⁷⁴ et d. Antonii Kaczorowski, oeconomi Mielecensis³⁷⁵ et per me absolutus ab haeresi. Ita est. Fr. Barnabas Ref., lector con.

27 XI 1748

A. 1748 die 27 Novembris Ioannes Wolmar, pro tempore stabuli praefectus celsissimi principis Szczecinensis^v, venatoris regni³⁷⁶, ex villa Redlau — haud procul Gedano sita — oriundus³⁷⁷, in ecclesia Olenensi³⁷⁸ Lutheranam abiuravit haeresim in praesentia rev. d. Iannisi Grabinski, supradictae ecclesiae parochi³⁷⁹ ac rev. d. Borkowski, eiusdem vicarii³⁸⁰, nec non mag. d. Martini Trzeciecki³⁸¹, aliisque quam pluribus praesentibus, et per me ab insinuata haeresi est absolutus. Ita est. Fr. Bonifacius Ref., guar.³⁸²

25 VI 1749

A. D. 1749 die 25 Iunii Iacobus Jakobowski, miles gregarius pro tempore ill. palatinae Livoniae, viduae³⁸³,

³⁷⁴ Józef Gołuchowski, syn Jana h. Leliwa (zob. przypis 218), stolnik mielnicki, chorąży sandomierski 1746, komornik graniczny wiślicki; Uruski, t. 4, s. 254; Boniecki, t. 6, s. 216.

³⁷⁵ Antoni Kaczorowski, zarządcza ekonomii mieleckiej, bliżej nieznany.

³⁷⁶ Jan Wolmar, koniuszy Stanisława Kostki Czartoryskiego h. Pogoń, łowczo wielkiego koronnego 1742, bliżej nieznany. Ledebur, s. 64; J. Siebmacher, Grosses und allgemeines Wappenbuch. Der abgestorbene Adel der Preussischen Provinz Schlesien. 4. Tl., [ed.] C. Blažek, Nürnberg 1890, s. 139–140 wspominają Jana Henryka von Vollmar z Wirtembergii, zm. 1636, który nie pozostał jednak meskiego potomstwa. Neues Preussisches Adels-Lexicon, 4. Bd, Leipzig 1837, s. 301 zna nadto Vollmarów w Hesji. Wolmarów h. własnego wzmiarkuje E. A. Kuropatnicki, Wiadomość o klejnocie szlacheckim, cz. 2, Warszawa 1789, s. 119. O Czartoryskim zob. PSB, t. 4, s. 297.

³⁷⁷ Redłowo (Redlau, Hoch Redlau), w., woj. pomorskie, pow. gdański, par. ewangelicko-augsburska w miejscu; J. F. Goldbeck, Vollständige Topographie des Königreichs Preussen, Th. 2, Marienwerder 1789, s. 183.

³⁷⁸ Oleśno(?) w., diec. krakowska, dek. Opatowiec, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. w miejscu; Wiśniowski, wg indeksu; Litak, s. 184; Polska XVI w., t. 3, s. 233.

³⁷⁹ Jan Grabiński, proboszcz w Oleśnie(?), bliżej nieznany.

³⁸⁰ Borkowski, wikary w Oleśnie(?), bliżej nieznany.

³⁸¹ Marcin Trzeciecki, bliżej nieznany.

³⁸² Bonifacy Deganus, nawracał na katolicyzm m. in. w Moskwie, zm. 1781 mając lat 77, w zakonie — 58; Mysłkowski, s. 117.

³⁸³ Helena z Potockich, podczaszanka krakowska, zm. po 1753, wdowa po Antonim Morsztynie h. Leliwa, wojewodzie inflanckim, zm. 1735; PSB, t. 21, s. 803.

ex civitate Moscobia ^{bk} oriundus ³⁸⁴, in capella Vinariensis ³⁸⁵ eiusdem ill. Rutheno-Graecum abiuravit schisma in praesentia insinuatae ill. palatinae, mag. d. Francisci Slaski ³⁸⁶, Francisci Ochocki ³⁸⁷, assistantibus aulicis ³⁸⁸, per me ab dicto schismate est absolutus. Ita est. Fr. Bonifacius Ref., guar., mp.

25 XI 1750 A. D. 1750 die 25 Novembris abiuravit haeresim Lutheranam in ecclesia Książnicensi ³⁸⁹ sp. virgo Christina Szwarcin, Gedano oriunda ³⁹⁰, pro hanc exsistens in obsequiis ill. d. Marciani Rusocki, generalis maioris exercitus SRM et Reipublicae ³⁹¹, coram mag. ven. p. Feliciano Maier, poenitentiario con. ³⁹², in praesentia multorum testium et frequentia populi. Ita est. Fr. Barnabas Ref., guar. con. Stopnicensis.

1750 Eodem anno abiuravit haeresim Lutheranam in ecclesia nostra in praesentia fratrum nostrorum sp. virgo Catharina Wengin, Gedano oriunda ³⁹³, in servitiis exsistens apud d. generalem regiminis Saxonici pro tunc in Połaniec ³⁹⁴ residentis. Ita est. Fr. Barnabas Ref., quar. con. Stopnicensis.

3 V 1751 A. D. 1751 die 3 Maii abiuravit haeresim Lutheranam in ecclesia nostra sp. d. Ioannes Lubsiewicz ex Curlandia oriundus ³⁹⁵, in servitiis exsistens apud ill. comitissam, castellanam Lublinensem de Grabinsciis Tarłowam ³⁹⁶ in

^{bk} Moscua Or.

³⁸⁴ Jakub Jakubowski z Moskwy, żołnierz, bliżej nieznany.
³⁸⁵ W Winiarach, w par. Korczyń Stary, odnotowano w 1748 r. prywatne oratorium; Wiśniowski, s. 90.

³⁸⁶ Franciszek Ślaski, syn Piotra; A. Włodarski, Zarys monografii rodu Grzymała — Ślaski v. Śleszyński; Warszawa 1934, s. 4.

³⁸⁷ Franciszek Ochocki, bliżej nieznany.

³⁸⁸ Służba dworu w Winiarach, bliżej nieznana.

³⁸⁹ Książnice w., diec. krakowska, dek. Pacanów. woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. w miejscu; Litak, s. 210; Wiśniowski, s. 100—101; Spis, s. 370.

³⁹⁰ Krystyna Szwarcin z Gdańska, bliżej nieznana.

³⁹¹ Marcin Russocki h. Zadora, generał wojsk koronnych, zm. 1756 i prawdopodobnie pochowany w Pacanowie, gdzie ma tablicę nagrobną; CIP, I/3, nr 113.

³⁹² Felicjan Maier, spowiednik konwentu, konwertyta z luteranizmu, zm. 1758; Mysłkowski, s. 67.

³⁹³ Katarzyna Wengin z Gdańska, bliżej nieznana.

³⁹⁴ Zob. przypis 149.

³⁹⁵ Jan Lubsiewicz z Kurlandii, bliżej nieznany.

³⁹⁶ Józefa z Grabińskich h. Pomian, od 1737 zamężna z Karolem Tarło, kasztelanem lubelskim; Uruski, t. 4, s. 333; Genealogia, tbl. 132.

Wiśniowa ³⁹⁷. Ita est. Fr. Barnabas Ref., guar. con. Stopnicensis.

15 VI 1752 A. D. 1752 die 15 Iunii, in ipso festo s. Antonii Paduani ³⁹⁸, Iudaea Markiewiczowa dicta ex oppido Stopnicka, dereliquens [s. 29] suum maritum cum fide Iudaica, ad orthodoxam conversa, filiam annorum duorum secum accipiens, et post instructionem in rudimentis fidei in nostra hac ecclesia baptizata est ab ill. rev. d. Iosepho Węgrzynowicz, custode Scaliniriensi ³⁹⁹. Cui nomen impositum Helena et Antonina, filiae vero Anna ⁴⁰⁰. Patrii eius fuerant: mag. gen. d. Thomas Romer, thesaurarius Radomiensis ⁴⁰¹ cum ill. mag. d. Eleonora Pieglowska, capitanea Szubscensi ⁴⁰², item mag. d. Siedlecki ⁴⁰³ cum mag. d. Romerowa, thesauraria Radomiensi ⁴⁰⁴. Filiae vero mag. ac gen. d. Stadnicki, vexillifer Grabowcensis ⁴⁰⁵ cum mag. d. Siedlecka ⁴⁰⁶. Fr. Bernardus Ref., guar. con. Stopnicensis.

29 III 1754 A. D. 1754 die 29 Martii abiuravit haeresim Lutheranam in ecclesia nostra Stopnicensi ad praesentiam mag. gen. d. Zycinski, subcenturionis regiminis equestris ⁴⁰⁷ ill. mag. d. Łubienski, generalis SRM et Reipublicae ⁴⁰⁸ et praesentiam eiusdem cohortis mag. gen. d. Sztenbergensi, capitanei, wachmagistri ⁴⁰⁹ et fam. d. Antonii Sostowski, substituti con. Stopnicensis ⁴¹⁰, nec non ad praec-

³⁹⁷ Zob. przypis 184.

³⁹⁸ Święto to obchodzone jest 13 czerwca.

³⁹⁹ Józef Węgrzynowicz, dr filozofii, kustosz kolegiaty skalbmierskiej od 1742, zm. 1758; Pińczowskie, s. 400; Statuta, s. 393, 395.

⁴⁰⁰ Helena Antonina Markiewiczowa i jej córka Anna, konwertytki z judaizmu, bliżej nieznane.

⁴⁰¹ Tomasz Romer, skarbnik radomski, bliżej nieznany.

⁴⁰² Eleonora z Oborskich h. Roch II, żona Stefana Piegłowskiego h. Nałęcz, starosty czchowskiego, wiślickiego i strubskiego 1738; Uruski, t. 13, s. 324; Żychliński, R. 16, s. 116.

⁴⁰³ Siedlecki, bliżej nieznany.

⁴⁰⁴ Romerowa, żona Tomasza, bliżej nieznana.

⁴⁰⁵ Jan Stadnicki, syn Józefa h. Szreniawa, chorąży grabowiecki, dziedzic Zabna; Żychliński, R. 3, s. 269.

⁴⁰⁶ Siedlecka, żona ww., bliżej nieznana.

⁴⁰⁷ Zycinski, zastępca dowódcy oddziału konnicy, bliżej nieznany prawdopodobnie z Życieńskich h. Zadora w woj. krakowskim i sandomierskim; Niesiecki, t. 10, s. 199.

⁴⁰⁸ Zygmunt Łubieński h. Pomian, od 1749 w polskiej dragonii, generał major od 1752 r., zm. 1755; PSB, t. 18, s. 474.

⁴⁰⁹ Sztenberg, kapitan dragonii, bliżej nieznany.

⁴¹⁰ Antonii Sostowski, substytut konwentu w Stopnicy, bliżej nieznany.

sentiam patrum et fratrum, Ioannes Szarchf, natione Silesita, Werkstorfiensis⁴¹¹ absolutusque ab hac Lutherana haeresi per mag. ven. p. Electum Bystrzycki, confessarium⁴¹². Ita est. Fr. Florianus Ref., guar. con. Stopnicensis⁴¹³, mp.

Ioannes Christophorus Knap⁴¹⁴

4 VI 1754

Eodem anno die 4 Iunii adiunctus est Romanae Ecclesiae in ecclesia nostra Stopnicensi, in praesentia mag. gen. d. Ludovici Krasuski, capitanei regiminis equestris⁴¹⁵ ill. mag. d. Łubienski, generalis SRM et Reipublicae, cui actui tam solemnii plurima hominum multitudo adfuit, et absolutus est ab haeresi Lutherana per mag. ven. p. Electum Bystrzycki, confessarium. Ita est. Fr. Florianus Ref., guar. con. Stopnicensis, mp.

6 XII 1754

A. D. 1754 abiuravit haeresim Lutheranam in ecclesia nostra Stopnicensi Henricus Miller ex Prussia oriundus⁴¹⁶, pro tunc in servitiis exsistens apud celsissimum principem Czartoryski, venatorem regni. Absolutus est a p. Bonifacio Degano, poenitentiario con. die 6 Decembris. Ita est. Fr. Barnabas Ref., guar. con. Stopnicensis.

22 VI 1757

A. D. 1757 die 22 Iunii abiuravit haeresim Calvinistycam nob. virgo Anna Hoysowna⁴¹⁷ in ecclesia Corcicensi in manibus mag. ven. p. Barnabae Nayman, vicarii con. Stopnicensis⁴¹⁸. Ita est. Fr. Mathias Ref., con. Stopnicensis⁴¹⁹, mp.

12 XII 1759

A. D. 1759 12 Decembris abiuravit haeresim virgo Do-

⁴¹¹ Jan Szarchf, Ślązak, bliżej nieznany. Werkstorff (Werksdorf?) wieś na Śląsku lub część osady, bliżej nieznana.

⁴¹² Elekt Bystrzycki, spowiednik konwentu w Stopnicy, nawracał także w Krakowie, zm. 1772 w Wieliczce; Myszkowski, s. 98; Kraków—działalność, s. 104.

⁴¹³ Florian OFM Ref., gwardian w Stopnicy, bliżej nieznany.

⁴¹⁴ Jan Krzysztof Knap, bliżej nieznany.

⁴¹⁵ Ludwik Krasuski, kapitan dragonii, być może syn Marcina h. Nieczuja, 1755 podstoli płocki; Boniecki, t. 12, s. 242.

⁴¹⁶ Henryk Miller z Prus, bliżej nieznany.

⁴¹⁷ Anna Hoysowna, bliżej nieznana.

⁴¹⁸ Barnaba Nayman, wstąpił do zakonu w 1729 r. mając 18 lat, lektor kanonów w Pińczowie i w Bieczu, gdzie zm. 1764; Pińczów—spis, s. 24–26; Biecz, s. 111, 283.

⁴¹⁹ Maciej OFM Ref., gwardian w Stopnicy, bliżej nieznany.

rothea Lenartowna⁴²⁰ de Bilsko⁴²¹, quam rev. vicarius de Stasow⁴²² secum duxit et in praesentia ipsius ac patrum nostrorum professa est fidem catholicam in manibus mag. ven. p. Rudolphi Kling, praedicatoris dominicalis⁴²³ ac per eum absoluta ab haeresi. Ita est. Fr. Lucius Ref., con. vicarius⁴²⁴.

A. D. 1766 baptizatus est adolescens, ante catechumenus, Franciscus Listowski⁴²⁵ in nostra ecclesia, cuius patrini fuere pill. mag. d. Petrus Kownaski⁴²⁶, benefactor eiusdem et mag. d. Catharina Kuladzinska⁴²⁷ die 2 Novembris.

2 XI 1766

13 VI 1767

A. D. 1767 die 13 Iuni baptizatus est vir catechumenus, in Iudaismo natus, Antonius Czerwinski⁴²⁸ in nostra ecclesia. Cuius patrini fuere pill. mag. d. Franciszus Tomaszewski, dapifer Vislicensis⁴²⁹ et pill. mag. d. Iosepha Parysowa, capitaneida Vinnetensis⁴³⁰. Ita est. Fr. Simon Ref., guar.⁴³¹

[s. 31]

⁴²⁰ Dorota Lenartówna, bliżej nieznana.

⁴²¹ Być może mowa o Bilsku, wsi w diec. krakowskiej, dek. Nowy Sącz, woj. krakowskie, pow. sędecki, par. Jakubkowice; Krzepela I, s. 54; Litak, s. 149. Krzepela I, s. 48 notuje także wieś o tej nazwie w woj. lubelskim, dek. i pow. Urzędów, par. Modliborzyce. Jednak wg Spisu brak w tej parafii takiej osady.

⁴²² Staszów m., diec. krakowska, dek. Pacanów, woj. sandomierskie, na granicy powiatów sandomierskiego i wiślickiego, par. w miejscu; Wiśniowski, wg indeksu; Spis, s. 312, 313. Przy tamtejszym kościele parafialnym rezydowało pięciu mansjonarzy. Być może chodzi tu o jednego z nich, prebendarza tamtejszego kościoła p.w. Ducha Św., Ignacego Strzałkowskiego; Siek, s. 82, 89.

⁴²³ Rudolf Kling, kaznodzieja niedzielny i gwardian w Stopnicy, zm. 1761 w wieku 43 lat, w zakonie 20; Myszkowski, s. 75.

⁴²⁴ Lucjusz OFM Ref., wikariusz konwentu w Stopnicy, bliżej nieznany.

⁴²⁵ Franciszek Listowski, konwertyta z judaizmu(?), bliżej nieznany.

⁴²⁶ Piotr Kownaski, być może ten sam, który jako Kownacki h. Suchekownaty podpisał elekcję Augusta II z ziemi wiślanej; Boniecki, t. 12, s. 35.

⁴²⁷ Katarzyna Kuladzinska, bliżej nieznana.

⁴²⁸ Antoni Czerwiński, konwertyta z judaizmu, bliżej nieznany.

⁴²⁹ Franciszek Tomaszewski, stolnik wiślicki, bliżej nieznany.

⁴³⁰ Józefa z Sołytków, żona Adama Parysa (ok. 1740–1817), syna Jana, starosty winnickiego; PSB, t. 25, s. 229.

⁴³¹ Szymon OFM Ref., gwardian w Stopnicy, bliżej nieznany.

19 XI 1769 A. D. 1769 die 19 Novembris abiuravit haeresim Calvinisticam gen. Boguslaus Theodorus Ostrowski⁴³² et in ecclesia nostra s. synaxi refectus, qui 64 annorum seniculus veniens ex Sieczkow ad erudiendum in fidei articulis sub conventu nostro hospitium fidit, ubi repentino morbo correptus enixe expostulavit acceleracionem suae sectae abiurationis. Quam cum fecisset in manibus mag. ven. p. Bonaventurae Stefanski, praedicatoris eiusdem con.⁴³³, laetus Deo ter optimo, maximo pro sua conversione grates debitas egit. Domum rediens in crastinum in praesentia sui parochi⁴³⁴ translatus est ad aeternitatem. Ita est. Fr. Stanislaus, guar. Reformatorum con. Stopnicensis⁴³⁵, mp.

15 II 1770 A. D. 1770 die 15 mensis Februarii fam. Marianna Mandzelowska, Mathiae et Susanna Mandzelowskie, campanariorum ecclesiae Calvinisticae in Sieczkow filia⁴³⁶, in ecclesia nostra Stopnicensi in assistentia patrum et fratum abiuravit sectam Calvinisticam in manibus rev. p. Iosephi Sołtyk, praedicatoris dominicalis eiusdem conventus⁴³⁷, ab ipsoque ab haeresi absoluta. Istius praenominatae Marianna pater, huiusmet ipsius sectae cultor, immediate ante peracta festa Natalium

25 XII 1769 Domini [25 XII 1769] fuit in civitate Szydłow, ubi stans in porta eiusdem civitatis vidensque transeuntes hinc inde milites confederatos, dixit haec verba: Poczekajcie kanalie katolicy, co wy teraz z nami robicie, to my z wami po tym będąemy robić. W tym punkcie jak go wzięło tłuc głową od muru do muru — w kilka godzin umarł⁴³⁸. Hoc fassa est ipsius filia sub tempus abiura-

⁴³² Bogusław Teodor Ostrowski, bliżej nieznany. Calvinistów Ostrowskich h. Korab zna Łukaszewicz II, s. 416; por. Akta synodów, s. 581, 582.

⁴³³ Bonawentura Stefanski, kaznodzieja w Stopnicy, bliżej nieznany.

⁴³⁴ Franciszek Sokołowski, kanonik tarnowski 1749, dziekan pacanowski, proboszcz w Tuczepach w dek. Pacanów, do której to parafii należał Sieczków; Stopnickie, s. 325.

⁴³⁵ Stanisław OFM Ref., gwardian w Stopnicy, bliżej nieznany.

⁴³⁶ Maciej i Zuzanna Mandzelowscy, dzwonniccy zboru w Sieczkowie, i ich córka Marianna, bliżej nieznani. Przedstawicieli tej rodziny z początków XIX w., ewangelików, wspomina KR BUW II, wg indeksu.

⁴³⁷ Józef Sołtyk, kaznodzieja niedzielny w Stopnicy znany jest także jako lektor w Krakowie i gwardian pińczowski 1762 i 1782; Kraków—kościół, s. 154; Pińczów—spis, s. 29, 31; Bar, nr 5592.

⁴³⁸ Od listopada 1769 do stycznia 1770 konfederaci niepokoili załogi rosyjskie w Krakowie i w tej części Małopolski

tionis suae haeresis. Ita est. Fr. Stanislaus Ref., guar. con. Stopnicensis.

29 V 1770

17 X 1772

Anno eodem die 29 mensis Maii fam. Simon Kordbaur⁴³⁹, oriundus ex confiniis Moraviae et Silesiae, ditionis Austriacae, in ecclesia nostra Stopnicensi in praesentia patrum et fratrum ac multorum saecularium abiuravit sectam Lutheranam in manibus rev. p. Iosephi Sołtyk, praedicatoris dominicalis eiusdem con. ab ipsoque, ab haeresi, absolutus. Ita est. Fr. Stanislaus Ref., guar. Stopnicensis, mp.

A. D. 1772 die 17 mensis Octobris Spiritus Divinisimi speciali illustratus gratia puer annorum aetatis 13 existens, parentum infidelium Gersonis et coniugis eius⁴⁴⁰ de villa Skrobaczow⁴⁴¹ filius, missus ab hisce parentibus ad civitatem Stopnicensem pro more illorum absolvenda devotione in die eorum cadentis festi iudicii, quod appellant hoc nomine⁴⁴². Tandem non parentum suorum infidelium, sed Patris aeterni, ipsius nempe Dei pulsantis per gratiam ad cor sui obsequens obtemperansque inspirationibus, adiit ecclesiam nostram Stopnensem PP. Reformatorum (et hoc nemine illum ad hoc cogente vel inducente, ut suam nefariam deserens infidelitatem, hanc arripiant Romano-catholicam fidem, sine qua et hac unice unica quispiam [s. 32] salvari potest mortalium, sed spontanea et libera voluntate sua enixis baptizari expostulavit precibus). Cuius tam saluberrimo annuendo voluntatis desiderio imprimis receptus est in conventum nostrum et edoctus rudimenta fidei, et illa omnia, quae ad rite suscipiendam spectant baptismum, ac tandem post aliquot elapsos dies instrutus in omnibus a rev. p. Venantio Andres, definitore habituali provinciae nostrae, pro tunc actuali professore s. theologiae mysticae⁴⁴³, post aliquotque^{-bl} elapsos dies

^{-bl} Między wierszami bardzo małym modelem, być może inną polską; zob. W. Konopczyński, Konfederacja barska, t. 1, Warszawa 1936, s. 360—364. O antydyzydenckich postawach zob. tamże, passim oraz t. 2, Warszawa 1938, s. 518—528; zob. też J. Krasicka, Kraków i ziemia krakowska wobec konfederacji barskiej, Kraków 1929, Biblioteka Krakowska, nr 68, s. 76 i n.

⁴³⁹ Simon Kordbaur, bliżej nieznany.

⁴⁴⁰ Gersonowie, Żydzi, bliżej nieznani.

⁴⁴¹ Skrobaczów w., par. Stopnica; Wiśniowski, s. 113.

⁴⁴² Jom Kippur, święto znane w Polsce także jako Sądny Dzień, obchodzone jest dziesiątego dnia miesiąca tiszri.

⁴⁴³ Wenanty Andres, gwardian w Krakowie 1774—1775, zm. 1798 w Kętach mając 70 lat; Kraków—działalność, s. 176; Mysłkowski, s. 149.

6 XI 1772 ski ^{bm} 45² die 6 Novembris a. D.
Georgius Ref., guar. con Stop.

24 VI 1774 A. D. 1774 die 24 Iunii advenit sponte Iudaeus de
19 VII 1774 villa Owczary⁴⁵³. Hic in doctrina fidei Christian in-
structus, die 19 Iulii baptizatus est in hac nostra ecclae-
sia ab adm. rev. d. Michaele, vicario ecclesiae praeposi-
turalis Stopnicensis⁴⁵⁴. Patrini eius fuere: Stephanus
Kardynalski cum Catharina Marcinkowska et Simon

ręką wpisano iterum *Or.*; bm Pierwotnie Oraczewski, po czym nad s inną ręką dopisano w *Or.*; bn-bn Data zapisa- na słowami *Or.*; bo-bo Ta samą ręką, o której w przy- pisie bm.

⁴⁴⁴ Józef Bernatowski, komendant stopnicki, blizej nieznanu.

⁴⁴⁵ Gerson, konwertyta z judaizmu i jako taki Jerzy Józef Franciszek Skrobecki, bliżej nieznany.

⁴⁴⁶ Ursuski, t. 13, s. 66 zna Stanisława Ostańskiego, w 1790 r. porucznika wojsk koronnych.

⁴¹⁸ Sebastian Dembiński (*Dębiński*), syn Marcina h. Nieczuja, cześnik nowogrodzki 1774; Uruski, t. 3, s. 129; Boniecki, t. 4, s. 194.

⁴⁴⁹ Elżbieta Wyrzykowska, bliżej nieznana.
⁴⁵⁰ Józef Wyrzykowski, bliżej nieznany.

⁴⁵¹ Komnacka, bliżej nieznana.
⁴⁵² Jerzy Oraczewski, gwardian w Stopnicy, bliżej nie-

⁴⁵⁸ Owczary w., diec. krakowska, dek. Kije, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. Busko; Spis, s. 401; Wiśniowski, s. 26.

⁴⁵⁴ Michał, wikariusz kościoła parafialnego w Stopnicy, bliźniaczy.

Marcinkowski cum Marianna Maciejowa⁴⁵⁵. Eadem baptizato nomen cognomenque inditum Jakub Owczarski⁴⁵⁶. Ita est. Fr. Georgius Ref., guar. con Stopnicensis.

15 IX 1780 A. D. 1780 die 15 Septembris abiuravit sectam Lutheranam in manibus mag. ven. p. Ildephonsi Mikucinski, guar. huius con. Stopnicensis⁴⁵⁷, Ioannes Horak⁴⁵⁸ oriundus ex Moravia, civitate Mistek⁴⁵⁹, artis pannificinariae iuvenis, in praesentia pill. rev. Antonii Žwan, officialis Wislicensis⁴⁶⁰, cum ac generosorum Ioannis Zielinski⁴⁶¹, Iosephi Łopaczewski⁴⁶², Pauli Bronicki⁴⁶³ ac aliorum multorum, statimque absolutus ab haeresi, sacramentis refectus et communioni Ecclesiae S. Romanae catholicae adnumeratus est. Ita est. Fr. Ildephonsus Ref., guar. con. Stopnicensis, mp.

28 IV 1782 A. D. 1782 die 28 Aprilis Iudaeus puer annorum octo-decim, prius in fidei articulis et omnibus necessariis bene instructus, ab ill. rev. d. Stanislao Kostka Miku-cinski, commendario ac mansionario ecclesiae parochialis Stopnicensis⁴⁶⁴, in ecclesia hac nostra s. baptismi fonte initiatus est, nominibus impositis ei Antonius Io-sephus Ciechanowski⁴⁶⁵ levantibus e s. fonte generosis dd. Antonio Paszkowski, oecono mo de Wituchowa⁴⁶⁶ et Elisabetha Wyrzykowska, assistentibus quoque generosis dd. Iosepho Zwan, iuvene⁴⁶⁷ et Elisabetha Brze-

⁴⁵⁵ Świadkowie chrztu, bliżej nieznani.

⁴⁵⁶ Jakub Owczarski, konwertyta z judaizmu, bliżej nieznany.

⁴⁵⁷ Ildefons Mikuciński, *guardian stopnicki*, bliżej nieznany.

⁴⁵⁸ Jan Horak, konwertyta z luteranizmu, bliżej nieznany.

⁴⁶⁰ Antoni Zwan, doktor filozofii 1727, kanonik wiślicki

1744, prepozyt w Stopnicy od 1759 do 1784, w którym zm.; Stopnickie, s. 253; Pińczowskie, s. 456; Statuta, s. 386, 389.
461 Jan Zieliński, bliżej nieznany; por. Niesiecki, t. 10,
s. 302–304.

⁴⁶² Józef Łopaczeński, bliżej nieznany.

⁴⁸³ Stanisław Kostka Mikuciński, komendarz i mansjonariusz stonicki, doktor filozofii, 1764; Statuta, s. 418-419.

⁴⁸⁵ Antoni Józef Ciechanowski, konwertyta z judaizmu, bliżej nazywany.

⁴⁶⁶ Znany jest Antoni Paszkowski h. Zadora, podstoli lubaczewski; Wielądko, t. 4, s. nlb. Nie sposób jednak stwierdzić, czy to właśnie tego wymienia źródło. Wituchowa w. diec. i woj. poznańskie, dek. Lwówek, par. Kwikcz; Polska XVI w., t. 1, s. 28; SaKP, t. 13, s. 681.

⁴⁸⁷ Józef Żwan, krewny(?) Antoniego, prepozyta tamże bliżej nieznany.

zinska, virgine⁴⁶⁸. Ita est. Fr. Euphrasius Ref., praesidens con. Stopnicensis⁴⁶⁹, mp.

14 I 1786

A. D. 1786 die 14 Ianuarii praemisso consensu pill. et rev. d. Benedicti Trzebinski, canonici cathedralis Cracoviensis, iudicis surrogati⁴⁷⁰ (cuius consensus originale hic inseritur) [s. 33] susceptus est ad conventum infidelis Iudaeus dictus Jakub vocatus ex bonis haereditariis pill. ac mag. d. Morstin, capitanei Skotnicensis⁴⁷¹, traditus per d. Osmulski, oeconomum Smogorzowensem⁴⁷² brevique educatus, baptizatus est per adm. rev. p. Michałowski, exprovincialem ac rectorem collegii Cracoviensis Clericorum Regularium Matris Dei Scholarum Piarum⁴⁷³ in assistentia adm. rev. d. Stanislai Mikuciński, commendarii ecclesiae parochialis Stopnicensis. Cui neo-baptizato nomen et cognomen imposita sunt Michael Paulus Pardziński⁴⁷⁴. Patrini fuere pill. mag. d. Michael Potulicki, capitaneus Borzechoviensis⁴⁷⁵ cum pill. mag. d. Miroszewska, succameraria SMR⁴⁷⁶.
ao Ita est. Fr. Dionysius Ref., guar. con. Stopnicensis^{ao}⁴⁷⁷.

13 VI 1787 A. D. 1787 die 13 Iunii baptizatus est Iudaeus annorum [] bp in ecclesia nostra, natione Połanecensi⁴⁷⁸,

bp Brak Or.

⁴⁶⁸ Elżbieta Brzezińska, bliżej nieznana.⁴⁶⁹ Eufrazy OFM Ref., przełożony konwentu w Stopnicy, bliżej nезнany.⁴⁷⁰ Benedykt Trzebiński, kanonik katedry krakowskiej instalowany 1781, sędzia surogat, zm. 1802; Łętowski, t. 4, s. 172–173.⁴⁷¹ Joachim Morsztyn h. Leliwa, starosta skotnicki 1764; Lustracja 1789, wg indeksu; Uruski, t. 11, s. 275. Skotniki, zob. przypisy 10 i 20.⁴⁷² Osmulski, zarządcza dóbr smogorzowskich, bliżej nieznany. Smogorów w., par. Stopnica; Wiśniowski, s. 113.⁴⁷³ Sebastian Michałowski (1720–1787), pijar, prowincjał 1777–1780, w zakonie lat 51; [Sz. Bielski], Vita et scripta quorundam e Congregatione Cler. Reg. Scholarum Piarum in provincia Polona professorum, Varsaviae 1812, s. 108–110, 230; J. Śrutwa, Szkoła księży pijarów, DTKP, s. 561.⁴⁷⁴ Jakub, konwertyta z judaizmu i jako taki Michał Paweł Pardziński, bliżej nieznany.⁴⁷⁵ Michał Potulicki h. Grzymała, starosta borzechowski 1782; Uruski, t. 14, s. 309.⁴⁷⁶ Helena, córka Stanisława Łętowskiego h. Ogończyk, podkomorzego krakowskiego, żona Felicjana Mieroszewskiego, generała majora wojsk koronnych 1782; Uruski, t. 11, s. 24; Żychliński, R. 28, s. 55.⁴⁷⁷ Dionizy OFM Ref., gwardian stopnicki, bliżej nieznany.⁴⁷⁸ Połaniec, zob. przypis 149.

sumpto nomine Antonii⁴⁷⁹ a die solemnitatis huius sancti⁴⁸⁰, in praesentia multorum hominum et concursu populi ad solemnitatem confluentis, patrinis assistantibus pill. Rozycki, ensiferi⁴⁸¹ et ill. de Sołytk Parysowa, capitanea⁴⁸². Ita est. Fr. Petrus de Alcantara Ref., guar. con.⁴⁸³

29 XI 1787

Anno ut supra die 29 Novembris Stanislaus Kostka Mikucinski, commendarius ecclesiae parochialis Stopnicensis, baptizavit adulterum seu potius senem proxime septuagenaria ab infidelitate Hebraica ad ss. fidem catholicam afflante Spiritus S. gratia conversum, de civitate Staszow advenam, nomine Andreas Nawrocki⁴⁸⁴. Cuius patrini fuere gen. d. Casimirus Iosephus Brzeski⁴⁸⁵ cum gen. d. Constantia Domanska⁴⁸⁶, assistantibus gen. d. Iosephus Domanski⁴⁸⁷ cum gen. d. Eleonora Brzeska⁴⁸⁸, Stopnicenses.

10 II 1788

A. D. 1788 die 10 Februarii idem Stanislaus Mikucinski baptizavit iuvenem aetatis suae annorum circiter 12 ex infidelitate Iudaica, ad ss. catholicam conversum nominibus Raymundum de Pennaforte et Iosephum, cognominatum Dobrowski⁴⁸⁹ a villa Dobrow⁴⁹⁰, levantibus de s. baptismi fonte patrinis gen. d. Adalbertus

⁴⁷⁹ Żyd, konwertyta z Połańca i jako taki Antoni, bliżej nieznany.⁴⁸⁰ 13 czerwca przypada święto Antoniego z Padwy, kapłana franciszkańskiego.⁴⁸¹ Ludwik Rozycki, miecznik bydgoski, właściciel dóbr Sieczków i kolator zboru w Grzymale; KR BUW I, wg indeksu; por. Wiśniowski, s. 148.⁴⁸² Józefa z Sołytków, żona Adama Parysa, syna Jana, starosty wińnickiego (zob. przypis 430), właściciela Pacanowa, zm. po 1795; Uruski, t. 13, s. 222; Stopnickie, s. 254.⁴⁸³ Piotr z Alkantary OFM Ref., gwardian w Stopnicy, bliżej nieznany.⁴⁸⁴ Żyd ze Staszowa, konwertyta i jako taki Andrzej Nawrocki, bliżej nieznany.⁴⁸⁵ Znany jest Józef Brzeski h. Starża, czeński stężycki 1776 oraz ten sam(?), podsadek sandomierski 1778; Wielądko, t. 2, s. 722; Boniecki, t. 2, s. 172.⁴⁸⁶ Konstancja Domańska, bliżej nieznana.⁴⁸⁷ Józef Domański, bliżej nieznany.⁴⁸⁸ Eleonora Brzeska, bliżej nieznana.⁴⁸⁹ Konwertyta z judaizmu i jako taki Rajmund Józef Dobrowski, bliżej nieznany.⁴⁹⁰ Dobrów w., diec. krakowska, dek. Pacanów, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. Tuczępy; Krzepel I, s. 252; Litak, s. 211.⁴⁹¹ Wojciech Jaszewski, bliżej nieznany.

Jaszewski⁴⁹¹ de Oblekow⁴⁹² cum gen. d. Eleonora Brzeska de Stopnica, assistantibus adm. rev. d. Andrea Kantio Mikucinski, eiusdem ecclesiae parochialis Stopnickensis mansionario instituto⁴⁹³ cum gen. d. Marianna Horyznowa⁴⁹⁴ de Stopnica. Ita est. Fr. Martialis Ref., guar. con. Stopnickensis⁴⁹⁵.

24 VIII 1788 A. D. 1788 die 24 Augustii baptizatus est in ecclesia nostra ab adm. rev. d. Kalitynski, canonico collegiate SS. Omnium⁴⁹⁶, Hebraeus olim Major^v vocatus nunc Vincentius Ignatius Bartholomaeus Rybicki⁴⁹⁷. Patrini fuere: mag. d. Wiktor, tribuni Cracoviensis filius⁴⁹⁸ cum mag. Susanna Remiszewska, capitanea Danczewska et mag. Carolus Remiszewski, capitaneus Danczowski⁴⁹⁹ cum Marianna Dembinska, tribuna Vislicensi⁵⁰⁰. ^{ao} Ita est. Fr. Blasius Ref., guar. con. Stopnickensis⁵⁰¹, mp.^{ao}

8 XII 1789 A. D. 1789 die 8 Decembbris post meridiem in ecclesia nostra Iudaeus, chirurgus de Hungaria adveniens^{bq}, baptizatus est. Prius tamen bene instructus in fidei articulis et omnibus necessariis, et ab ill. rev. d. Stanislao Kostka Mikucinski, commendario ac mansionario ecclesiae parochialis Stopnickensis, hoc s. baptismi fonte initiatu*s* est, nomine imposito ei Thomas, Węgierski

^{bq} ad venians Or.:

⁴⁹² Obleków to przypuszczalnie zniekształcona nazwa wsi Oblekoń — diec. krakowska, dek. Opatowiec, woj. sandomierskie, pow. wiślicki, par. Świnia; Spis, s. 375; Wiśniowski, s. 209.

⁴⁹³ Andrzej Jan Kenty Mikuciński, mansionariusz w Stopnicy, w 1772 r. uzyskał bakalaureat; Statuta, s. 428.

⁴⁹⁴ Marianna Horyznowa, bliżej nieznana.

⁴⁹⁵ Marcjalis OFM Ref., gwardian w Stopnicy, bliżej nieznany.

⁴⁹⁶ Kalityński, kanonik kolegiaty Wszystkich Świętych, bliżej nieznany.

⁴⁹⁷ Majer, konwertyta z judaizmu i jako taki Wincenty Ignacy Bartłomiej Rybicki, bliżej nieznany.

⁴⁹⁸ Wiktor Bobrownicki h. Doliwa, bliżej nieznany syn Antoniego, wojskiego mniejszego krakowskiego od 1785, zmarłego przed 11 listopada 1790; UWK, nr 470.

⁴⁹⁹ Zuzanna i jej mąż Karol Remiszewski, starosta dańczewski, bliżej nieznani. Był może był on zarządcą w Dańczach. Wieś ta, w pow. bialskim, par. Sławatyce, należała do sławatyckiego klucza prywatnych dóbr bialskich; SgKP, t. 1, s. 898.

⁵⁰⁰ Marianna z Jaworskich, żona Wincentego Dembińskiego h. Odrowąż, wojskiego mniejszego wiślickiego 1787; Uruski, t. 3, s. 139.

⁵⁰¹ Błażej OFM Ref., gwardian w Stopnicy, bliżej nieznany.

cognomine⁵⁰². Patrini fuere de civitate Stopnicensi — primo mag. d. Brzyski cum Marianna Widawska, secundo Thomas Dzełkanowicz cum d. Johanna, uxore d. Jochan, famuli ill. d. capitanei Stopnickensis⁵⁰³. Ita est.

25 XI 1795

A. D. 1795 die 25 Novembris in ecclesia nostra Stopnickensi ad aedes s. Mariae Magdalene, auctoritate delegata ab ill. Augustino Lipinski, vicario generali et officiali Cracoviensi⁵⁰⁴, mag. ven. p. Innocentio Broniewski, eiusdem con. guar.⁵⁰⁵ cuius delegationis instrumentum originale ingrossatum est libris metricis^{br} ecclesiae parochialis Stopnickensis ad aedes SS. Petri et [s. 34] Pauli apostolorum⁵⁰⁶. Et autem eiusmodi instrumentum tenoris sequentis:

Dilekte in Christo p. Innocenti! Authoritate apostolica suae reverendissimae celsitudinis episcopali delegata et per praelibatam suam reverendissimam celsitudinem nobis communicata, ut valeas a praefata Susanna professionem fidei catholicae recipere eamque servatis prescriptis ritualis ab haeresi absolvere⁵⁰⁷, et ad gremium s. Matris Ecclesiae reducere, plenam concedimus licentiam pro utroque foro valitaram. Postquam autem dicta Susanna in s. catholica fide constituta fuerit, nec rapta exstiterit, etsi rapta fuerit dummodo in potestate raptoris non maneat, exploratoque utriusque videlicet Petri et Susanna⁵⁰⁸ oratorum mutuo consensu, ut eosdem dummodo illis nullum canonicum obstet impedimentum, super quo rigorosum instituatur examen,

^{br} metrices Or.

⁵⁰² Żyd z Węgier, chirurg, konwertyta i jako taki Tomasz Węgierski, bliżej nieznany.

⁵⁰³ Rodzice chrzestni, bliżej nieznani. Starosta stopnicki to Eliasz z Granowa Wodzicki; Lustracja 1789, wg indeksu.

⁵⁰⁴ Augustyn Lipiński, wikariusz generalny in spiritualibus oraz oficjal generalny krakowski, zm. 1814; Łętowski, t. 3, s. 253–254; PSB, t. 17, s. 387–388.

⁵⁰⁵ Innocenty Broniewski, prowincjal, guardian w Stopnicy i w Bieczu 1809–1810, gdzie zm. 1811; Biecz, s. 253, 280, 284.

⁵⁰⁶ Księgi te nie zachowały się; zob. Z. Guldon, Księgi metrykalne z XVI–XVIII wieku w archiwach diecezjalnych w Kielcach i Sandomierzu, [W:] Dzieje Kielecczyzny w historiografii Polski Ludowej. Baza źródłowa, pod red. tegoż oraz M. B. Markowskiego, cz. 1, Kielce 1987, s. 76–91.

⁵⁰⁷ Zob. przypis 34.

⁵⁰⁸ Piotr, Zuzanna akatolicka oraz okoliczności jej konwersji, bliżej nieznane.

omissis omnibus denuntiationibus sacramentaliter coniugere, matrimoniumque illorum adhibitis requisitis testibus benedicere possis. Facultatem concedimus, ad quem effectum dummodo oratores dioecesani Cracovienses existant, aut vagorum nomine veniant, super quo theologos legere tenearis⁵⁰⁹, et non alias nec aliter, Te in parochum utriusque praefatorum oratorum auctoritate ordinaria constituimus et deputamus. Volumus autem, ut facta benedictione matrimonii, nomina et cognomina sponsorum, et respective emissio fidei catholicae per sponsam, tum deputatio Tui in parochum, et fides matrimonii libris metricis^{br} ecclesiae parochialis loci inserantur, circa quos etiam praesens facultas conservetur, et testimonium celebrati matrimonii huiusmodi ad Nos deferatur. Datum Cracoviae die 20 mensis Octobris a. D. 1795.

Augustinus Lipinski, vicarius generalis et officialis Cracoviensis, mp. L.S.

Catharina acatolica annorum supra 15, filia Ioannis et Catharinae de Rüken⁵¹⁰ szef-capitaneorum degentium

20 X 1795

⁵⁰⁹ Statut wrocławski z 1248 r. stanowił, iż bezprawne jest błogosławienie małżeństw obcych parafian, a stanowisko takie zajmowały również kolejne synody. Instrukcje z XV i XVI w. zakazywały błogosławienia małżeństw włoczęgów. W tym duchu sformułowano też dekret „Tametsi” wydany na soborze trydenckim, do którego nawiązywały ustawy synodalne regulujące zawieranie sakramentu małżeństwa; m.in. W. Wójcik, „Prawa parafialne” według polskiego ustawodawstwa partykularnego do 1564 roku, [w:] tegoż, Ze studiów nad synodami polskimi, Lublin 1982, s. 87–90; K. Algermissen, Eheschließungsform, LTK, Bd. 3, kol. 557; M. Szyszkowski, Reformationes generales ad clericum et populum dioecesis Cracoviensis pertinentes, Cracoviae 1621, s. 95, cap. XXIX „De matrimonio”; P. W. Fabisz, Wiadomość o synodach prowincjonalnych i diecezjalnych gnieźnieńskich i o prawach Kościoła polskiego, Kępno 1861, s. 232; W. Góralski, Reforma trydencka w diecezji i prowincji kościelnej mediolańskiej w świetle pierwszych synodów kard. Karola Boromeusza, Lublin 1988, wg indeksu. Nadto prawodawstwo Kościoła katolickiego kładło szczególny nacisk na obowiązek zawierania małżeństw przez dysydentów w świątyniach rzymskokatolickich. Świadectwem tego są m.in. rozporządzenia biskupów krakowskich: Konstantego Felicjana Szaniawskiego (1725, 1728), Jana Lipskiego (20 stycznia 1737 r., 21 czerwca 1737 r.), Andrzeja Stanisława Zatuskiego (1749); KR BUW I, nr 607, s. 32, nr 626, s. 58–59, nr 628, s. 60–61.

⁵¹⁰ Katarzyna i jej rodzice, Jan i Katarzyna z Rüken, bliżej nieznani.

inditionis^{bs} Oberkurfalz civitate Negargemtensis in confiniis dioecesum Mannheim^{bt} et Ceilszen sita⁵¹¹, originem dicens, fecit professionem fidei catholicae publice in praefata ecclesia nostra Stopnicensi servatisque ab Ecclesia praescriptis ab haeresi absoluta est per eundem mag. ven. p. guar. Stopnicensem supradictum. His actis, quoniam praefata Catharina Rüken consentiens, abducta fuit ex domo parentum per Philippum annorum infra 33, Stanislai et Mariannae Bilinski, nobilium ex confiniis dioecesum Kiiovensis et Braclavensis⁵¹², constituta est paeprimis in loco tuto extra potestatem abductoris. Dein facto serio examine de libertate, voluntate ac mutuo consensu nulloque canonico impedimento reperto, eosdem vagantes per dioecesim Cracoviensem nulli vi fixum domicilium, aut animum figendi idem habentes, sacramentaliter coniunxit, matrimoniumque illorum beneditus praesentibus testibus Iosepho Wyzykowski nobili⁵¹³, Marianna Ziemblicka aequo nobili virgine⁵¹⁴ ac p. Honorio Zgoinski Ref., lectore artium⁵¹⁵ huic actui cum communitate assistente.

XI 1796

A. D. 1796 mense Novembri in ecclesia nostra ad aedes s. Mariae Magdalena venit^{bu} pill. ac rev. d. Stephanus Sebastianus Rupniewski, canonicus cathedralis et iudex surrogatus Cracoviensis ac collegiae Kielcensis canonicus, parochialium ecclesiarum in Gnoino et Bidziny praepositus⁵¹⁶. Ex Iudaismo conversum, iam

^{bs} in Ditionis Or.; ^{bt} Manchaim Or.; ^{bu} vaenitt Or., być może ze znakiem suspensi; ^{bv} opifa ze znakiem sus-

⁵¹¹ Neckargemünd, m. w Wielkim Księstwie Badenii; Mannheim, m. tamże; Brockhaus' Konversations-Lexikon, 4. Bd., Leipzig 1908, s. 239 (mapa); E. Förstemann, Altdeutsches Namenbuch, Bd. 1. Ortsnamen, München-Hildesheim 1967, kol. 1045. Mannheim i blizej nieznane „Ceilszen” nie były jednak siedzibami diecezji. Być może chodzi tu o Zöllschen, w. poblizu Merseburga i Lützen, którą wspomina Ritter's Geographisch-Statistisches Lexikon, v. H. Lagai, Bd. 2, Leipzig 1883, s. 984. Lokalizacja, którą podaje źródło, nie jest ani ścisła, ani poprawna.

⁵¹² Filip oraz jego rodzice Stanisław i Marianna Bilińscy, bliżej nieznani, prawdopodobnie z Bilińskich h. Korczak(?) na Rusi. Tych wspominają Boniecki, t. 1, s. 233 i Wittig, s. 32.

⁵¹³ Zob. przypis 450.

⁵¹⁴ Marianna Ziemblicka, bliżej nieznana. Ziemblickich h. Półkozic wymienia Niesiecki, t. 10, s. 169.

⁵¹⁵ Honoriusz Zgoński OFM Ref., lektor w Stopnicy, bliżej nieznany.

⁵¹⁶ Stefan Sebastian Rupniewski, kanonik katedry kra-

adultum aetatis suae annorum 32, virum de civitate Szydłów origine, professione opefabrili^{bv}, sartorem, modo recenter vocatum Stanislaum Stopnicki baptizavit, iuxta mandatum Christi Domini ac secundum ritum s. Ecclesiae catholicae, adhibitis solemniter consuetis ad baptismum s. caeremoniis. Cui impositum nomen sacrum Stanislaus Kostka⁵¹⁷. Levantes de s. fonte baptismi patrini fuere ill. mag. d. Iosephus de Granow Wodzicki, capitanei Cracoviensis et Stopnicensis filius⁵¹⁸ et mag. d. Marianna Kempinska, vidua⁵¹⁹ de Folwarki⁵²⁰.

[s. 37]

29 XII 1801 A. D. 1801 die 29 Decembris Iudeus, puer annorum circiter 18, in articulis fidei instructus, praevio consensu ill. rev. d. Adalberti Fortuniński, decani Pacanoviensis⁵²¹, a rev. d. Paulo Kozłowski, commendario ac mansionario ecclesiae parochialis Stopnicensis⁵²², in ecclesia nostra PP. Reformatorum Stopnicensium baptizatus est. Impositum est ei nomen Michael Olszewski⁵²³, oriundus de villa Olszyny dominii Racoviensis⁵²⁴. Patrini eius fuere mag. d. Kopyciński Nepomucenus⁵²⁵ cum mag. d. Ze-

pensi Or.
kowskiej od 1794, proboszcz w Gnojnie od 1811(?), zm. 1816; Łętowski, t. 4, s. 20—21; Stopnickie, s. 94.

⁵¹⁷ Konwertyta z judaizmu i jako taki Stanisław Kostka Stopnicki, bliżej nieznany.

⁵¹⁸ Józef z Granowa Wodzicki, syn Eliasza h. Leliwa, starosty stopnickiego 1752, krakowskiego 1783, który zm. 1805; UWK, nr 363; St. Wodzicki, Wspomnienia z przeszłości od roku 1768 do roku 1840, Kraków 1873, s. 14, 17, 19—21. Granów, z którego pisali się Wodziccy, to wieś w pow. sieradzkim, w par. Stolec; SgKP, t. 2, s. 852.

⁵¹⁹ Marianna Kempinska, bliżej nieznana. Według wszelkiego prawdopodobieństwa spokrewniona lub też wdowa po I. Kępińskim, w 1786 r. dzierżawcy beneficjum plebańskiego w Stopnicy; CIP, I/3, nr 160. Z początkiem XIX w. Kępińscy należeli do zboru ewangelickiego w Sielcu; Szefer, s. 213; KR BUW I, wg indeksu.

⁵²⁰ Folwarki w., par. Stopnica; Wiśniowski, s. 113.

⁵²¹ Wojciech Fortuniński, doktor filozofii 1766, dziekan pacanowski 1798, proboszcz w Kargowie; Statuta, s. 418, 420; Stopnickie, s. 173.

⁵²² Paweł Kozłowski, bakalaureat 1770, komendant stopnicki 1798, w 1824 r. wymieniony jako wikariusz tamże; Statuta, s. 424; Stopnickie, s. 254; ODO 1824, s. 123.

⁵²³ Konwertyta z judaizmu i jako taki Michał Olszewski, bliżej nieznany.

⁵²⁴ Olszyny, prawdopodobnie część bliżej nieznanej osady, być może w okolicy Rakowa.

⁵²⁵ Jan Nepomucen Kopyciński h. Topacz, wiceregent grodzki nowokorczyński 1787, 1787—1793 pisarz grodu tamże; Boniecki, t. 11, s. 125.

browska, assistantibus mag. d. Zebrowski⁵²⁶ ac mag. d. Kopycińska. Ita est. Fr. Lucianus Ref., guar. con. Stopnicensis⁵²⁷.

13 VI 1802 A. D. 1802 die 13 Iunii Iudaeus, puer annorum circiter 15 oriundus de villa Białoborż⁵²⁸, conversus, in articulis fidei bene instructus baptizatus est in ecclesia nostra a rev. d. Paulo Kozłowski, commendario ac mansionario ecclesiae parochialis Stopnicensis. Impositum ei nomen Antonius Adalbertus Białobrzeski⁵²⁹. Patrini fuere rev. d. Andreas Mikuciński, mansionarius et vicarius Stopnicensis⁵³⁰ cum mag. Cunegunda Zarembina⁵³¹.

A. D. 1809 die 5 Februarii conversus est ad Ecclesiam catholicam Romanam ex Lutheranismo Georgius Ohradzki⁵³², oriundus de villa Smielowice, circuli Cieszyńskiego⁵³³, ditionis SCM, qui fecit professionem fidei in manibus rev. p. Luciani Nowosielecki, custodis actualis provinciae BV Angelorum⁵³⁴.

A. D. 1811 die 21 mensis Maii abiuravit schisma et fecit professionem fidei catholicae in manibus adm. rev. p. Felicis Janowski, guar. con. Stopnicensis⁵³⁵, Ioannes Sokołowski, Moscovita⁵³⁶, in praesentia communitatis Stopnicensis. Ita est. Fr. Felix Ref., guar. con. Stopnicensis, mp.

^j Ex Lutheranismo ^j

20 VI 1819 A. D. 1819 die 20 Iunii in ecclesia nostra baptizata est

⁵²⁶ Żebrowskich h. Jasieńczyk wymienia Spis szlachty, s. 299.

⁵²⁷ Lucjan OFM Ref., gwardian w Stopnicy, bliżej nieznany.

⁵²⁸ Białoborż lub Białoborze, w. w par. Stopnica; Wiśniowski, s. 113.

⁵²⁹ Konwertyta z judaizmu i jako taki Antoni Wojciech Białoborski, bliżej nieznany.

⁵³⁰ Zob. przypis 493.

⁵³¹ Kunegunda Zarembina, bliżej nieznana.

⁵³² Smielowice (Smilowice), w. na Śląsku, pow. i obwód sądowy cieszyński; SgKP, t. 10, s. 886; R. Mrózek, Nazwy miejscowości dawnego Śląska Cieszyńskiego, Katowice 1984, s. 173.

⁵³⁴ Lucjan Nowosielecki znany jako gwardian w Pińczowie 1792—1794, 1797 oraz w Krakowie 1812—1813. W 1822 r. jako Nowosielski!, emeryt w Stopnicy; Pińczów—spis, s. 31—32; ODO 1822, s. 114; Kraków—działalność, s. 176.

⁵³⁵ Feliks Janowski, gwardian w Krakowie 1801—1804, prawnicząc od 1806, w 1811 gwardian w Stopnicy; DOD 1811, s. nlb.; Biecz, s. 18, 252; Kraków—działalność, s. 176; G. Wiśniowski, Prowincje reformackie w latach 1795—1815, ZFP, s. 154; Bar, nr 5357.

⁵³⁶ Jan Sokołowski z Moskwy, bliżej nieznany.

nomine Iosepha et Carolina filia parentum nobilium Christophori et Carolinae Emalii Barchertow⁵³⁷ in Płocko⁵³⁸ nata a. 1816 die 18 Martii.

18 III 1816 Patrini fuere mag. d. Nicolaus Sicinski, capitaneus żandarmorum circuli Stopnicensis⁵³⁹ et Iosepha Zagrodzka⁵⁴⁰, assistentes Gregorius Baciewicz, iudex pacis in eodem circulo⁵⁴¹ ac Ludowica Rupniewska, virgo⁵⁴² de Sułkowice. Ita est. Fr. Eusebius Ref., guar. con.⁵⁴³

^{bw} Ex Calvinismo ^{bw}

23 V 1820 A. D. 1820 die 23 Maii ingens Ioannes Woycichowski, natione Hungarus⁵⁴⁴, divina aspirante gratia haereticam pravitatem publice in ecclesia s. Mariae Magdalene PP. Reformatorum Stopnicii abiuravit atque ab eadem haeresi a rev. in Christo p. Eusebio Chruscicki, con. [s. 38] Stopnicensis guar., absolutum fuisse, fidemque catholicam amplexum eiusque professionem fecisse in praesentia adm. rev. Pauli Kozłowski, commendarii ecclesiae Stopnicensis, gen. Mathiae Sokołowski, colonelli veterani militiae exercitus Polonorum⁵⁴⁵, d. Francisci Brzozowski de Łusiec^{ap}, assessoris civitatis Stopnicensis⁵⁴⁶. Ita est. Fr. Eusebius Chruscicki^{bx}, guar. con., mp.

1 V 1694 A. D. 1820 die 13 Iunii pill. rev. d. Mathias Dużynski, canonicus Sandomiriensis, praepositus ecclesiae Staszoviensis⁵⁴⁷, baptizavit ex pravitate Iudaica conversum

^{bw—bw} Na marginesie inną ręką niż cały wpis, tą samą co wpis wyżej Or.; ^{bx} Chrus Or.

⁵³⁷ Józefa Karolina oraz jej rodzice — Krzysztof, Karolina Emilia Barchertowie, bliżej nieznani.

⁵³⁸ Płock, m. na Mazowszu.

⁵³⁹ Mikołaj Siciński, kapitan żandarmerii obwodu stopnickiego, bliżej nieznany.

⁵⁴⁰ Józefa Zagrodzka, bliżej nieznana.

⁵⁴¹ Grzegorz Baciewicz, sędzia pokój powiatu stopnickiego, bliżej nieznany.

⁵⁴² Ludwika Rupniewska, bliżej nieznana, być może z Rupniewskich h. Szreniawa, których wymienia Spis szlachty, s. 210.

⁵⁴³ Eusebiusz Chruscicki, gwardian w Stopnicy 1819—1820, którą opuścił najpóźniej w 1821, gdyż nie notuje go ODO 1821. Zm. 1826 w Kazimierzu; Sroka, s. 148.

⁵⁴⁴ Jan Woycichowski, Słowak lub Polak z Węgier, bliżej nieznany.

⁵⁴⁵ Maciej Sokołowski był podporucznikiem w drugim pułku piechoty od 16 września 1812 do 18 grudnia 1816 r., kiedy to opuścił wojsko; B. Gembarewski, Wojsko polskie. Księstwo Warszawskie 1807—1814, Warszawa 1912, s. 64.

⁵⁴⁶ Franciszek Brzozowski, asesor stopnicki, bliżej nieznany. Łusiec, osada niezidentyfikowana.

⁵⁴⁷ Maciej Dużyński nie występuje w opublikowanych spi-

Iacobum Antonium Nawrocki⁵⁴⁸, ak annorum aetatis 22 ak, cuius patrini fuere ill. d. Ignatius Wielogłowski, marschalculus ad comitia Varsoviensis⁵⁴⁹, haeres bonorum Zborow⁵⁵⁰, cum ill. d. Marianna Wielogłowska, sua consorte⁵⁵¹. Ita est. Fr. Eusebius Chruscicki, guar. con., mp.

A. D. 1822 Iacobus Lewkowicz ex oppido Neo-Korczyńskiego oriundus, a Iudaismo ad fidem Romano-catholicam aspirans, anno aetatis sua 24 inchoans, ab ill. consistorio episcopali Kielcensi die 19 Maii 1822 a. numero

321 ad nostrum conventum Stopnicensem educandus, in mysteriis fidei et moribus Christianis destinatur ac de motivis talis transitus a commissione Cracoviensi examinatus Kielciis⁵⁵², a p. Erasmo Pieliarski, praedicatore⁵⁵³ ut patre spirituali sibi assignato sufficienter in-

25 XII 1822 structus, tandem die 25 Decembris in solemnitate Nativitatis D. Iesu Christi uti in termino ab alta commissione die 30 Maii 1821 a. administrandum baptismu destinato.

Itaque cum concursu populi numerose congregato pill. adm. rev. d. Ludovicus Łętowski, praepositus Stopnicensis⁵⁵⁴, baptizavit praefatum Iacobum impositis ei nomine Stephanus et cognomine Grudzinski⁵⁵⁵, levantibus mag. d. Ignatio Czarnowski, cussore^{by} districtus Stopni-

^{by} cassiero Or.

sach kanoników sandomierskich; nie jest też znany jako prepozyt staszowski.

⁵⁴⁸ Konwertyta z judaizmu i jako taki Jakub Antoni Nawrocki, bliżej nieznany.

⁵⁴⁹ Ignacy Wielogłowski zm. 1832 a.q.; Stopnickie, s. 229.

⁵⁵⁰ Zborów w., diec. krakowska, dek. Wiślica, woj. krakowskie, obwód i pow. stopnicki, par. Solec; Wiśniowski, s. 204—205; Koba-Ryszewska, s. 15—16; Olszewski, mapa.

⁵⁵¹ Marianna Wielogłowska, żona Ignacego, w 1832 r. odnotowana jako wdowa; Stopnickie, s. 229.

⁵⁵² Kielce m., diec. krakowska, stolica dekanatu i siedziba władz woj. krakowskiego; Olszewski, s. 19—20; Koba-Ryszewska, s. 14—16.

⁵⁵³ Erazm Pieliarski w elenchusach diecezjalnych zapisany jako Piekarski. Wg tych źródeł w Stopnicy dopiero w 1823 i 1824 r.; ODO 1823, s. 121; ODO 1824, s. 123. Nie notuje go ODO 1822, s. 114.

⁵⁵⁴ Ludwik Łętowski (1786—1868), kapłan 1818, proboszcz w Stopnicy po 1819 r., 1845 prekonizowany biskupem tytularnym Joppy, sufragany krakowski; SPTK, t. 2, s. 568—570; PSB, t. 8, s. 361—364.

⁵⁵⁵ Jakub Lewkowicz, konwertyta z judaizmu i jako taki Stefan Grudziński, bliżej nieznany.

censis⁵⁵⁶ et mag. d. Marianna de Dzykowscis Wojskiewiczowa, assistantibus Ioanne Canto Wojaskiewicz, possessore villaे praeposituralis⁵⁵⁷ et Francisca de Sobecis Nowakowska⁵⁵⁸. Ita est. Fr. Crescentianus Ref., guar. con.⁵⁵⁹, mp.

8 IX 1824

18 VI 1824

3 IX 1824

8 IX 1824

A. D. 1824 die 8 Septembris baptizatus est quidam Iudeus, natus in Kołaczkowice de gmina eadem⁵⁶⁰, annos aetatis 18 finiens. Szymek Szlamowicz die 18 Iunii anni currentis veniens ad monasterium nostrum, petiit ad fidem catholicam suscipi. Itaque officio circulari Stopnicensi delatus a mag. d. Zagrodzki, uti vulgo woyta gminy⁵⁶¹, -bz de motivis mutandi primam professionem examinatus, ad educationem in mysteriis fidei et bonis moribus in monasterio relictus. Ab assignato p. mag. ven. Erico Puchalski⁵⁶², patre spirituali, in his instructus ac tandem stabilitatem in arrepta religione catholica appromittens. Cum concessione ill. consistorii episcopalis Kielcensis numero 310, die 3 mensis Septembris Kielciis data, in hac ecclesia nostra ad aedes s. Mariae Magdalene Poenitentis die 8 mensis eiusdem baptizatus est ab ill. rev. d. Paulo Kozłowski impositis ei nominibus Iosephus a Cupertino et Thoma a Villanova, cognomine vero Dobrowolski⁵⁶³. Cum concursu populi patrini fuere ill. d. Iosephus Bukowiński⁵⁶⁴, possessor villaе Czyżów⁵⁶⁵ et Helena Krainska⁵⁶⁶, assistentes d. Czerniakowski Antonius⁵⁶⁷ et Iosepha Mierzejow-

-bz examinatus Or.

⁵⁵⁶ Ignacy Czarnowski, kasjer powiatu stopnickiego, bliżej nieznany.

⁵⁵⁷ Jan Kenty Wojaskiewicz, dzierżawca beneficjum plebańskiego, oraz jego żona Marianna z Dzikowskich, bliżej nieznani.

⁵⁵⁸ Franciszka z Sobecich Nowakowska, bliżej nieznana.

⁵⁵⁹ Krescentiana Kasprzyckiego jako gwardiana w Stopnicy wymienia ODO 1822, s. 114 oraz ODO 1824, s. 123.

⁵⁶⁰ Kołaczkowice w., diec. i woj. krakowskie, dek. i obwód stopnicki, par. Janina; Wiśniowski, s. 51; Olszewski, mapa; Koba-Ryszewska, s. 15.

⁵⁶¹ Zagrodzki, wójt stopnicki, bliżej nieznany.

⁵⁶² Eryk Puchalski przybył do Stopnicy w 1824 r. i przebywał tamże w roku następnym; ODO 1825, s. 103.

⁵⁶³ Szymek Szlamowicz, konwertyta z judaizmu i jako taki Józef Tomasz Dobrowolski, bliżej nieznany.

⁵⁶⁴ Józefa Bukowińskiego h. Drogośław, syna Józefa, wspominają Boniecki, t. 2, s. 242; Uruski, t. 2, s. 75.

⁵⁶⁵ Czyżów w., par. Stopnica; Wiśniowski, s. 113.

⁵⁶⁶ Helena Kraińska, bliżej nieznana.

⁵⁶⁷ Antoni Czerniakowski, bliżej nieznany.

ska⁵⁶⁸, Iacobus Krainski⁵⁶⁹ et Antonina Czerniakowska⁵⁷⁰. Ita est. Fr. Crescentianus Ref., guar. con., mp. [s. 39]

22 I 1827

16 V 1856

A. D. 1827 die 22 Ianuarii Iudaeus annorum aetatis []^{bp} oriundus de villa Niedzwiedź prope Cracoviam⁵⁷¹, conversus, in articulis fidei bene instructus, baptizatus est in ecclesia nostra Stopnicensi a rev. d. Carolo Łokczewski, commendario ecclesiae parochialis Stopnicensis⁵⁷². Impositum ei nomen Adamus Niedzwięcki⁵⁷³. Patrini fuere mag. Vincentius Korczyński, dispositor Skrobaczoviensis⁵⁷⁴ cum mag. Francisca Herlinowa⁵⁷⁵, assistantibus: mag. Hilarione Herlin⁵⁷⁶ et Iulianna Korczyńska⁵⁷⁷, Valentinus Ślawiński⁵⁷⁸ cum Angela Korczyńska⁵⁷⁹, virgine. Ita est. Fr. Narcissus Ref., guar. con. Stopnicensis⁵⁸⁰, mp.

A. D. 1856 die 16 Maii venit ad conventum nostrum Stopnicensem Mosiek Fajłowicz, Iudeus, oriundus a Wodzisław⁵⁸¹, viduus annorum aetatis 37, habens testimonium de magistratu eiusdem oppidi, causa inveniendi alicubi famulatus. Revera autem me coram superiore aperuit secretum affinem sui adventus, quod velit amplexi religionem catholicam baptizarique. Susceptus proinde visus est ab omnibus mōrigerus, devotus, obsequio-

⁵⁶⁸ Józefa Mierzejowska, bliżej nieznana.

⁵⁶⁹ Jakub Kraiński, bliżej nieznany. Zob. jednak Uruski, t. 8, s. 7 i Boniecki, t. 12, s. 145.

⁵⁷⁰ Antonina Czerniakowska, bliżej nieznana.

⁵⁷¹ Niedzwiedź w., diec. i woj. krakowskie, dek. i obwód miechowski, par. w miejscowości; Olszewski, mapa; Koba-Ryszewska, s. 16.

⁵⁷² Karol Łokczewski, jedyny wikariusz tamże w tym roku; ODO 1827, s. 117.

⁵⁷³ Konwertyta z judaizmu i jako taki Adam Niedzwięcki, bliżej nieznany.

⁵⁷⁴ Wincenty Korczyński, zarządca skrobaczowski, bliżej nieznany. Skrobaczów w., par. Stopnica; Wiśniowski, s. 113.

⁵⁷⁵ Franciszka Herlinowa, bliżej nieznana.

⁵⁷⁶ Hilarion Herlin, bliżej nieznany.

⁵⁷⁷ Julianna Korczyńska, bliżej nieznana.

⁵⁷⁸ Walenty Ślawiński, być może ten sam, co wymieniony w Spisie szlachty, s. 226 Ignacy Walenty h. Nałęcz.

⁵⁷⁹ Aniela Korczyńska, córka(?) Wincentego i Julianny, bliżej nieznana.

⁵⁸⁰ Narcyz Siekierski, wspomniany jako gwardian tamże w ODO 1827, s. 118.

⁵⁸¹ Wodzisław m., diec. kielecko-krakowska, dek. Jędrzejów, gubernia radomska, pow. kielecki; Olszewski, mapa; Koba-Ryszewska, s. 18; St. Marcinkowski, Miasta Kieleckie, przemiany społeczno-gospodarcze 1815–1869, Warszawa–Kraków 1980, wg indeksu.

- sus, pacificus. Doctrinam Christianam faciliter percepit ac didicit, sciebat enim legere et scribere Polonice. Ob-
tentia domum facultate ill. consistorii generalis Kielec-
ensis de die 9 mensis Decembris anno ut supra numero
9 XII 1856 1376 ac alti regiminis gubernii Radomiensis de die
3 XII 1856 3 Decembris a. c. numero 84172 baptisandi eundem, ego
infrascriptus superior conventus in ecclesia nostra in
pleno concursu populi die 22, qua indicet Dominica die
quadragesima, baptizavi praefatum Mosiek nomine Pau-
22 II 1857 lum Fajlowicz⁵⁸² 1857 anno. Regimen quippe civile
prohibuit mutare cognomen familiae. Patrini fuere mag.
Thomas Wołoszanski cum consorte sua Edmunda de Fi-
bich⁵⁸³, haeredes in Pęczelice, Szczaworysz⁵⁸⁴, Owca-
ry⁵⁸⁵, quique acceperunt statim neobaptizatum ad ob-
sequia in bonis suis. Ita est. Fr. Dionysius Milewczyk
Ref., guar. con Stopnicensis⁵⁸⁶, mp.
[s. 40]
24 V 1863 A. D. 1863 die 24 Maii, in ipsa solemnitate Pentecos-
tes dicta, Iudeus nomine Gimsvel Notowicz, annorum
26 aetatis, oriundus in villa Biechow⁵⁸⁷, in articulis fi-
dei catholicae bene instructus, baptizatus est in ecclesia
parochiali per adm. rev. d. Antonium Gawroński, pro
tunc commendarium ecclesiae⁵⁸⁸. In baptismo accepit
nomen Petrus⁵⁸⁹. Patrini autem eius fuere mag. Has-
mann, doctor medicinae⁵⁹⁰ et mag. Słuchowska⁵⁹¹. Ita
est. Fr. Innocentius Ref., vicarius⁵⁹².

⁵⁸² Mosiek, a jako katolik Paweł, Fajlowicz, bliżej nie-
znany.

⁵⁸³ Tomasz Wołoszański i jego żona Edmunda z Fibichów,
bliżej nieznani.

⁵⁸⁴ Pęczelice w., par. Szczaworyż; zob. przypis 33.

⁵⁸⁵ Zob. przypisy 294, 453.

⁵⁸⁶ Dionizy Milewczyk, gwardian w Pińczowie 1841–1843
i w Stopnicy w 1856 r., ostatni prowincjał małopolski, zm.
1869; B. Brzuszek, Działalność pisarska i wydawnicza fran-
ciszkanów-reformatorów (1772–1970), ZFP, s. 258; Pińczów—
spis, s. 32–33; DOD 1856, s. 63; Bar, nr 5457.

⁵⁸⁷ Zob. przypis 103.

⁵⁸⁸ Alojzy Antoni Rawa Gawroński, ur. 1819, kapłan 1862,
w 1863 r. wikary w Stopnicy, następnie dziekan stopnicki;
Stopnickie, s. 255; ODO 1863, s. 59.

⁵⁸⁹ Gimsvel, a jako katolik Piotr, Notowicz, bliżej nie-
znany.

⁵⁹⁰ Wiktor Hassman, lekarz szpitala powiatowego w Stop-
nicy.

⁵⁹¹ Słuchowska, bliżej nieznana.

⁵⁹² Innocenty Boniszewski; DOD 1863, s. 72.

The Stopnica register of conversions of the 17th–19th cent.

Summary

The register that has been published here lists 169 persons who joined the Roman-Catholic Church in the years 1655–1863 thanks to the Franciscans — the Reformati of their cloister at Stopnica, a small town in western Little Poland. The source is a contribution to studies on the decadent stage of the Reformation in that area, and it also testifies to this part of the Order's cure of souls which was particularly important for the Brethren.

A little more than 40 p.c. of conversions occurred in the first three decades. The converts of these times were above all the local nobility and its dependants, mostly the former confessors of Calvinism, and, moreover, few Orthodox, Lutherans and Socinians. From the end of the 17th century plebeians of different occupations and nationalities, including German speaking ones, prevailed and the group of ex-Lutherans were increasing. The relatively small number of Jews were not getting noticeably larger until the close of the 18th century.

The acts of adopting the new faith were usually solemn ceremonies which resulted from the importance of conversion to the Church, the attachment to celebrating and the trust in its propaganda values. The law that prohibited a reduplication of a baptism, regardless of a confession in which it was once dispensed, was observed. The source also shows how the pertinent precepts given by theologians were adapted to teaching, in which a miracle was used as a polemic argument.

The part of the source that deals with the facts which had taken place before October 19, 1677 was made up as a fair copy. The developed, detailed narrative makes this part very similar to chronicles and diaries of those times. From the above date the list was continued as a usual church register, so it is composed of different hands' inscribings, which was the common practice of the Franciscan Orders in Poland.

Translated by Waldemar Kowalski

INDEKS OSÓB

Indeks obejmuje jedynie osoby wymienione w źródle. Reformatów wzmiankowanych jedynie z imienia wyróżniono pośród innych tak zapisanych skrótem ref. W przypadku, gdy dane nazwisko znane jest skądinąd w innym brzmieniu, odesłano do tej odmiany, którą podaje źródło.

Abrahamowicz Stanisław 225, 233
 Abramowicz zob. Abrahamowicz
 Abramowiczowa Zuzanna 233
 Adam 223
 Aksakowa Katarzyna 261
 Andres Wenanty 269
 Andrzej, Węgier (?) 222—223
 Anna 233
 Antoni 254
 Antoni 272—273
 August II 253

Baciewicz Grzegorz 280
 Barabas Kulyski Teodor 234
 Barabasz zob. Barabba
 Barabba Jan 234
 Barchert Józefa Karolina 279—280
 Barchert Karolina Emalia 280
 Barchert Krzysztof 280
 Barnaba, ref. 262, 263, 264, 265, 266
 Baroci Michał 244
 Bähmes Michał 241
 Beniamin zob. Wawrzyniec
 Bernard, ref. 265
 Bernatoski Józef 270
 Bernhort Jan Jerzy 259
 Betczyński Wojciech 227
 Bętkowski Antoni 253—254
 Białobrzeski Antoni Wojciech 279
 Bidzińska 241
 Bidziński Stanisław 240—241
 Bidziński Stefan 241
 Bidziński Stefan 246
 Bilińska Marianna 277
 Biliński Filip 277
 Biliński Stanisław 277
 Błażej, ref. 274

Bobrovicius Hiacynt 216
 Bobrownicki Hiacynt zob. Bobrovicius
 Bobrownicki Wiktor 274
 Boniszewski Innocenty 284
 Borek 255
 Borkowski 263
 Borkowski Stanisław 237
 Boroski Nietykса Karol 257
 Boruch 216
 Brach Michał 262
 Branicki Albrecht 232
 Branicki Jan Klemens 231, 232
 Brank Lucjusz 259
 Brant zob. Brank
 Bronicki Paweł 271
 Broniewski Innocenty 275
 Bronikowska Anna 252
 Brzeska Eleonora 273, 274
 Brzeski Józef Kazimierz 273
 Brzezińska Elżbieta 271—272
 Brzozowski Franciszek 280
 Brzyski 275
 Bukowiński Józef 282
 Bystrzycki Elekt 266

Celestyn, ref. 261
 Celiński Maciej 254, 255
 Cerkas Stefan 224
 Choieccius Krystyn 231
 Chomentowski zob. Chomotowski,
 Chomontowski
 Chomętowski zob. Chomotowski,
 Chomontowski
 Chomontowski Piotr 222, 228
 Chomontowski Zbigniew zob. Chomontowski Piotr

Chomotowski Michał 250
 Chruścicki Euzebiusz 280, 281
 Chwewdowicz Jan 231
 Ciechanowski Antoni Józef 271
 Cimińska Zofia 222
 Ciszkowski zob. Ciszowski
 Ciszowski Tyburecy 221
 Czarniecki Olbracht (?) zob. Brani-
 cki Albrecht
 Czarnowski Ignacy 281
 Czartoryski Stanisław Kostka 263,
 266
 Czerniakowska Antonina 283
 Czerniakowski Antoni 282
 Czerwiński Antoni 267

Damaracki Tomasz 238
 Daniel N. 246
 Dawid zob. Jan, Tatar
 Deganus Bonifacy 263, 264, 266
 Dembińska Marianna 274
 Dembiński zob. Dębiński
 Dębicka Krystyna 235—236
 Dębicka Zofia 220
 Dębicki Krzysztof 238, 245
 Dębicki Marcin 226, 227
 Dębiński Józef 262
 Dębiński Michał 244
 Dębiński Sebastian 270
 Dionizy, ref. 258
 Dionizy, ref. 272
 Dobbert Erdmann 258
 Dobbert Teofil 258
 Dobbert Zofia 258
 Dobertin Ewa Zofia 258
 Dobrowolski Józef Tomasz 282
 Dobrowolski Rajmund Józef 273
 Domańska Konstancja 273
 Domański Józef 273
 Doński Tomasz 251
 Dorstrom Piotr 253
 Drozdowska Hendzlinowa Anna Ma-
 ria 250
 Drozdowski Stefan 251
 Druw Jan 262

Dublański Kazimierz 244
 Dunin Karwicki zob. Karwicki
 Dunin Żabiński zob. Żabiński
 Dużyński Maciej 280
 Dydyńscy 270
 Dziekanowicz Tomasz 275
 Dzielowska 230
 Dzielowski 230
 Dzikowscy 282
 Dziuli Michał 260
 Dziuli Stanisław 247

Elizanowski Jan 243
 Eufrazy, ref. 272
 Elżbieta 233
 Elżbieta z Kątów 235

Fajlowicz Mosiek Paweł 283—284
 Felderin Elżbieta 258
 Felderin Reginald 258
 Fibich Edmunda 284
 Fliałkovię Samuel 255
 Firlej Andrzej, s. Andrzeja 228
 Firlej Andrzej, s. Jana 228
 Firlejowa Barbara 221, 225
 Florian, ref. 266
 Foliman Jan 253
 Fortuniński Wojciech 278
 Franciszek 225

Gawroński Rawa Alojzy Antoni 284
 Gazda Andrzej 230
 Gerson zob. Skrobecki
 Gersonowie 269
 Godaczewska Kunegunda 270
 Gołuchowski Jan 245
 Gołuchowski Józef 263
 Grabiński Jan 263
 Grabkowska Teresa zob. Łukowska
 Teresa
 Grabkowska Zofia 211, 212, 213, 214,
 215, 218, 225
 Grajkowski Wojciech 212
 Grocholski Antoni 257
 Grodecka Anna 234

- Gromacki Stefan 246
 Grudziński Stefan 281
 Grybel Krystian 253
 Grzebiński Martynian 231
 Gussikovius Wojciech 244, 245
 Guzikiewicz zob. Gussikovius
 Guzikovius zob. Gussikovius
 Hassman Wiktor 284
 Heinlyman Jan Jerzy 258
 Helbink Anna 256
 Herlin Hilarion 283
 Herlinowa Franciszka 283
 Honicki 221
 Horak Jan 271
 Horyznowa Marianna 274
 Hoysowna Anna 266
 Hrynieviccius Franciszek 248, 260
 Idrys zob. Maciej
 Igrziałovius Wojciech 241
 Illezharzy Gabriel 229, 230
 Illyeshazy zob. Illezharzy
 Innocenty XI 240
 Jakub zob. Pardziński
 Jakub Gdańszczanin 229
 Jakobowski Jakub 263
 Jan 225
 Jan, Tatar 242
 Janowski Feliks 279
 Janowski Jan 215
 January, ref. 255
 Januszewski Kazimierz 248
 Jasiński Jan 227
 Jaskulski Stanisław 257
 Jastrzębski Franciszek 246, 248, 250
 Jastrzębski Kapistran 246
 Jaszewski Wojciech 273—274
 Jaykowski 226
 Jeratkowski Grzegorz 262
 Jerzy II Rákoczy 221
 Jezierski Paweł 218, 220, 221, 223, 224,
 225, 230
 Jochan 275
- Johanna 275
 Józefowa Róża zob. Anna
- Kaczorkovius Józef 254
 Kaczorkowski Antoni 263
 Kalityński 274
 Kalwin Jan 213, 239, 244
 Kałuski Andrzej 259
 Kamieński Maciej 248
 Kamodziński Arnolf 257
 Kań Jakub 252
 Kardynalski Stefan 270
 Karp Ernest 223
 Karwicki Dunin Andrzej 242, 245
 Karwicki Dunin Stanisław 242
 Kasprzycki Krescentian 282, 283
 Kempieńska Marianna 278
 Kettler Jakub 240
 Kin Krystian 260
 Kling Rudolf 267
 Knap Jan Krzysztof 266
 Kobska Krystyna 247
 Komnacka 270
 Komornicka Anna 214
 Komornicka Zofia 227
 Komornicki Hieronim 215, 223
 Komornicki Hieronim Michał 227,
 230, 233, 238
 Komorowska Krystyna 214
 Komorowska Zuzanna 213
 Komorowski Jan 214
 Komorowski Jerzy 218, 219, 220
 Komorowski Jerzy Kazimierz 220
 Konrad, ref. 256
 Kopycińska 279
 Kopyciński Nepomucen 278
 Korczyńska Aniela 283
 Korczyńska Julianna 283
 Korczyński Wincenty 283
 Kordbaur Szymon 269
 Kosteccius Leonard 247
 Kostecki Stanisław 243
 Kotarski Jakub 222
 Kowalski Wojciech 249
 Kownaski Piotr 267

- Kozikovius Barnaba 245, 246
 Kozłowski Paweł 278, 279, 280, 282
 Kozmicius Bonifacy 234
 Koźmicki zob. Kozmicius
 Koźmiński zob. Kozmicius
 Krańska Helena 282
 Krański Jakub 283
 Krasuski Ludwik 266
 Krizek Mikołaj 230
 Kryleński Aleksander 251
 Kuladzińska Katarzyna 267
 Kulyski Barabas Teodor zob. Bara-
 bas Kulyski
 Kwintowicz Franciszek 217, 226
- Lanckoroński Franciszek 243, 245
 Lanckoroński Józef 256
 Lanckoroński Wawrzyniec 251, 260
 Lasocina Marianna 245
 Lasocka Zofia 231
 Lechcariusz Jerzy 240
 Lembik Andrzej 251
 Lenartówna Dorota 266—267
 Lesiecka Marianna 239
 Lewkowicz Jakub zob. Grudziński
 Stefan
 Lidelovius Tyburcy 240, 241
 Lipiński Augustyn 275, 276
 Listowski Franciszek 267
 Lubański Antoni 251
 Lubieniecki Ludwik 256, 257
 Lubsiewicz Jan 264
 Lucjusz, ref. 267
 Luter Marcin 217, 218, 219, 225, 231,
 240, 246, 253
- Łętowski Ludwik 281
 Łokczewski Karol 283
 Łoniowska Jadwiga 244
 Łopaczewski Józef 271
- Maciej 260
 Maciej, ref. 266
 Maciejowa Marianna 271
 Mahomet 251
- Maier Felicjan 264
 Majer zob. Rybicki
 Małecki Jan 260
 Mandzelowska Marianna 268
 Mandzelowska Zuzanna 268
 Mandzelowski Maciej 268
 Marchocki Mikołaj 234
 Marcin, ref. 259
 Marcinkowska Katarzyna 270
 Marcinkowski Szymon 270—271
 Marcjalis, ref. 274
 Markiewiczowa Helena Antonina 265
 Markiewiczówna Anna 265
 Marmulewicz Jan 261—262
 Mateusz 247
 Matiaszewski Emeryk 254—255
 Maykiewicz Zygfryd 262
 Meriasse zob. Elżbieta
 Mezenius Florian 247
 Michalski Franciszek 229
 Michał 270
 Michał N. 239
 Michał N., Duńczyk 229
 Michałowski Andrzej 250
 Michałowski Sebastian 272
 Mierzejewska Anna 247
 Mierzejewska Józefa 282—283
 Mikuciński Andrzej Jan Kanty 274,
 279
 Mikuciński Ildefons 271
 Mikuciński Stanisław Kostka 271,
 272, 273, 274
 Mikulski Franciszek 257
 Milewczyk Dionizy 284
 Miller Henryk 266
 Mir 255
 Miroszewska Helena 272
 Mojżesz zob. Wojciech
 Morstyn Joachim 272
 Morsztyn Władysław 228
 Morsztynowa Helena 263
 Moskorowski Stanisław 227—228
 Moskorzewski, Moskorzowski zob.
 Moskorowski
 Myczkowski Hipolit 212—213

- Myśliński Marcin 243
 Nasanadziic Wojciech 255
 Nawrocki Andrzej 273
 Nawrocki Jakub Antoni 281
 Nayman Barnaba 266
 Nidelbiergierowa Marianna Elżbieta 251
 Niderdoffer Jan 257—258
 Niderdoffer Marianna 258
 Niderdoffer Rupert 258
 Niedźwiecki Adam 283
 Niedźwiecki Andrzej 224, 225
 Nizańskiewicz zob. Nizinkovius
 Nizinkovius Marian 230, 231
 Norwat Marcin 230
 Notowicz Gimsvel Piotr 284
 Nowakowska Franciszka 282
 Nowakowski Andrzej 254
 Nowoscielecki Lucjan 279
 Nowosielecki, Nowosielski zob. Nowoscielecki
 Oborski Mikołaj 222
 Ochocki Franciszek 264
 Ogrzalovius zob. Igrzalovius
 Ohradzki Jerzy 279
 Okoński Andrzej 223
 Olszewski Michał 278
 Olszowska Petronela 237
 Oraczewski Jerzy 270, 271
 Osmulski 272
 Osolenski 255
 Ossoliński Antoni 255, 262
 Ostański Stanisław 270
 Ostrowski Bogusław Teodor 268
 Ovaniszevius Elekt 260
 Owczarski Jakub 270—271
 Ożarowska Teofila 248—249
 Ożarowski Mieczysław Konstanty 249
 Ożarowski Władysław 234
 Ożarowski Wojciech 228
 Pardziński Michał Paweł 272
 Parysowa Józefa 267, 273
- Paszkowski Antoni 271
 Paweł, (?) Węgier 230
 Pawłowska Ewa 233—234
 Perowicz Tomasz 253
 Perowski Wawrzyniec 219
 Pętkówna Elżbieta 230
 Piasecka Alojza 245
 Piasecki Remigian 245
 Pieglowska Eleonora 265
 Pieglowska Salomea 252, 254
 Piekarski zob. Pieliarski
 Pieliarski Erazm 281
 Pignatelli Antoni 226, 229
 Piotr 275
 Piotr, ref. 273
 Piotrowski Antoni 247
 Piskovius Bernardyn 221
 Pitkowski Jan 249
 Polański Jan 223, 224
 Polatowski Innocenty 239—240
 Porębscius Leon 247, 253
 Porębski zob. Porębscius
 Potocka Aleksandra 239
 Prokop 230
 Puchalski Eryk 282
- Radziwiłłowa 246
 Rakoczy zob. Jerzy II Rakoczy
 Rapp Ernest (?) zob. Karp
 Rawa Gawroński zob. Gawroński Rawa
 Rebel Kandyd 249
 Redzwicz Jakub 245
 Reichstein Jan Krzysztof 255
 Remer zob. Römer
 Remiszewska Zuzanna 274
 Remiszewski Karol 274
 Reydes Jerzy 232
 Rokietny Grzegorz 241
 Rola Eufrazy 249
 Römer Apolonia 258
 Römer Józef 258
 Romer Tomasz 265
 Romerowa 265
 Rosołkowicz Dionizy 239

- Różycki Andrzej 261
 Różycki Ludwik 219, 220, 233
 Różycki Ludwik 273
 Rüken Jan de 276
 Rüken Katarzyna de 276
 Rüken Katarzyna de. c. Katarzyny 276—277
 Rupniewska Ludwika 280
 Rupniewski Stefan Sebastian 277
 Rusin (?) Stanisław zob. Stanisław, Rusin
 Rusocki Marcjan 264
 Ruszewic Jerzy 240
 Rutkowski Antoni 251—252
 Rybicki Wincenty Ignacy Bartłomiej 274
 Rychłowski Franciszek 219, 220, 222
 Ryznerówna Anna 261
 Rzewuski Tyburcy 229
 Rzewuski Walerian 215, 216, 217, 218, 229, 232, 234, 235, 237, 238
- Sater Jan 249—250
 Schadtler Jan 248
 Sczerbicki Andrzej 241
 Seweryn, ref. 255
 Siciński Mikołaj 280
 Sieciechovius Polikarp 248, 250, 251, 252
 Sieciechowski zob. Sieciechovius
 Siedlecka 265
 Siedlecki 265
 Sierakowski 230
 Skierski Tomasz 256
 Skrobecki Jerzy Józef Franciszek 270
 Śląski Franciszek 264
 Ślawiński Walenty 283
 Ślomcicus Norbert 239
 Ślomnicki zob. Ślomcicus
 Ślowiński Jan 252
 Śluchowska 284
 Smid Andrzej 243
 Smoyski Józef 237
 Sobeczy 282
 Sokołowska Anna 238
- Sokołowski 238
 Sokołowski Jan 279
 Sokołowski Maciej 280
 Sołyk Józef 268, 269
 Sołykowie 273
 Sostowski Antoni 265
 Stadnicki Jan 265
 Stanisław, ref. 268, 269
 Stanisław, (?) Rusin 213
 Stankar Jan 259
 Stefański Bonawentura 268
 Stoinski 254
 Stopnicki Stanisław Kostka 278
 Streyski Wilhelm 259
 Struś Daniel 218, 219, 220
 Struś Daniel, s. Daniela 219, 220
 Stykadzki Klemens 262
 Szaniawski Konstanty Felicjan 256
 Szarchf Jan 266
 Szatyń Piotr 260
 Szlamowicz Szymek zob. Dobrowolski Józef Tomasz
 Szadtler zob. Schadtler
 Sztenberg 265
 Szulc Henryk 245
 Szwarcin Krystyna 264
 Szydłowski Wojciech 248
 Szymon, ref. 267
- Śliwiński Stanisław 254
 Świechowska Zofia 217, 218, 224
 Świechowski Andrzej 224
 Święczański Bonawentura 222, 225, 226, 227, 228, 229
- Tarło Karol 241, 244, 245
 Tarło Karol, wnuk Karola 258, 259
 Tarłowa Józefa 264
 Tarłowa Zofia 242
 Tarnowski Jan Stanisław Amor 224, 225
 Tauber Bonawentura 259
 Tomaszewski Franciszek 267
 Tomicka Beata Konstancja 238, 240
 Tomicki Jan 239

- Trzebiński Benedykt 272
 Trzeciecki Marcin 263
 Turski Józef 231
 Ukraiński Jan 214, 215
 Unrug zob. Unruk
 Unruhe zob. Unruk
 Unruk Joanna Florentyna de 262
 Urbanides Stefan 233
 Vidoni Piotr 223
 Vitetberg Rupert 253
 Wawrzyniec 244—245
 Wąsiełowski Stefan 231
 Weliński Henryk 246
 Wengin Katarzyna 264
 Węgier (?) Paweł zob. Paweł, (?)
 Węgier
 Węgier (?) Andrzej zob. Andrzej, (?)
 Węgier
 Węgierski Tomasz 274
 Węgłowska Katarzyna 261
 Węgłowski Wojciech 261
 Węgrzynowic Wojciech 225, 232, 233
 Węgrzynowicz Józef 265
 Widawska Marianna 275
 Wieczorek Dawid 262
 Wielogłowska Marianna 281
 Wielogłowski Ignacy 281
 Wieyski 239
 Wilczevius Bernardyn 222
 Wincenty, ref. 250, 251, 252
 Wiswięcicius Ignacy 243
 Wodzicki Eliasz 275, 278
 Wodzicki Józef 278
 Wojakowski Hieronim 223
 Wojaskiewicz Jan Kenty 282
 Wojaskiewiczowa Marianna 282
 Wojciech 259
- Wojciech (Mojżesz) 227
 Wojciech, ref. 252
 Wolmar Jan 263
 Wolski Franciszek 213
 Wolski Jan 225
 Wołkowski Stefan 238
 Wołoszańska Edmundowa zob. Fibich
 Edmunda
 Wołoszański Tomasz 284
 Woycichowski Jan 280
 Wrona Zygmunt 224
 Wyrzykowska zob. Wyzykoska
 Wyrzykowski zob. Wyzykoski
 Wyświecicki zob. Wiswięcicius
 Wyzykoska Elżbieta 270, 271
 Wyzykoski Józef 270, 277
- Zacherla Jan 257
 Zagrodzka Józefa 280
 Zagrodzki 282
 Zarembina Kunegunda 279
 Zboski Bogusław 218
 Zebrzydowska Anna 260
 Zgoiński Honoriusz 277
 Zieliński Jan 271
 Ziemblicka Marianna 277
 Zimler Jan 233
 Zolnay Jan 230—231
 Zuzanna 275
 Zycinski 265
 Zyglyer Paweł 254
 Zygmunt, ref. 250
 Zygmunt, ref. 259
- Żabiński Dunin Krzysztof 246
 Żebrowska 278—279
 Żebrowski 279
 Żwan Antoni 271
 Żwan Józef 271

INDEKS GEOGRAFICZNY

Indeks obejmuje jedynie część źródłową. Hasła główne podano wg obecnie przyjętej pisowni. Ważniejsze odmiany nazw, znanych skądinąd w odmiennym brzmieniu, odnotowano w postaci haseł odsyłaczowych. Pomińnięto hasła „Polska”, „Stopnica”, jak również formy przymiotnikowe występujące w tytulaturze lub określające miejsce pochodzenia.

- Berlin 258
 Beszowa 237
 Bialoborze 279
 Biechów 229, 284
 Bilsko 267
 Bończa 246
 Brandenburgia 262
 Busko 261
 Carstwo Rosyjskie zob. Moskiewskie Państwo
 Ceilszen (?) 277
 Chęciny 246
 Chocim 251
 Chomentów zob. Chomętów
 Chomętów 222
 Chotów 231
 Chroberz 219
 Czekařzowice zob. Szczekarzewice
 Częstochowa 226, 245
 Czyżów 282
 Dąbrowica 228
 Dębica 226, 227, 235
 Dobrów 273
 Dubno 231
 Dzików 235
 Flaworycz (?) 248
 Folwarki 278
 Gdańsk 263, 264
 Granów 278
 Hoch Redlau zob. Redlau
 Holandia 258
 Hotów zob. Chotów
 Mannheim 277
 Marochia (?) 217
 Mielec 262
 Mirów 238
 Mistek 271
 Morawy 269, 271
 Moskiewskie Państwo 252
 Moskwa 264
 Neckargemünd 277
 Niedzwiedź 283
 Nowe Miasto Korczyn 257, 266, 281
 Nowy Korczyn zob. Nowe Miasto Korczyn
 Oblekoń (?) zob. Obleków
- Janina 237, 254
 Kąty 235
 Kielce 281, 282
 Kołaczkowice 282
 Komorów 212
 Korczyn zob. Nowe Miasto Korczyn
 Kotuszów 240
 Kraków 214, 215, 218, 221, 276, 283
 Książnice 264
 Kurlandia 264
 Kurozwęki 255
 Latancze (?) 239
 Leszno 260
 Litwa 222
 Łatanice (?) zob. Latancze
 Łusiec 280
 Mannheim 277
 Marochia (?) 217
 Mielec 262
 Mirów 238
 Mistek 271
 Morawy 269, 271
 Moskiewskie Państwo 252
 Moskwa 264
 Neckargemünd 277
 Niedzwiedź 283
 Nowe Miasto Korczyn 257, 266, 281
 Nowy Korczyn zob. Nowe Miasto Korczyn
 Oblekoń (?) zob. Obleków

- Obleków (?) 274
Olacium (?) 258
Olaszium (?) zob. Olacium
Oleśnica 253
Oleśno 263
Olszyny 278
Owczary 270, 284

Pęczelice 284
Płock 280
Podlasie 222
Pohoroles zob. Pohorylecz
Pohorylecz 231
Połaniec 247, 264
Pomorze 252
Prusy 266
Przemyśl 221

Radłów 256
Redlau 263
Redłowo zob. Redlau
Ruś 234
Rytwiany 221, 243

Saksonia 259
Sambor 221
Sandomierz 248
Sieczków 242, 268
Siedmiogród 221
Skotniki 213, 214
Skrobaczów 269
Smoleńsk 252
Spisske Vlachy (?) zob. Olacium

Staszów 267, 273
Stryj 221
Sułkowice 280
Szczaworyż 217, 224, 249, 284
Szczeglin 230
Szczekarzowice 241, 244
Sztokholm 251
Szwecja 251, 253
Szydłów 233, 238, 241, 259, 268, 278

Śląsk 269
Smiełowice 279

Tarnów 214
Transylwania zob. Siedmiogród
Trenczyn 229, 230

Warszawa 215
Węgry 274
Winiary 264
Wisła 221
Wiśniowa 241, 265
Wituchowa 271
Wodzisław 283
Wołoszczyna 243
Wołyń 231
Wrocław 250

Zakliczyn 214
Zborów 216, 281

Żerniki 249